

SZÉKESFEHÉRVÁR ÉS KISTÉRSÉGE

TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Készítette: Közép-Pannon Regionális Fejlesztési ZRT

2006. március 31.

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETÉS	4
1.1	A munka háttere	4
2	SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET	6
2.1	Európai Unió szabályozás	6
2.2	Nemzeti szabályozás.....	9
2.2.1	Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció.....	9
2.2.2	Országos Területfejlesztési Koncepció	10
2.2.3	Nemzeti Stratégiai Referenciakeret.....	11
2.3	A nemzeti szint alatti tervdokumentumok.....	11
2.3.1	A Közép-dunántúli régió területfejlesztési stratégiája	11
2.3.2	A Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája.....	12
2.3.3	Kistérségi dokumentumok.....	13
3	A KISTÉRSÉG ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI	15
3.1	Földrajzi környezet.....	15
3.2	Településszerkezet, településhálózat	16
3.3	Demográfia.....	17
3.4	Humán erőforrások	20
3.5	Gazdasági bázis.....	29
3.5.1	Vállalkozások, vállalatok	29
3.5.2	Mezőgazdaság.....	34
3.5.3	Turizmus.....	37
3.6	Életminőség, infrastruktúra, jövedelmi viszonyok	42
3.7	Társadalmi környezet	44
3.7.1	Építészeti, kulturális örökség.....	44
3.7.2	Kulturális élet.....	45
4	HELYZETÉRTÉKELÉS	47
4.1	SWOT- elemzés.....	47
4.2	A Területfejlesztés eszköz-és intézményrendszere.....	50
4.2.1	A területfejlesztés feltételrendszere	50
4.2.2	A területfejlesztés hatékonysága.....	53
4.3	Összegzés	56
5	JÖVŐKÉP, FEJLESZTÉSI IRÁNYOK	57
5.1	A koncepcióalkotás elvi háttere; a stratégiaalkotás folyamata	57
5.2	A kistérség jövőképe	61
6	FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ	62
6.1	A jövőkép a stratégia és a speciális célok a prioritás tengelyek összefoglalását mutatja az alábbi táblázat.....	63
6.2	Területfejlesztési koncepció prioritásai.....	63
6.2.1	A kistérség gazdaságának fejlesztése	63

6.2.2	A gazdaság és a szakképzés összehangolása a kistérségben	65
6.2.3	Települési életkörülmények javítása, lakókörnyezet, infrastruktúra fejlesztése 67	
7	MELLÉKLETEK.....	70
8	IRODALOMJEGYZÉK.....	94

1 BEVEZETÉS

1.1 A munka háttere

A hazai gazdaságfejlesztési politikát jelentős mértékben befolyásolják az Európai Unió fejlesztési elvei, amelyek alapján a bevonható források meghatározzák Magyarország gazdasági fejlődését. Ebből adódóan olyan területfejlesztési programokat kell készíteni különböző területi -, ágazati szinteken, amelyek összhangban vannak az EU fejlesztési elveivel és egyúttal a hazai fejlesztési igényeket is tükrözik.

Az Európai Unió Bizottságának a Kohézióról Szóló Harmadik jelentése (2004-ben) részletesen foglalkozik az újonnan csatlakozó tagországok beilleszkedésével és az új tervidőszakra való felkészüléssel. Ezen országok számára a 2004-2006-os időszakot átmenetnek és az EU strukturális politikájával történő megismerésnek tekinti.

A 2007-2013-as programozási időszak előkészítése, szakmai megalapozása érdekében az új tagállamok feladatai a következők:

- a versenyképességet és a növekedést gátló hiányosságok, zavarok felmérése minden régióban
- komparatív előnyök/hátrányok alapján hosszú távú fejlesztési stratégia kidolgozása, amely fejlesztési prioritásokat tartalmaz
- minden beruházási döntésnél a várható környezeti hatások alapos vizsgálata szükséges ahhoz, hogy a fejlesztési stratégia megvalósítása a fenntartható fejlődést célozza
- kerülni kell a beruházások túlzott koncentrációját a jelenlegi erőcentrumokban, ahol a gazdasági hatások rövid távon a legnagyobb előnyökkel járnak, viszont hosszú távon a fejlődés egyensúlyának megteremtése és fenntartása költségesebb
- a területfejlesztési programozást jól ismerő, megfelelő szakmai felkészültséggel rendelkező kapacitások megerősítése

Az EU-s fejlesztési, programozási gyakorlatában az alacsonyabb területi szint felől a magasabb felé haladva egyfajta problémafeltáró és probléma-megoldó szemlélet érvényesül.

A szakmailag megalapozott, átfogó tervezés a hazai gyakorlatban ma még nem megszokott. A területi adottságok megfelelő mélységű vizsgálatára, hatékonyabb fejlesztési lehetőségek kidolgozására kevés idő marad és inkább a forráshiányból adódó kényszerek, párhuzamos kezdeményezések jelennek meg a fejlesztési elképzelésekben.

Az EU Bizottságának jelentései, ajánlásai rávilágítanak azokra a hiányosságokra, amelyek a hazai programozási gyakorlatban is fellelhetők.

Mind az EU-s, mind a hazai elvárásokra való tekintettel, a kistérségi programozás peremfeltételeinek megléte és a törvényi szabályozás ismeretében a Székesfehérvári Kistérségi Társulás területfejlesztési terv- koncepció készítését határozta el.

Ez a fejlesztési koncepció – minden remény szerint - beépül a regionális fejlesztési tervekbe, hozzájárul Magyarország második Nemzeti Fejlesztési Tervének reális, a kistérségi igényeket is figyelembevevő kidolgozásához és a hazai fejlődés addicionális forrásainak megteremtéséhez.

A Székesfehérvári Többcélú Kistérségi Társulás 2005. május 6-án jött létre.

A székesfehérvári kistérségbe tartozó önkormányzatok a „területfejlesztésről és a területrendezésről” szóló 1996. évi XXI. törvényt –Tf.tv. – módosító 2004. évi LXXV. tv. hatálybalépését követően 2004. november 11-én tartott alakuló ülésükön mondták ki a Székesfehérvári Kistérségi Fejlesztési Tanács megalakulását.

A Székesfehérvári Kistérségi Fejlesztési Tanács 2004. évi működése során állami költségvetési támogatásban nem részesült. Az anyagi erőforrásai, továbbá eredményes működésének biztosítása érdekében a Tanács már a munkaszervezeti feladatai megvalósítására pályázat benyújtásáról döntött, továbbá valamennyi többlettámogatást biztosító pályázati lehetőséget ki kíván meríteni mind a területfejlesztési, mind az önkormányzati feladatok magas színvonal megvalósítása érdekében.

A Kistérségi Fejlesztési Tanács 2005. április 19-i ülésén döntött arról, hogy kezdeményezi a Többcélú Kistérségi Társulássá történő átalakulását azzal, hogy a Tf.tv. 10/G. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a Kistérségi Fejlesztési Tanács feladatait a Székesfehérvári Többcélú Kistérségi Társulás látja el, mely által a Többcélú Kistérségi Társulás a területfejlesztési feladatok megvalósítása területén jogfolytonos tevékenységet folytat.

A társulást, amelynek jelzőszáma 3707, az alábbi 18 település alkotja:

Csór, Füle, Iszkaszentgyörgy, Jenő, Kőszárhegy, Lovasberény, Moha, Nádasdladány, Pátka, Polgárdi, Sárkeresztes, Sárkeszi, Sárszentmihály, Szabadbattyán, Székesfehérvár, Úrhida, Vereb, Zámoly

A Székesfehérvári Kistérség fejlődését meghatározó fejlesztési terv három szerkezeti egységből tevődik össze.

Az első a *fejlesztési koncepció*, amely a kistérség helyzetét, lehetőségeit, jövőképét, legfontosabb céljait és a fejlődési irányok alternatíváit vázolja fel.

A következők – amelyek nem részei a jelen ajánlatnak - a területfejlesztési *stratégia* és a harmadik egység pedig az *operatív program*..

A fejlesztési terv kidolgozása során arra törekedtünk, hogy a kistérség valamennyi szereplőjének véleménye, elképzelése beépüljön az anyagba és olyan fejlesztési elképzelések, tervek szülessenek, amelyek megvalósítását a kistérség magáénak érzi és aktív részese kíván lenni.

A fejlesztési irányok meghatározásánál jelentős mértékben a kistérség településeinek polgármestereivel, jegyzőivel, cégek-, intézmények vezetőivel, képviselőkkel folytatott személyes beszélgetésekre, strukturált mélyinterjúkra támaszkodtunk.

Figyelembe vettük a már korábban elkészült fejlesztési-, egy-egy szakterületre vonatkozó elemző-, tervezési anyagokat valamint a megyei, regionális fejlesztési stratégiákat.

2 SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET

2.1 Európai Unió szabályozás¹

A regionális politika fogalma Európában a II. világháború után nyert teret. Az európai államok között ekkor vált általánosan elfogadott gyakorlattá, hogy a fejlettebb országárszékéből a kevésbé fejlettek irányába történő jövedelem-átcsoportosítással utóbbiakban elősegítsék a gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtését, fenntartását és menedzselését. A regionális politika megjelent az európai integrációs folyamat kontextusában is: az európai regionális politikában mára gyakorlatilag szorosan összefonódott az Európai Unió regionális politikája és az egyes európai országok területfejlesztési politikája.

Az aktív regionális politika szükségességének felismerésével azt beemelték a közösségi politikák közé. Az Egységes Európai Okmánnyal (Single European Act) a nyolcvanas évek közepén jelent meg tételesen az integráció alapokmányában a „gazdasági és társadalmi kohézió”.

Az Európai Uniónak kiterjedt cél- és eszközrendszerrel, nagy múlttal rendelkező regionális politikája alakult ki.

A kohéziós politika reformjával kapcsolatosan az Európai Bizottság 2004. július 14-én fogadta el az új jogszabályi javaslatokat. Közösségi szinten összesen 336,1 milliárd euro támogatásról van szó a 2007-2013 közötti költségvetési időszakban, amely mintegy egyharmada a közösségi költségvetésnek.

A 2000-2006. programozási ciklushoz képest az alábbiakat tartalmazzák a javaslatok:

- § Az alapok száma a korábbi hatról háromra csökken (Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap, Kohéziós Alap);
- § A közösségi kezdeményezések (Urban, Equal) és az újító kezdeményezések integrálásra kerülnek a programokba;
- § Új célkitűzések jelennek meg.

A 2007-2013 programozási időszakban az alábbi területek támogatását tűzte ki célul a Bizottság:

1. Konvergencia célkitűzés,
2. Versenyképesség és foglalkoztatottság,
3. Európai területi együttműködés.

Tekintettel arra, hogy a Közép-dunántúli régió várhatóan a konvergencia célkitűzés alá fog esni, ezért a továbbiakban e célkitűzés fontosabb jellemzőit foglaljuk össze. A jelenlegi 1. célkitűzéshez közeli célkitűzés célja a kevésbé fejlett régiók gazdasági konvergenciájának felgyorsítása: a növekedés és a foglalkoztatottság feltételeinek javítása a fizikai és emberi erőforrásokba történő befektetéseknek köszönhetően, az innováció és a tudásalapú társadalom, a gazdasági és szociális változásokhoz való alkalmazkodóképesség, a környezetvédelem, a közigazgatási hatékonyság.

¹ A fejezet az európai bizottság Regionális Politikai Főigazgatóságának Inforegio – Kohéziós politika 2007-től kiadványa és a Strukturális és Kohéziós Alapok Képző Központ Az EU pályázatok rendszere és projektmenedzsmentje tananyaga alapján készült.

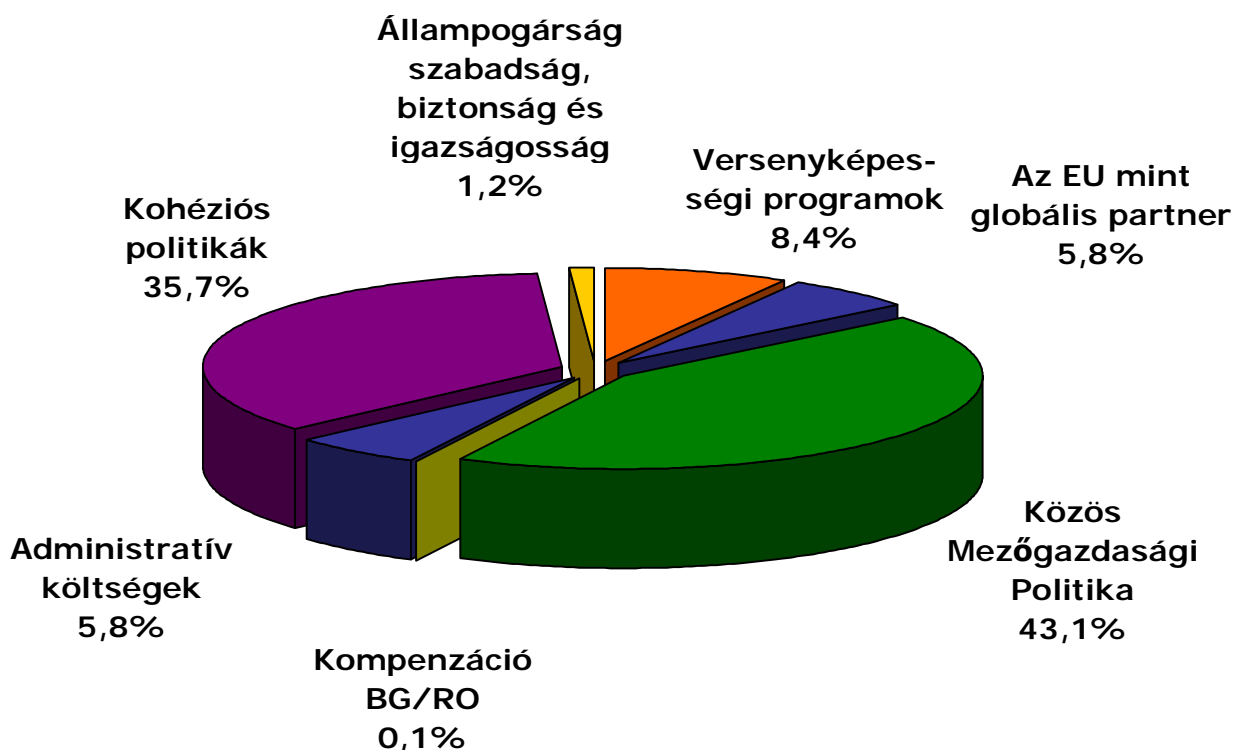
A konvergencia célkitűzése különösen az új tagállamokban játszik elengedhetetlen szerepet, amelyek az Uniót soha nem látott fejlettségbeli eltérésekkel állítják szembe.

A reformjavaslat megtartja a strukturális fellépések alapelveit: az időtartammal és a kellő koncentrációval kapcsolatban közösségi garanciát kínáló többéves programozás; az érintett, különböző szintű szereplők nagyarányú és hatékony partnerkapcsolata; a közösségi és nemzeti támogatások kiegészítő jellegére alapuló társfinanszírozás; a teljesítmény és a minőség értékelése a folyamat különböző szakaszaiban. Ennek ellenére számos jelentős újítást vezet be, amelyek célja a kohéziós politika hatékonyságának javítása.

A programozás megközelítése még inkább stratégiai jellegű lesz, és a közösségi kohéziós stratégiai irányokra, a Bizottság prioritásaira és a nemzeti stratégiai referenciakeretekre összpontosít (részletesebben lásd 2.2.2 fejezet). Ezek a referencia-dokumentumok felváltják a jelenlegi közösségi támogatási keretterveket (KTK). Az adott tagállam stratégiájának és az abból fakadó fő tevékenységeknek a rövid bemutatásával ezek mindegyike az operatív programok kidolgozásának politikai chartáját képezik. A beavatkozások kezelése az operatív programok szintjén történik majd.

Az Európai Unió tervezési és szabályozási rendszerében a tagállamok támogatási, fejlesztési forrásait, az EU költségvetése határozza meg. Az EU költségvetés kereteit, arányait, célterületeit 2007-2013-as költségvetési időszakra vonatkozóan, a következő ábra mutatja.

Az EU költségvetés keretszámai 2007-2013-ig

Forrás: EC Regional Policy előadás, 2006. 03.07. KDRFÜ

Az említett időszakra tervezett európai uniós pénzügyi keret összesen mintegy **307,6 Mrd €** amelyből *Konvergencia célokra* : 251,3 Mrd €, *Regionális versenyképesség és foglalkoztatás célokra* : 48,9 Mrd €t és *Európai területi együttműködés céljára pedig* : 7,5 Mrd €t fordítanak.

Magyarország a fenti forrásokból a hétéves időszakra várhatóan összesen **22.386 M €** támogatási forrást kap.

Forrás allokáció Magyarország számára

JOGCÍM	M €
Kohéziós Alap	7.569
Konvergencia	12.621
Közép Magyarország	1.860
Területi Együttműködés	336
ÖSSZESEN:	22.386

Forrás: EC Regional Policy előadás, 2006. 03.07. KDRFÜ

A tagállamok támogatási forrásainak felhasználását jogszabályok határozzák meg, ezen túlmenően a 2007-2013-ig terjedő időszakra a beruházási stratégia kialakításánál a *Közösségi*

Stratégiai Iránymutatásokat kell figyelembe venni, amelyek a következők:

- § Európát a **beruházások** és a munka szempontjából vonzóbbá kell tenni
- § A növekedést szolgáló **tudás és innováció** fejlesztése
- § Több és jobb **munkahely** teremtése.

Ez az európai stratégiai célrendszer 12 területen valósul meg:

1. Közlekedési infrastruktúra fejlesztése
2. Környezetvédelem és a növekedés közötti szinergiák erősítése
3. Hagyományos energiaforrások intenzív felhasználásának csökkentése
4. A kutatás-fejlesztési beruházások növelése
5. Innováció megkönnyítése, a vállalkozói szellem ösztönzése
6. Információs társadalom
7. Hitelhez jutási lehetőségek
8. A foglalkoztatás növelése, a szociális védelmi rendszer korszerűsítése
9. A munkaerő piac rugalmasságának növelése
10. A humán erőforrás erősítése, jobb oktatás, szakképzés révén
11. Intézményi, igazgatási kapacitás növelése
12. Egészséges munkaerő fenntartása

A költségvetés sarokszámai és a támogatási források felhasználásának lehetőségei, területei valamennyi tagállam, így Magyarország számára is rendkívül fontosak, mert jelentősen befolyásolják gazdasági fejlődésünket.

2.2 *Nemzeti szabályozás*

2.2.1 *Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió*

Az új Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió (OFK) (2006.01. 15.) dokumentum szerint Magyarország középtávú stratégiai céljai között a „ foglalkoztatás bővülése, a versenyképes tudás és műveltség növekedése, a népesség egészségi állapotának javulása, a társadalmi összetartozás erősödése szerepel.

A stratégiai célok megvalósítását három fő prioritás mentén kívánja megvalósítani:

- Befektetés az emberbe
- Befektetés a gazdaságba
- Befektetés a környezetbe.

A dokumentumban megfogalmazott jövőkép szerint:

„Magyarország Európa egyik legdinamikusabban fejlődő országa lesz, ahol jelentősen nő az emberek életszínvonala, és javul életminőségük, ahol:

- § több a munkahely,
- § magasabbak a jövedelmek,
- § biztonságos, tiszta és jó minőségű a környezet,
- § egészségesebb, hosszabb és teljesebb az élet.

Ennek megvalósulásához egyszerre kell elérnünk, hogy:

- § a megtermelt érték tartósan növekedjék – „Versenyképes Magyarország”,
- § a társadalmi, gazdasági és területi kohézió erősödjék – „Igazságos Magyarország”,
- § a jövő generációk számára is szükséges erőforrások rendelkezésre álljanak, közös jövőnk kiszámíthatóbb és tervezhetőbb legyen – „Biztonságos Magyarország”.

A jólét növekedését elsősorban az ország értékteremtő képessége határozza meg. Ezt alapvetően két tényező befolyásolja: a vállalkozások hatékonysága (a gazdaság versenyképessége) és a foglalkoztatottak száma, egészségi állapota és képzettsége (foglalkoztatottság szintje).

A magasabb hozzáadott értékű termelésre való áttérést azonban oly módon kell elérni – figyelembe véve a fenntartható fejlődés elvét –, hogy közben a társadalmi és területi különbségek mérséklődjenek, illetve, hogy a jövő generációinak az érdekei ne sérüljenek.

A jövő Magyarországa biztonságának, a folyamatok kiszámíthatóságának és fenntarthatóságának alapvető feltétele a tudatosan gondolkodó, az erkölcsi és jogi normák szerint cselekvő, valamint a társadalmi, gazdasági és környezeti változásokhoz sikeresen alkalmazkodó polgárok sokasága és a fenti célokat szem előtt tartó intézményrendszer kiépülése. Az ország stabilitását, a jó életminőséget és az emberek megfelelő biztonságérzetét a javuló szociális, környezet-, bel- és jogbiztonság szavatolja.

Az ország fenntartható fejlődésének elvén nyugvó közös értékeink alapján a felzárkózási időszak előttünk álló éveiben a következő eredményeket érjük el:

- § Az ország fejlettségét közelítjük az Európai Unió átlagos fejlettségéhez,
- § Törekszünk a teljes foglalkoztatásra,
- § Az oktatás a legjobb befektetés,
- § Az iskola a mobilitás csatornája is,
- § Budapest és a nagy egyetemi városok az innováció központjai,
- § A feldolgozóipar és a szolgáltatások a középvárosok gazdasági fejlődésének a kulcsa,

- § Az informatika megtöbbszörözi a gazdaság és a társadalom teljesítményét,
- § A vidékies térségek új arculata új szerepeket kínál,
- § Ökológiai mintaállam,
- § Testi-lelki egészségünk javul, hosszabban élünk,
- § Újragondoljuk az állam szerepét,
- § A társadalmi tőke növeli a közös jövő reményét.”

(Az OFK felépítését az 1. sz. melléklet mutatja.)

2.2.2 Országos Területfejlesztési Konceptió

Az új Országos Területfejlesztési Konceptió célja, hogy kijelölje az ország közép- és hosszú távú területfejlesztési politikai célkitűzéseit és prioritásrendszerét, valamint a területi szempontok konzekvens érvényesítésének feltételeit, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos, regionális, térségi programok kidolgozásához. Ezáltal megadja a nemzeti fejlesztési tervezés területi kereteit is.

A területfejlesztési politika az ország fejlesztésével kapcsolatos területi célkitűzések konzisztens rendszere, melyet valamennyi fejlesztéspolitikának szem előtt kell tartania. A területfejlesztési tevékenység azon fejlesztési beavatkozások csoportja, amelyek közvetlenül vagy közvetve területi célokat (pl. területi felzárkózás) szolgálnak, illetve egy adott terület egység integrált fejlesztését valósítják meg.

Az új értelmezés szerint a területfejlesztési politika céljainak elérését hat pillér szolgálja: a nem csak országos szinten jelen lévő klasszikus területfejlesztési beavatkozások (1), a területileg integrált szakpolitikák (2), a területrendezés (3), a különböző területi szintek – különösen a regionális szint – fejlesztései (regionális politikák (4), a vidékfejlesztés (5), valamint a városfejlesztés (6)).

A megújuló területfejlesztési politika fő funkciója az ország területileg hatékony működésének, kiegyensúlyozott területi fejlődésének megteremtése, amely a fejlesztéspolitika hatékonyságának biztosítása mellett értelemszerűen irányul a területi leszakadás mérséklésére a területi versenyképesség és a fenntartható térségi fejlődés biztosítására.

Az OTK az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióval szoros összhangban készült, a két tervdokumentum egymást kiegészíti. Az OTK elsősorban a területi jelenségekre és folyamatokra vonatkoztatva értelmezi az OFK fejlesztési elveit, ahol szükséges, ott speciális területi elveket is bevezet. Továbbá földrajzilag orientálja az OFK célkitűzéseit, és sajátos területi megfontolásokkal gazdagítja azokat.

A fentiek miatt az OFK mellett az OTK is hatással lesz a 2007-2013 közötti időszak EU által társfinanszírozott fejlesztéseinek a megtervezésére:

- § A koncepció a legkézenfekvőbb hatását az időszak Nemzeti Fejlesztési Tervéhez (II. NFT) kapcsolódó regionális operatív programok esetében fejt ki. E programokban érvényre kell juttatni az OTK regionális szintű koncepcióit.
- § A következő fejlesztési ciklus vidékfejlesztési tervezése során (II. Nemzeti Vidékfejlesztési Terv) érvényesíteni kell az OTK területi céljait, különös tekintettel a vidékfejlesztési ajánlásokra.
- § Az OTK hatást gyakorol az NFT ágazati jellegű operatív programjainak területi koordinációjára is, különösen a koncepció ágazatokra vonatkozó területi prioritásainak rögzítése révén.

Az Országos Területfejlesztési Konceptió helyét a fejlesztéspolitikai tervezési rendszerben, valamint az egyes tervek közötti kapcsolatot szemlélteti a 2. számú melléklet ábrája.

2.2.3 Nemzeti Stratégiai Referenciakeret

Magyarország az Európai Bizottság által elfogadott rendeletervezetek alapján 2005-ben megkezdte a Nemzeti Stratégiai Referenciakeret kidolgozását.

Az OFK és az OTK hosszú távú stratégiai céljai alapján a középtávú fejlesztéspolitikánkban meghatározott célokhoz kapcsolódó fejlesztési tengelyek, illetve az ezeken belül megjelenő prioritástengelyek együtt határozzák meg az Európai Unió által társfinanszírozott fejlesztési kiadások középtávú, 2007-2013-ra szóló stratégiai célrendszerét. A tartalmilag összetartozó prioritástengelyekhez kapcsolódó fejlesztések egy-egy fejlesztési programban (operatív program) kerülnek végrehajtásra.

A legfontosabb középtávú fejlesztési célok (az OFK rendszeréből kiindulva és a lisszaboni célokkal összhangban) az alábbiak:

- § a versenyképes gazdaság (amely nem lehetséges a közlekedési elérhetőség fejlesztése nélkül),
- § a megújuló, egészséges társadalom,
- § az élhető környezet (amely a befektetések és a foglalkoztatás környezeti feltételeiként magában foglalja a környezetvédelem mellett a fenntartható közlekedés fejlesztését, az energiahatékonyság és a megújuló energia kérdéskörét is) megvalósítása. E célok érvényesítése csak a régiók kiegyenlített fejlesztése vetületében valósítható meg.

A célok megvalósítására az alábbi fejlesztési tengelyek mentén tervezi a dokumentum az átfogó, operatív programokban megtestesülő beavatkozásokat:

1. a gazdaság versenyképességének javítása,
2. az emberi erőforrások fejlesztése,
3. a környezet fejlesztése,
4. a területi koordinációt igénylő, és regionális szintű fejlesztések,
5. a kormányzás hatékonyságának növelése és a nemzeti akcióprogramban vállalt reformok támogatása.

Mindezen célok megvalósítása során a foganatosított intézkedésekkel az alábbi horizontális politikák megvalósítását is érvényesíteni kívánja:

- § a fenntarthatóság,
- § az esélyegyenlőség,
- § a biztonság politikája
- § és a területiség.

A fenti összefüggésrendszert szemlélteti a 3. sz. melléklet ábrája.

2.3 A nemzeti szint alatti tervdokumentumok

2.3.1 A Közép-dunántúli régió területfejlesztési stratégiája

A Közép-dunántúli régióban 2005 nyarán megkezdődött az új, 2007-től 2013-ig tartó programozási időszakra vonatkozó tervek elkészítése. Jelenleg az operatív programok kidolgozása folyik. Rendelkezésre áll azonban a II. Nemzeti Fejlesztési Terv Közép-Dunántúli Regionális Operatív Programját megalapozó vitaanyaga, mely együttesen vázolja fel a régió stratégiai és operatív területfejlesztési programjának tervezett felépítését.

A Vitaanyag a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség tervezői munkatársai, régiós szakértők és a kormányzati stratégia tervezők (NFH – Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió, VÁTI – Országos Területfejlesztési Konceptió) közötti folyamatos egyeztetési és együttműködési folyamat eredményeként állt elő.

A dokumentum a régió jövőképét az alábbiakban fogalmazza meg:

„A Közép-Dunántúli Régió hosszú távú jövőképe, hogy az innováció régiójává váljon. Olyan magterületté, amely adottságai hatékony kihasználásával folyamatosan növeli versenyképességét, és húzószerepet tölt be Magyarország modernizációjában.”

A jövőkép elérését szolgáló *stratégiai fejlesztési cél*, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze, és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.

A cél megvalósítását stratégiai célokra bontja, ezekből négy került meghatározásra:

1. A regionális pólus tengely, decentrumok és térségi központok hálózatszerű fejlesztése a Közép-Dunántúlon
2. Az egykori ipari tengely megújítása (Dunántúl, Észak-Duna vidék)
3. Periférikus vidéki területek megújítása
4. Közép-Dunántúl speciális táji adottságokkal bíró térségek szoros együttműködése (Balaton, Dunakanyar, Velencei-tó, Vértes, M4-M8 tengely).

A célok eléréséhez meghatározott beavatkozási területek (és egyúttal stratégiai programok):

- § A gazdasági környezet innováció-orientált fejlesztése
- § Humán erőforrás fejlesztés
- § A minőségi élet feltételeinek megteremtése
- § Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

2.3.2 A Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája

2004 júniusában készült el a Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája a területfejlesztési célkitűzésekhez illeszkedően.

A terv háttéréről és szükségességéről maga a dokumentum a következőképpen fogalmaz:

„Az Európai Unióban mára a 100-at is meghaladja azoknak a régióknak a száma, amelyek regionális innovációs stratégia kidolgozását kezdeményezték. A RIS projektek háttérében az a nemzeti és európai politika húzódik meg, amelynek célja a régiók versenyképességének javítása az innováció segítségével. Az innováció ugyanis az elmúlt évtizedekben bekövetkezett gazdasági-társadalmi változások eredményeképpen az egyik legfontosabb termelési tényezővé vált nemcsak a fejlett országokban, de hazánkban is. Fenti régiókhoz csatlakozott Közép-Dunántúl és Közép-Magyarország is, amikor az olaszországi Umbria és a német Brandenburg régiókkal közösen sikeres pályázatot nyújtott be az EU 5. keret-programjában a két magyar régió regionális innovációs stratégiájának kidolgozására.

Egy régió felemelkedésének kulcskérdése a gazdasági környezet innovációs aktivitása, továbbá az, hogy a vállalkozások igényeljék az új kutatás-fejlesztési eredményeket és képesek legyenek azokat a piacon hasznosítani, értékesíteni.”

A stratégia a következő stratégiai célra épül:

A vállalati innovációs tevékenység erőteljes növelésével és a kutatás-fejlesztési szektor országos átlagot meghaladó szintre emelésével olyan kiegyensúlyozott és versenyképes gazdasági struktúra kialakítása, amelynek szereplői gyorsan és rugalmasan képesek válaszolni az „új gazdaság” mindenkori kihívásaira.

A KD RIS stratégia jövőképe: Az innováció régiója – nemzetközi szinten is versenyképes térség

Stratégiai cél:

A vállalati innovációs tevékenység erőteljes növelésével és a kutatás-fejlesztési szektor országos átlagot meghaladó szintre emelésével olyan kiegyensúlyozott és versenyképes gazdasági struktúra kialakítása, amelynek szereplői gyorsan és rugalmasan képesek válaszolni az „új gazdaság” mindenkori kihívásaira

A program prioritásai:

- § A régió innovációs miliójének fejlesztése, az innovációs kultúra növelése
- § A vállalkozások innovációs képességének fejlesztése (ezen belül elkülönítve a már működő, illetve az új vagy induló, tudásalapú vállalkozások támogatását)
- § Az innovációt segítő hálózatok és partnerkapcsolatok kialakításának és működésének elősegítése

2.3.3 Kistérségi dokumentumok

Már az 1996-os területfejlesztési törvényt (illetve az önkormányzatok társulását, együttműködését szabályozó 1997. évi törvényt) megelőzően is nagy számban jöttek létre kistérségi társulások, szövetségek, többségében kifejezetten területfejlesztési céllal. Ezen belül is döntően a komplex gazdaságfejlesztést, de emellett a környezetvédelmet, a turizmust vagy az infrastrukturális fejlesztéseket tekintették elsődlegesnek. Indíttatásukból fakadóan ezek a szövetségek valamilyen „természetes” kapcsolatrendszer alapján jöttek létre (természetföldrajzi adottságok, gazdasági vagy intézményi kapcsolatok, kulturális és néprajzi hagyományok stb.). Egyes szakértői értékelések szerint egyfajta mozgalom alakult ki, amelynek jelentősége az alulról jövő helyi kezdeményezések kibontakozásában, a helyi társadalom szerepvállalásában, az identitástudat erősödésében, a települési önkormányzatok összefogásában, a helyi erőforrások koncentráálásában és mindezek szinergikus hatásában jelölhető meg. Éppen ezek a kezdeményezések tették lehetővé, hogy a törvény ezen a szinten is intézményesítse a területfejlesztési tevékenységet, sőt éppen a kistérségi szint tekinthető a területi politika alapegységének, a területfejlesztés legfontosabb szintjének. Fejér megyében is létrejöttek a kistérségi településfejlesztési társulások (néhány település egyikhez sem csatlakozott, mások két társulásnak is tagjai), amelyek kidolgozták saját területfejlesztési programjaikat:

- § Dunamenti és Mezőföldi Önkormányzatok Kistérség Területfejlesztési Társulása
- § Mezőföldi Önkormányzatok Társulása
- § Tókönyeki Területfejlesztési Önkormányzati Társulás
- § Mór Kistérségi Társulás (2005)
- § Sárbogárd és Környéke Önkormányzatainak Területfejlesztési Társulása
- § Székesfehérvár és Vonzáskörzete Önkormányzati Területfejlesztési Társulás
- § Vértesaljai Területfejlesztési Társulás

Mindezekkel párhuzamosan a KSH is kidolgozott egy közlekedési, ellátási kapcsolatokon alapuló besorolási rendszert, amely alapján az országot – a megyehatárokon belül maradván 138 kistérségre osztotta fel, s amit 1994. január 1-jétől vezette be. Ezt a besorolást sok kistérség vitatta – a korábban létrejött társulások nyilván nem igazodtak ehhez a lehatároláshoz. A KSH ezért többször módosította a besorolásokat.

Az időközben elindult vidékfejlesztési (SAPARD) programok keretében helyenként újból másfajta együttműködések alakultak ki, amelyek között a megyehatárokat átlépő együttműködések is kialakultak (Mór-Zirc-Kisbér), de mindezek mellett megtalálhatók a kisebb területi egységekre vonatkozó mikrotérségi szerveződések is (Sárvíz).

Leginkább átfogó képet ad a megyei kistérségek helyzetéről, szerepéről a 2001-ben elkészült *Fejér Megyei Kistérségek összehangolt stratégiája* c. tanulmány, amely a siker kulcsát abban látja, hogy

intenzív és célirányos együttműködésekkel bővíteni és szélesíteni kell a megye kapcsolódásait a nemzetközi és hazai innovációs tengelyekhez, centrumokhoz, s mindezekkel növelni a megyén belüli összetartozást (kohéziót), a vidéki térségek felzárkóztatását”.

A STRATÉGIA ALAPCÉLJA:

A gazdaság minden szférára kiterjedő innováció-vezérelt megújítása, az innováció kiterjesztése a gazdaság mellett a társadalom és a környezet fejlesztésére, ezáltal a megyében élők életminőségének folyamatos fejlesztése, igényeinek minél magasabb szintű kielégítése.

STRATÉGIAI CÉLOK:

- ◆ A megye gazdasági élenjáró szerepének megerősítése és kiterjesztése
- ◆ A belső periféria felszámolása
- ◆ Külső és belső integrációk és együttműködések fejlesztése

A stratégia megvalósítását és eszközrendszerét vizsgálva a következő prioritások meghatározására van szükség:

A STRATÉGIA PRIORITÁSAI:

Humán erőforrások fejlesztése

- Humán infrastruktúra és tudásbázis fejlesztése
- A foglalkoztatottság szintjének és hatékonyságának növelése

Környezetfejlesztés

- Vonalas infrastruktúra, ellátórendszerek fejlesztése, hiányok pótlása
- Természeti és épített környezet védelme és fejlesztése

Gazdaságfejlesztés

- Gazdasági infrastruktúra minőségi fejlesztése
- Vállalkozások fejlesztése, gazdasági kooperációk ösztönzése

3 A KISTÉRSÉG ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI²

3.1 Földrajzi környezet

A székesfehérvári kistérség kedvező földrajzi fekvésű, több nemzetközi és országos jelentőségű közlekedési folyosó is érinti, illetve áthalad rajta. Magyarország egyik legforgalmasabb belföldi és külföldi vendégek által igénybe vett idegenforgalmi folyosója a Budapest - (Velencei-tó) - Balaton útvonal, amelyik dél-keleti irányban halad át a területen.

A kedvező földrajzi fekvés mellett a kistérség változatos természeti, táji adottságokkal is rendelkezik. Míg északon a Bakony lába húzódik Iszkaszentgyörgy, Moha, Sárkeresztes vonalában, nyugatra a Velencei-hegység északi lába, továbbá a pátkai és zámolyi víztározók találhatóak, délfelé haladva a Sárrét, Sárvíz-völgye, és a Mezőföld jellegzetes tájképei, alakulatai terülnek el. A Sárréti Tájvédelmi Körzet gazdag és különleges növény, madár és állatvilágával, valamint a Bakonytól a gemenci erdőig húzódó Sárvíz Völgye Tájvédelmi Körzet kistérséget is érintő területe sok-sok kisebb-nagyobb tavával, nádasával, madár és állatvilágával számtalan látnivalót kínálnak elsősorban a természetet kedvelő „bakancsos”, kerékpáros turisták, kirándulók számára, továbbá sok program szervezésére nyújtanak lehetőséget. A kistérség több települése csendes, nyugodt környezetben fekszik, amely alkalmassá teszi a nagyvárosokból időszakosan vagy végleg kitelepülők részére pihenő vagy üdülő falu funkció ellátására.

A kistérség 18 településből áll, ebből kettő város. A kistérség leghangsúlyosabb települése a megyeszékhely Székesfehérvár, mind lakosság száma, mind gazdasági helyzete szerint.

Polgárdi kistérségi szerepe kiemelkedő jelentőségű, a környező települések közigazgatási központja. A város szándékában áll, hogy kiváljon a székesfehérvári kistérségből a vonzáskörzetébe tartozó településekkel együtt (Jenő, Füle, valamint az enyingi kistérségből Lepsény, Mezőszilas és Mátyásdomb).

A Sárrét Kistáj községei, a Székesfehérvári Kistérség szerves részeként, (Sárkeszi, Sárszentmihály, Jenő, Szabadbattyán, Kőszárhegy, Nádasdladány, Úrhida) önálló mikro térségként szorosabb együttműködést terveznek, amely gazdasági, társadalmi, kulturális területeken nyilvánul meg.

Székesfehérvár földrajzilag is központi szerepet tölt be a kistérségben, innen kiindulva érhetők el az egyes települések. Az egyes települések egymás közötti kapcsolata esetenként csak a megyeszékhelyen keresztül biztosított. A közlekedési kapcsolatokat tekintve a kistérség három jól elkülöníthető részre osztható.

Az egyik a Székesfehérvártól keletre elterülő, a 811. sz. út felől megközelíthető, Vértes és Velencei-tó közötti területen elhelyezkedő terület, mely Pátka, Lovasberény és Vereb településeket tömöríti. Pátka zsáktelepülés.

A második terület egység a Székesfehérvártól északra fekvő terület, mely Sárkeresztes, Moha, Iszkaszentgyörgy és Csór településeket tartalmazza. Ezek a települések a 8. sz. és a 81. sz. utakról megközelíthetőek, a Bakony lábánál fekszenek.

² A fejezethez kapcsolódó bővebb statisztikai adatok a koncepció 4. sz. mellékletében találhatóak.

A harmadik egység a megyeszékhelytől nyugatra elterülő terület, Sárkeszi, Sárszentmihály, Nádasdladány, Jenő, Úrhida, Szabadbattyán, Kőszárhegy, Polgárdi és Füle településekkel. A települések egymással közúti összeköttetésben vannak. Ezen a területen található a kistérség egyik zsáktelepülése, Úrhida. A területet a veszprémi és a balatoni vasútvonal fogja közre. Az egyetlen különálló település e felosztásban Zámoly, melynek közvetlen kapcsolata van ugyan Székesfehérvárral, de a kistérség többi településéhez egyáltalán nem kapcsolódik. Közvetlen összeköttetése a Móri és a Bicskei kistérség településeivel van. Moha és Székesfehérvár közötti tömegközlekedés nem kielégítő, ritkák a járatok. Vereben a hétfévi autóbusz közlekedés nem kielégítő, ritka.

	Tele- pülés	Ebből: város	fős település (2004. január 1-jei adatok alapján)					
			-499	500- 999	1 000- 1 999	2 000- 4 999	5 000- 49 999	50 000- db
Székesfehérvári	18	2	1	3	8	4	1	1
Dunaújvárosi	9	1	-	-	3	5	-	1
Abai	9	-	-	-	3	6	-	-
Adonyi	8	-	-	-	2	5	1	-
Bicskei	16	1	2	4	5	3	2	-
Enyingi	9	1	-	2	2	4	1	-
Ercsi	7	1	-	-	3	2	2	-
Gárdonyi	8	2*	1	1	1	4	-	-
Móri	14	1	2	3	5	3	1	-
Sárbogárdi	10	1	-	4	2	3	1	-
Megye összesen	108	10	6	17	34	39	10	2

1. táblázat: Településszerkezeti adatok, KSH, 2004

* A 2006. évi adatokkal korrigálva.

3.2 Településszerkezet, településhálózat

A települések többségében rendelkezésre áll valamilyen település-fejlesztési terv, ezek egy része aktualizált, más részük aktualizálás alatt áll. A rendelkezésre álló dokumentumok a következők:

- § Szabadbattyán – településfejlesztési koncepció (2003) és módosított szabályozási terv (2005)
- § Sárkeszi – településrendezési terv (2003)
- § Úrhida – településfejlesztési és szabályozási terv (2005)
- § Csór – településfejlesztési és szabályozási terv (2003)
- § Sárkeresztes – településfejlesztési és szabályozási terv (2005)
- § Zámoly – településszerkezeti terv, szabályozási terv és helyi építési szabályzat (2004)
- § Vereb – településfejlesztési és szabályozási terv (2005) és átfogó fejlesztési terv (2001)

- § Füle – összevont rendezési terv (80-as évek), településfejlesztési és szabályozási terv (folyamatban)
- § Lovasberény – településfejlesztési és szabályozási terv (2005)
- § Iszkaszentgyörgy – településfejlesztési és szabályozási terv (2006-ban módosul)
- § Pátka – településfejlesztési és szabályozási terv (2004), településfejlesztési koncepció és operatív gazdálkodási program
- § Polgárdi – területfejlesztési terv (2006), Szerkezeti és Szabályozási Terv, helyi építési szabályzat, Gazdaságfejlesztési Program
- § Sárszentmihály – településfejlesztési program (2003)

A települések kis mérete miatt több önkormányzat területén körjegyzőség működik. Az érintett települések: Sárkeszi és Nádasdladány, Moha és Sárkeresztes, valamint Füle és Jenő. A jobb kihasználtság és a fenntarthatóság érdekében több intézményfenntartó társulás is létrejött a térségben. Az oktatás területén Vereb Lovasberénnyel, Sárkeszi Nádasdladánnyal, Szabadbattyán és Kőszárhegygel kötött ilyen megállapodást.

Az orvosi ellátást Szabadbattyán biztosítja Kőszárhegy és Úrhida, a fogszakorvosi ellátást pedig Kőszárhegy, Úrhida és Tác települések számára is.

A települések nagy részét az együttműködési szándék jellemzi, a települések többsége nem zárkózik el a Székesfehérvárral történő együttműködéstől. Kivételt csak két település képez: Sárszentmihály és Polgárdi.

Polgárdi szeretne kiválni a kistérségből, az adatgyűjtés idején úgy nyilatkozott, ígéretet kapott arra, hogy a környező településekkel együtt (részben az enyingi kistérség településeivel) önálló kistérséget hozzon létre.

Sárszentmihály szintén az adatgyűjtés során nyilatkozott úgy, hogy nem ért egyet a kistérségi felosztással, közös projekteket nem is valósított meg más településekkel (kivéve a hulladékgazdálkodási társulást), és a későbbiekre sem tervezett ilyent.

3.3 Demográfia

A székesfehérvári kistérség Fejér megye legnagyobb lélekszámú kistérsége, itt él a megye lakosságának egyharmada. Népessége 2004-ben 136 700 fő volt. A lakosok háromnegyede Székesfehérváron él, negyedük pedig a megyeszékhely körüli településeken.

A népsűrűség városiasnak mondható, azonban ha a kistérségnek Székesfehérváron kívüli részét tekintjük, a népsűrűség alig 70 fő/km², ez majdnem a rurális térség szintjét jelenti. A megye kistérségeinek főbb népességi adatait tartalmazza az alábbi táblázat, mely jól mutatja a fentieket.

	Népesség	Települések átlagos népessége	Népsűrűség	fő, ill. % 60 évesnél idősebb népesség az állandó népességből
Székesfehérvári	136 700	7 594	202	19,1
<i>Székesfehérvár nélkül</i>	<i>35 235</i>	<i>2 073</i>	<i>70</i>	<i>-</i>
Dunaújvárosi	74 810	8 312	201	20,4
Abai	24 081	2 676	52	17,5
Adonyi	24 755	3 094	77	18,7
Bicskei	37 581	2 349	61	18,4
Enyingi	21 739	2 415	50	18,9
Ercsi	23 970	3 424	101	18,2
Gárdonyi	23 825	2 978	98	21,3
Móri	35 086	2 506	82	18,2
Sárbogárdi	26 251	2 625	47	20,1
Megye összesen	428 798	3 970	98	19,2

2. táblázat: Főbb népességi adatok Fejér megye kistérségeiről, KSH, 2004

Az élve születések és halálozások nagyjából kiegyenlített képet mutatnak a kistérségben, melyek a népesség változását jelentősen rövidtávon nem befolyásolják. A vándorlás már nem mutat ilyen egyértelmű homogenitást, és a természetes szaporodásnál (fogyásnál) jelentősebben befolyásolja a települések lakosságának számát. Kiemelkedő Moha, Sárkeszi és Úrhida pozitív vándorlási egyenlege.

Elvándorlás kizárólag három településen figyelhető meg, de egyik település esetében sem jelentős mértékű (Jenő, Polgárdi és Székesfehérvár). Jenő esetében 1994 óta összesen két alkalommal volt megfigyelhető negatív vándorlási egyenleg, a megelőző években bevándorlás figyelhető meg (megjegyzendő azonban, hogy Jenő teljes lakossága mindössze 1 313 fő, így néhány százalékos eltérés az egyes évek között nem adhat okot hosszú távú következtetések levonására sem pro, sem kontra.

Polgárdi esetében is inkább az odavándorlás volt jellemző 1994 és 2004 között, mindössze a 2004-es évben mértek jelentéktelen mértékű elvándorlást. Ugyancsak jelentős bevándorlás volt tapasztalható az utóbbi években Kőszárhegyen is.

Székesfehérvár esetében a kismértékű, de folyamatos elvándorlás figyelhető meg. A legjelentősebb kiáramlás 2002-ben volt, ekkor emiatt több mint 1300 fővel csökkent a település lakosság száma (összességében 1994 és 2004 között mintegy 7900 fővel csökkent a lakosság szám).

				fő, ill. %	
	Népesség	Élve születés	Halálozás	Természetes szaporodás, ill. fogyás	Vándorlási különbözet ³
Csór	1 734	16	19	-0,17	1,96
Füle	876	4	11	-0,80	0,00
Iszkaszentgyörgy	1 904	18	16	0,11	0,00
Jenő	1 313	16	13	0,23	-0,61
Kőszárhegy	1 526	18	12	0,39	2,88
Lovasberény	2 760	32	34	-0,07	1,30
Moha	450	6	5	0,22	4,67
Nádasdladány	1 885	18	20	-0,11	0,69
Pátka	1 667	15	20	-0,30	1,68
Polgárdi	6 630	71	90	-0,29	-0,77
Sárkeresztes	1 540	11	12	-0,06	1,88
Sárkeszi	600	6	4	0,33	4,33
Sárszentmihály	2 938	20	29	-0,31	0,41
Szabadbattyán	4 540	37	54	-0,37	0,00
Székesfehérvár	101 465	926	1019	-0,09	-0,31
Úrhida	1 817	22	15	0,39	3,08
Vereb	811	9	8	0,12	0,62
Zámoly	2 244	13	18	-0,22	1,60

3. táblázat: Főbb demográfiai adatok, KSH, 2004

A természetes szaporodás és a vándorlási különbözet fenti tendenciáinak megfelelően a kistérség népessége az elmúlt tíz évben nem mutat jelentős változást (2004-ben mindössze 3 000 fővel kevesebb, mint 1994 év végén). A csökkenés, ha kismértékű is, de folyamatos.

A statisztika mögött sajátos kétség húzódik meg: Székesfehérvár csökkenő lakosságszámával ellentétben a többi település népességének növekedése. Húsz százalék feletti mértékben nőtt Csór, Iszkaszentgyörgy, Kőszárhegy és Úrhida lakosságszáma. A következő táblázatban a pozitív előjelű számok a népességnövekedést, a negatív előjelűek pedig a népességfogyást jelzik.

³ teljes lakónépességre vetítve

	Népesség változása az előző évre vetítve							
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Csór	0,96	2,30	2,97	3,02	3,24	-0,78	2,13	1,25
Füle	-0,82	0,35	-1,06	-2,37	4,50	1,51	0,00	1,26
Iszkaszentgyörgy	1,54	0,44	1,14	2,56	5,05	3,30	5,61	0,90
Jenő	0,60	0,68	-0,08	1,78	5,16	2,85	0,15	0,54
Kőszárhegy	2,19	3,85	1,15	0,65	-0,73	7,50	3,87	7,08
Lovasberény	-0,86	1,36	0,93	0,70	-2,05	0,04	-0,41	1,61
Moha	6,59	3,61	1,99	1,71	-3,36	2,48	2,91	0,47
Nádasdladány	1,50	1,53	2,34	1,09	0,05	-0,32	1,14	0,11
Pátka	0,86	-0,42	-0,61	1,84	-0,06	-0,54	-0,24	-0,24
Polgárdi	0,17	-0,71	2,29	0,52	4,51	1,72	1,63	0,10
Sárkeresztes	2,98	3,95	0,81	0,20	-1,55	-0,89	1,79	1,89
Sárkeszi	2,06	2,02	6,92	-0,74	1,86	3,66	4,23	-2,37
Sárszentmihály	-0,91	1,69	1,32	1,27	4,01	0,25	0,04	2,97
Szabadbattyán	0,19	1,88	2,26	0,13	-0,89	1,26	0,89	0,40
Székesfehérvár	-0,38	-0,52	-0,87	-0,17	3,15	-4,03	-1,33	-0,87
Úrhida	1,57	3,10	4,81	2,51	7,49	3,26	5,93	4,40
Vereb	0,50	0,12	-1,60	0,88	-3,85	1,29	1,40	0,88
Zámoly	0,99	0,33	0,19	0,42	1,20	0,69	1,55	-0,81

4. táblázat: Népességváltozás nagysága és iránya a kistérség településein, KSH alapján saját számítás, 1994-2004

A 2001. évi népszámlálási adatok szerint a népesség kor megoszlása a következő: a felnőtt korúak aránya a megyei átlagnál magasabb, a gyermekkorúak aránya viszont nem éri el a megyei átlagot és a második legalacsonyabb a kistérségek között.

A 60 éven felüli lakosság aránya a kistérségben a megyei átlag körüli. Iszkaszentgyörgyön, Sárkeresztesen és Úrhidán magasabb a 0-14 éves korosztályba tartozók aránya, mint az átlag, a munkaképes korúak aránya 71 százalék, de ezt Székesfehérvár 71,9 százalékos aránya okozza, a kisebb településeken jellemzően alacsonyabb a 15-64 éves korú népesség aránya. Vereb, Sárkeszi, Moha és Lovasberény településeken átlagot meghaladó a 65 év feletti lakosság aránya.

3.4 Humán erőforrások

A **foglalkoztatás** tekintetében a kistérség rendkívül kedvező helyzetben van, a foglalkoztatási ráta 62,95 százalékos. Természetesen a magas értékhez nagymértékben hozzájárul Székesfehérvár kedvező helyzete, itt a foglalkoztatási ráta 64,38 százalék. Átlag feletti a ráta Sárkeresztes esetében (69,24 százalék), valamivel az átlag alatti Szabadbattyánban, Lovasberényben és Mohán (61,21, 61,81, illetve 62,98 százalék). A többi település esetében a foglalkoztatási ráta a kistérségi átlag és többnyire a megyei átlag (59,29 százalék) alatt van. Különösen kedvezőtlen a helyzet Jenő és Vereb esetében (47,71, illetve 49,6 százalék). Egyik

településnek sincs közvetlen közúti kapcsolata a megyeszékhellyel és ezeken a településeken a nem munkaképes korú népesség (0-14 év közöttiek és 65 éven felüliek) aránya is magasabb az átlagosnál. A férfiak aránya a foglalkoztatottak között a tendenciáknak megfelelően a kistérség valamennyi településén magasabb a nőkénel.

A vártnak megfelelően alakul a naponta munkába ingázók aránya: Székesfehérvár és Polgárdi kivételével valamennyi településen jellemző az ingázás. Szabadbattyán, Pátka, Úrhida, Csór, Moha, Zámoly, Polgárdi, Sárszentmihály és Kőszárhegy esetében az ingázók többsége székesfehérvári üzemekben dolgozik.

Csóról a foglalkoztatottak körülbelül 10 százaléka Várpalotára jár. Sárkeresztesről és Iszkaszentgyörgyről a foglalkoztatottak ingázása kétirányú: egy részük Székesfehérvárra, másik részük Móra ingázik.

A verebi munkaképes korú lakosság jórészt Székesfehérvárra, kisebb részt Budapestre jár dolgozni.

Jenőről a munkaképes korú lakosság Székesfehérvárra, valamint Inotára jár dolgozni.

	fő, ill. %		
	Foglalkoztatottak száma	A férfiak aránya az összes foglalkoztatott között	Ingázók aránya az összes foglalkoztatott között
Csór	630	58,7	81,90
Füle	320	57,8	74,38
Iszkaszentgyörgy	693	56,9	78,93
Jenő	406	55,4	76,35
Kőszárhegy	521	57,8	81,00
Lovasberény	1 104	56,5	61,23
Moha	165	58,8	76,36
Nádasdladány	679	60,7	84,98
Pátka	605	59,3	71,40
Polgárdi	2 592	57,1	51,47
Sárkeresztes	691	56,4	78,87
Sárkeszi	187	59,4	82,35
Sárszentmihály	1 157	57,4	77,79
Szabadbattyán	1 928	57,1	70,49
Székesfehérvár	48 493	54,3	10,64
Úrhida	593	61,9	82,80
Vereb	248	59,3	79,84
Zámoly	820	57,2	74,63
Kistérség összesen	71 503	55,4	29,35

5. táblázat: A foglalkoztatottak száma, nemenkénti megoszlása és a napi ingázók aránya, KSH, 2001

A népszámlálás adatai szerint a foglalkoztatottak között 3,6 százalék a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya, ez az európai uniós átlagnak megfelelő. Az iparban foglalkoztatottak aránya felette van a fejlett régiókban tapasztalhatónál, mindezek hatására a szolgáltatásokban foglalkoztatottak aránya ma még nem éri el a nyugat-európai mértéket. A szolgáltatási szektorban foglalkoztatottak aránya Székesfehérváron a legmagasabb. Elmarad azonban az

átlagtól Polgárdi, bár általában jellemzően a városokban nagyobb a szolgáltatások aránya. Füle, Lovasberény, Pátka tekinthetők mezőgazdasági jellegű területeknek a foglalkoztatottak megoszlása alapján.

	%		
	Mezőgazdaságban	Iparban, építőiparban	Szolgáltatási jellegű ágazatokban
	foglalkoztatottak aránya		
Csór	2,2	53,2	44,6
Füle	12,2	37,8	50,0
Iszkaszentgyörgy	2,3	50,8	46,9
Jenő	8,4	50,0	41,6
Kőszárhegy	3,8	42,8	53,4
Lovasberény	12,5	44,3	43,2
Moha	8,5	47,3	44,2
Nádasdladány	1,5	56,0	42,6
Pátka	13,9	43,1	43,0
Polgárdi	5,9	50,7	43,4
Sárkeresztes	6,1	43,8	50,1
Sárkeszi	10,2	44,4	45,5
Sárszentmihály	5,4	47,4	47,3
Szabadbattyán	5,1	42,7	52,1
Székesfehérvár	1,4	38,9	59,6
Úrhida	3,2	45,9	50,9
Vereb	7,3	51,2	41,5
Zámoly	10,2	45,0	44,8
Kistérség összesen	3,6	41,8	54,6

6. táblázat: A foglalkoztatottak megoszlása főbb gazdasági ágazatok szerint, KSH, 2001

A foglalkoztatottak iskolai végzettség szerinti megoszlása szerint alacsony azoknak az aránya, akik még az általános iskolát sem fejezték be. Egyetlen kiugró érték jelentkezik csak: Polgárdi. A legfeljebb 8 általános iskolát végzettek aránya a foglalkoztatottak között jóval magasabb a kistérségi átlagnál Jenő, Nádasdladány, Polgárdi, Vereb és Zámoly esetében.

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya különösen jónak mondható, meghaladja az Európai Unió átlagát is. Természetesen a magas érték itt is Székesfehérvárnak köszönhető, ahol a foglalkoztatottak között a diplomások aránya itt meghaladja a 24 százalékot. Kimondottan alacsony a felsőfokú végzettséggel foglalkoztatottak aránya Jenő, Nádasdladány és Sárkeszi településeken.

	8 évfolyam alatt	8 évfolyam	érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettséggel	főiskolai, egyetemi végzettséggel
Csór	1,3	28,1	34,4	28,7	7,5
Füle	0,3	31,3	38,8	22,5	7,2
Iszkaszentgyörgy	0,0	17,7	33,6	34,5	14,1
Jenő	2,2	34,2	40,1	20,0	3,4
Kőszárhegy	0,6	25,3	33,2	31,7	9,2
Lovasberény	0,5	24,4	37,3	27,6	10,1
Moha	1,2	23,0	32,7	27,9	15,2
Nádasdladány	0,9	35,1	41,2	19,6	3,2
Pátka	0,8	27,3	38,7	25,3	7,9
Polgárdi	6,3	35,5	30,9	20,5	6,8
Sárkeresztes	0,4	18,8	34,4	30,5	15,8
Sárkeszi	0,5	29,4	38,0	27,8	4,3
Sárszentmihály	1,0	27,7	34,7	28,1	8,6
Szababattyán	0,9	25,4	35,7	27,5	10,4
Székesfehérvár	0,3	14,7	24,1	36,5	24,4
Úrhida	0,7	22,8	35,8	28,7	12,1
Vereb	3,2	44,0	34,7	13,7	4,4
Zámoly	0,6	33,0	36,6	21,5	8,3
Kistérség összesen	0,7	19,9	27,8	32,5	19,1

7. táblázat: A foglalkoztatottak végzettség szerinti megoszlása, KSH, 2001

A munkanélküliség vizsgálatához a Fejér Megyei Munkaügyi Központ regisztrált munkanélküliekre vonatkozó adatai állnak rendelkezésre. A kistérségben 2006. januárjának végén 15 016 fő munkanélkülit tartottak nyilván Fejér megyében. A regisztrált munkanélküliek mintegy ötöde tartósan munkanélküli. A kistérségben ennél kedvezőbb a kép: a regisztrált munkanélküliek száma 4 030 fő, ez 4,38 százalékos munkanélküliségi rátát jelent. A tartósan munkanélküliek aránya 12,8 százalékos az összes regisztrált munkanélküli között. Járadék, illetve segély jellegű ellátásban részesül a regisztráltak mintegy fele.

A munkanélküliségi ráta az országos átlagot meghaladó mértékű Sárkeszi és Vereb településeken, az országos átlaghoz közeli Sárszentmihály és Jenő esetében. Mind a négy településen meghaladja a ráta a 6 százalékot. A passzív ellátásban részesülők (járadék, illetve segély jellegű ellátás) aránya az összes regisztrált között Füle, Jenő, Moha, Nádasdladány, Szababattyán és Vereb esetében magas.

A hosszabb távon elhelyezkedni képtelen, tartósan munkanélküliek aránya sok település esetében egészen alacsony, vannak viszont olyan települések, amelyeknél figyelmeztető jelként kell értékelnünk. Ilyen település Sárkeszi, ahol gyakorlatilag minden harmadik regisztrált munkanélküli több mint 365 napja került be a nyilvántartásba. Magas még az arány Iszkaszentgyörgy esetében, és kiemelten figyelendő Csór és Moha esetében.

	Munkanél- küliségi ráta	A tartósan munkanélküliek aránya a regisztrált munkanélküliek között	Passzív ellátásban részesülők aránya a munkanélküliek között	Munkanélkül iségi ráta az országos rátához viszonyítva
Csór	3,63	19,05	42,86	0,55
Füle	3,73	14,29	61,90	0,56
Iszkaszentgyörgy	5,18	28,79	37,88	0,78
Jenő	6,33	9,80	68,63	0,95
Kőszárhegy	4,95	10,00	48,00	0,74
Lovasberény	3,71	15,38	52,31	0,56
Moha	4,96	21,43	57,14	0,74
Nádasdladány	4,61	8,93	57,14	0,69
Pátka	5,72	11,48	45,90	0,86
Polgárdi	5,41	12,50	46,55	0,81
Sárkeresztes	3,05	11,76	41,18	0,46
Sárkeszi	7,63	32,14	25,00	1,15
Sárszentmihály	6,46	8,46	55,38	0,97
Szabadbattyán	4,74	12,00	57,33	0,71
Székesfehérvár	4,15	12,55	48,49	0,62
Úrhida	4,75	12,07	39,66	0,71
Vereb	7,77	12,50	67,50	1,17
Zámoly	5,35	12,50	46,25	0,8
Kistérség összesen	4,38	12,80	48,98	0,66
Megye összesen	5,28	21,52	44,08	0,79

8. táblázat: A munkanélküliség legfontosabb adatai, Fejér Megyei Munkaügyi Központ, 2006. január

Oktatás, képzés területén a korábbi évekhez viszonyítva bizonyos fejlődés tapasztalható, néhány intézmény azonban felújításra szorul. Sárkeresztesen az óvoda épület földém, Zámolyon az épület tetőszerkezete felújításra szorul. Vereben szükségessé vált a padlócsere, ablakcsere, tetőfelújítás és a külső felújítás is.

A kistérség óvodásainak száma 4.320 fő, 83 százalékuk székesfehérvári. Az óvodai ellátás két településen nem biztosított helyben: Mohán és Sárkeszin. Ez utóbbi településről a gyermekek Nádasdladányba járnak. Moha esetében ugyanakkor a növekvő lakosságszám valószínűsíti az óvodáskorúak számának növekedését is. Teljes kihasználtsággal működnek az óvodák Fülén és Sárkeresztesen. Rossz kihasználtságú az óvoda Vereben, és Szabadbattyánban. Az egy óvodai pedagógusra jutó óvodások száma Jenő esetében magas.

	Óvodai férőhelyek kihasználtsága	Egy óvodapedagógusra jutó óvodások száma
Csór	92,00	15
Füle	100,00	12
Iszkaszentgyörgy	78,67	10
Jenő	93,33	21
Kőszárhegy	73,33	15
Lovasberény	80,00	9
Moha	- ⁴	-
Nádasdladány	100,00	13
Pátka	77,33	10
Polgárdi	93,02	12
Sárkeresztes	100,00	9
Sárkeszi	-	-
Sárszentmihály	88,00	11
Szabadbattyán	75,33	9
Székesfehérvár	93,26	10
Úrhida	94,00	12
Vereb	62,00	16
Zámoly	89,33	11
Kistérség összesen	91,43	10

9. táblázat: Az óvodák legfontosabb adatai, KSH, 2004

Az alapfokú oktatás második lépcsője az általános iskolai oktatás. Helyben nincs általános iskola Kőszárhegy, Moha és Sárkeszi településeken. Az egy osztályteremre jutó tanulók száma nagyon magas Csóron, alacsony Fülén, Úrhidán és Vereben. Az egy pedagógusra jutó tanulók száma a kistérségi átlag feletti Nádasdladány, Polgárdi és Szabadbattyán esetében.

A jobb kihasználtság és a fenntarthatóság érdekében több intézményfenntartó társulás is létrejött a térségben, így Vereb Lovasberénnyel, Sárkeszi Nádasdladánnyal, Szabadbattyán és Kőszárhegygel. Moháról Székesfehérvárra járnak óvodába és iskolába a gyermekek.

Vereben nincs tornaterem, de Lovasberényben új tornacsarnok épült, nem messze az iskolától.

Szabadbattyánban két épületben folyik az oktatás, az egyik volt egyházi intézmény, melyet a katolikus egyház 2005-ben visszaigényelt. Az épület kiváltásáért az önkormányzat 44 millió forintot kapott, mely összegből az új tanterem (4 tanterem) elkészítését az önkormányzat 2006. szeptember 1-jére vállalta. Az általános iskola számítógép teremmel is rendelkezik, ahol kisiskolásokat megismertetik a számítógép és az Internet használatával.

Sárkeresztesen szükséges lenne az általános iskola épületének bővítése egy tornateremmel. Iszkaszentgyörgyön az iskola, a könyvtár és a művelődési ház a Pappenheim-kastély egyik épületszárnyában működik. A kastély elsőfokú műemlékvédelem alatt álló állami tulajdon, emiatt elidegeníthetetlen. Befektetőt keresnek a hasznosítására.

Polgárdiban általános, zeneiskola és dolgozók gimnáziuma működik.

⁴ A településen nem működik óvoda.

	Tanulók száma	Egy osztályteremre jutó tanulók száma	Egy tanárra jutó tanulók száma
Csór	117	29	7
Füle	56	9	8
Iszkaszentgyörgy	144	16	8
Jenő	124	16	11
Kőszárhegy	- ⁵	-	-
Lovasberény	228	23	11
Moha	-	-	-
Nádasdladány	170	24	12
Pátka	122	11	9
Polgárdi	587	26	14
Sárkeresztes	46	12	7
Sárkeszi	-	-	-
Sárszentmihály	160	12	9
Szabadbattyán	403	19	14
Székesfehérvár	9 434	24	11
Úrhida	94	12	9
Vereb	56	9	5
Zámoly	162	18	10
Kistérség összesen	11 903	22	11

10. táblázat: Az általános iskolák főbb adatai, KSH, 2004

A közművelődés szintén Székesfehérvár központú. A városban 2005-ben került sor a színház felújítására. Valamennyi településen található művelődési ház. Mohán új hangtechnikai berendezéssel bővült a kultúrház egy tavalyi pályázat révén. Általában a művelődési házakhoz könyvtár is csatlakozik.

Az egészségügyi ellátás valamennyi szintje megjelenik a kistérségben. Az alapellátásban háziiorvosi praxis hét településen nincs, az egy háziiorvosra jutó lakosok száma Zámoly, Iszkaszentgyörgy és Nádasdladány településeken magasabb az átlagosnál, bár ezek az értékek még mindig kedvezőbbek a megyei és az országos átlagnál (mindkettő 2000 fő/háziiorvos feletti érték).

Sárkeszi egy orvosi rendelővel rendelkezik, mely 2005. évben épült 11,5 millió forintból. Itt működik a gyermek- és felnőtt rendelés, valamint a védőnői szolgálat.

Szabadbattyán orvosi rendelőjében két orvos praktizál, ugyanabban a rendelőben működik továbbá a fogorvosi rendelés is két fogszakorvossal. A két felnőtt rendelést végző orvoshoz tartozik még Szabadbattyánon kívül Kőszárhegy és Úrhida, a két fogszakorvoshoz az előbb felsoroltakon túl még Tác település is. Gyermek szakorvos is működik Szabadbattyánban, valamint 3 védőnői körzet került kialakításra. Mind a gyermekorvos, mind a védőnői körzetek

⁵ A településen nem működik általános iskola

Szabadbattyán közigazgatási területén kívül ellátják még Úrhida, és Kőszárhegy települések lakosságát is.

Pátkán ugyan van orvosi rendelő, de ott csak felnőtt rendelés van, a gyermekrendelés Lovasberényben található. Vereb is rendelkezik orvosi rendelővel, ott a pázmándi házi orvos egy héten három alkalommal rendel. A gyermek házi orvosi ellátást a lovasberényi házi orvos látja el, a fogorvosi ellátás Lovasberényben megoldott.

Mohán a volt postahivatal épületében orvosi rendelő került kialakításra. Füle közös körzetbe tartozik Polgárdival, a településen hetente három alkalommal van felnőtt- és gyermekrendelés. Az ügyelet Polgárdiban található. A fogorvosi ellátás területén Füle önálló, saját fogorvost foglalkoztatnak. Iszkaszentgyörgyön az egészségügyi ellátás javítása céljából új egészségház épül 2006-ban, amely helyet ad a gyermek- és felnőtt rendelésnek, a fogászati szakrendelésnek és a védőnői szolgálatnak is. Jenőn szintén új egészségházat alakítottak ki, tetőtérben egy orvos lakással, így a településen a gyermek- és felnőtt rendelést is megoldott. A fogászati szakrendelésnek és a védőnői szolgálatnak is helyet az egészségház, a fogorvos Nádasdladányból jár át. Az ügyeleti ellátás Polgárdiban van.

Az orvosi ügyeletet a két város (Székesfehérvár, Polgárdi) biztosítja a környező települések számára. Székesfehérváron a városkörnyéki felnőtt-, gyermek- és fogászati ügyelet több rendelőintézetben szétszórtan helyezkedett el. 2006-ban átadásra került a kistérség ellátását biztosító új rendelőintézet Székesfehérváron. A Székesfehérvári Többcélú Kistérségi Társulás 300 m² nagyságú területet vásárolt meg Székesfehérváron a Seregélyesi út és a Hunyadi utca sarkán álló Orvosok Házában.

A közgyógy-igazolvánnyal rendelkezők száma a kistérségben 5.144 fő. Magas az arányuk Polgárdi, Vereb, Csór és Pátka településeken. Kedvezőnek mondható Sárkeresztes helyzete.

Öt település kivételével a térségben mindenütt működik gyógyszerár, vagy legalább fiókgyógyszerár. Mindegyik ellátatlan település esetében lehetőség van a szomszédos településen gyógyszerár igénybevételére.

	Közgyógy- igazolvánnyal rendelkezők aránya	Egy háziiorvosra jutó lakosok száma	Gyógyszertárak, fiókgyógyszertárak száma
Csór	5,07	1 734	1
Füle	4,45	- ⁶	1
Iszkaszentgyörgy	3,05	1 904	1
Jenő	4,04	-	1
Kőszárhegy	3,08	-	0
Lovasberény	3,62	1 380	1
Moha	3,11	-	0
Nádasdladány	3,98	1 885	1
Pátka	5,28	1 667	0
Polgárdi	7,42	1 658	1
Sárkeresztes	0,97	1 540	0
Sárkeszi	2,50	-	1
Sárszentmihály	2,04	1 469	1
Szabadbattyán	3,61	1 513	1
Székesfehérvár	3,56	1 537	19
Úrhida	4,51	-	1
Vereb	7,03	-	0
Zámoly	4,14	2 244	1
Kistérség összesen	3,77	1 647	31

11. táblázat: Az egészségügyi ellátás települési adatai, KSH, 2004

A **szociális ellátás** területén is központi szerepet játszik a megyeszékhely. A Székesfehérváron működő szervezetek, ellátó intézmények befogadóképessége és munkája meghatározó a kistérségi települések számára is. A települési önkormányzatok a rászoruló, idősek és fiatalok rétegproblémáinak kezelésére kidolgozott támogatási rendszert működtetnek.

Az Idősek Otthona, a Frim Jakab Képességfejlesztő Otthon akadálymentesítése megtörtént, de még számos intézménynél ez a feladat megoldásra vár. 2004-től működik a Helyi Ifjúsági Szolgáltató Iroda a SZITI Szociális Egyesület keretében. A megváltozott munkaképességűek és fogyatékkal élők elhelyezkedésére egyre több lehetőség adódik, az ALBA CIVITAN Kft és a VIKTÓRIA Rehabilitációs Központ ebben élenjárnak, de számos nemzetközi, hazai vállalat sem zárkózik el a foglalkoztatástól.

⁶ A településen nincs háziiorvos

3.5 Gazdasági bázis

3.5.1 Vállalkozások, vállalatok

A *magyar gazdaságot* 2005. évben – a mérséklődő nyugat-európai konjunktúrával egy időben – 4 % fölötti növekedés jellemezte. A bruttó hazai termék éves átlagban 4,1 % -kal nőtt. Magyarország és az EU régi tagállamainak növekedése közötti ütemkülönbség tavaly éves átlagban 2,5 % -kal nőtt. A dinamikus növekedés továbbra is kedvező szerkezettel párosult : a tavalyi gazdasági növekedést a nettó export és a beruházások növekedése adta.

Az ipari termelés volumene 7,3 % kal nőtt az előző évhez viszonyítva. Az ágazat növekedésének fő forrását az exportértékesítések bővülése jelentette. Örvedetesen növekedett a belföldi értékesítések volumene is. A GDP termelési oldalát tekintve, az iparon belül az építőipar a nemzetgazdasági átlagot meghaladó mértékben bővült. Az építőipar bruttó termelése 16,6 % -kal nőtt az előző évhez képest, amiben döntő szerepet játszottak az infrastrukturális fejlesztések. A termelő ágazatokkal szemben a szolgáltatások növekedése 4,2 % -kos, miközben a mezőgazdaság teljesítménye a 2004. év magas bázisához képest több, mint 10 % -kal visszaesett.

2005-ben a hozzáadott érték alapján számított ipari termelékenység szintje emelkedett és az euróban számolt ipari fajlagos bérköltség minimálisan, 0,8 % -kal emelkedett. Közvetlen vetélytársainknál (Szlovákia, Lengyelország) azonban gyorsabban emelkedett az egységnyi hozzáadott érték előállításához szükséges munkaerő költsége.

Fejér megye vállalkozásai 2004. évben mintegy 2.305 milliárd Ft bevételt realizáltak, ami közel 155 milliárd Ft-tal magasabb a 2003. évi adatnál. A megyei társaságok által elért összes bevétel a régiósnak 44,2 % -a, a mezőgazdaságinak pedig közel 5 % -a.

Az összes bevétel közel 96 % -át kitevő nettó árbevétel 2004. évi mértéke 2.202 milliárd Ft volt. A megyei nettó árbevétel mintegy 60 % -át a *feldolgozóiparban* tevékenykedő vállalkozások adták. Ezt követte a *kereskedelemmel foglalkozók* 22 % -os aránya. A legkisebb részarányt a bányászat, vendéglátás, oktatás képviselte. Visszaesés volt tapasztalható a *mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászati* üzletágakban.

A *székesfehérvári kistérség* – elsősorban Székesfehérvárnak köszönhetően – ma Magyarország egyik iparilag igen fejlett kistérsége.

A regisztrált vállalkozások száma 33.813 a kistérségben, ez a megyei számnak csaknem a fele (45 132). A vállalkozások túlnyomó többsége Székesfehérváron található.

Az országos tendenciáknak megfelelően viszonylag alacsony a társas vállalkozások aránya, bár kicsivel a megyei arány (14,7 százalék) felett van. Arányaiban a legkevesebb a jogi személyiségű vállalkozás Jenő, Nádasdladány és Vereb településeken. Ugyanezek a településeken természetesen a jogi személyiség nélküli, illetve az egyéni vállalkozások aránya magasabb.

	Regisztrált vállalkozás	Ebből:		Egyéni vállalkozás
		Jogi személyiségű	Jogi személyiség nélküli	
Csór	123	19	104	83
Füle	51	11	40	32
Iszkaszentgyörgy	163	25	138	102
Jenő	74	6	68	53
Kőszárhegy	129	24	105	87
Lovasberény	345	35	310	260
Moha	41	7	34	24
Nádasdladány	110	10	100	80
Pátka	117	13	104	88
Polgárdi	441	55	386	323
Sárkeresztes	185	30	155	111
Sárkeszi	37	6	31	26
Sárszentmihály	269	37	232	477
Szabadbattyán	467	65	402	301
Székesfehérvár	17 650	3 101	14 549	10 918
Úrhida	177	18	159	108
Vereb	38	3	35	28
Zámoly	170	21	149	125
Kistérség összesen	20 587	3 486	17 101	13 226

12. táblázat: A vállalkozások száma településenként, KSH, 2004

Mint azt elemzések mutatják, Székesfehérvár és vonzáskörzete nemcsak a régió, hanem Magyarországon belül is kiemelkedő eredményeket mutat több dimenzióban. Budapest után – Győrrel együtt – a második helyen áll a versenyképesség és innováció szerinti klaszter elemzésben (Rechnitzer 2004) Egy másik elemzés (Lengyel 2003) Fejér megye – szintén Győr-Moson-Sopron megyével együtt – tudásalkalmazó megyének számít.

A székesfehérvári gazdaságot jelenleg tömören high-tech feldolgozóiparként is lehetne jellemezni. Nincsenek nagy alapanyag-előállító cégek, a termelő vállalatoknál zömmel alkatrészgyártás folyik, a gyártás során viszonylag kevés, de egyre növekvő hozzáadott értékkel. Másfelől megjelennek a tudás-intenzív iparágak is (pl. szoftveripar), illetve megfigyelhető az a tendencia, hogy a termelő vállalatoknál is egyre nagyobb hangsúlyt kap a K+F-hez tartozó alkalmazotti kutatás, kísérleti fejlesztés, tesztelés.

A statisztikák és a jelenlegi gazdasági helyzetkép alapján megállapítható, hogy Székesfehérvár továbbra is kedvező célpont maradt a befektetők körében, a tőkebefektetések, beruházások volumene évről-évre emelkedik⁷, ám a kilencvenes évek közepéhez képest alapvető változások figyelhetők meg.

⁷ Példaként a 2005-ös évben Székesfehérvárra települt cégek, megvalósult fejlesztések: Filtronic PLC (2 millió €), Loranger – Erie Plastics (3 millió €), Emerson Process Management (2,4 millió €), Lidl logisztikai központ,

Székesfehérváron 1993-tól kezdett erősödni a helyi bázisú, de régió kívüli keresletet kielégítő ún. traded szektor⁸ (a hagyományosan erős helyi non-tradeable szektor mellett), mely főleg multinacionális cégek beruházásai révén valósult meg. A Székesfehérvárra kihelyezett tevékenységek elsősorban a termelő és értékesítési kategóriába tartoztak; a helyi relatív olcsó és szakképzett fizikai munkaerőn alapulva. Ezen beruházásoknak köszönhetően látványosan javultak a helyi gazdasági-társadalmi mutatók, a „székesfehérvári modell” Európa-szerte híressé vált, mint a helyi szerkezetváltás és gazdaságfejlesztés kiváló példája.

Az évtized végén, az élet- és bérszínvonal emelkedésével látszott, hogy a Székesfehérvárra kihelyezett alacsony hozzáadott értékű termelő tevékenységek idővel egyre kevésbé térülnek meg, és a gazdaság dinamizmusának fenntartása érdekében el kell mozdulni a tudásalapú gazdaság felé. Ennek a folyamatnak példája volt – bár a döntés a transznacionális cég Egyesült Államokbeli központjában született meg - az IBM alacsony hozzáadott értékkel termelő gyáregységének bezárása 2002-ben.

A város – mint a statisztikákból egyértelműen látszik – hamar kiheverte az IBM-leépítés utáni sokkot. A globális gazdaság dekoncentrációs folyamatainak továbbra is nyertese, évente több cég telepszik le Székesfehérváron, és a kihelyezéseknek egyre nagyobb része kapcsolódik a tudásalapú gazdasághoz; nő a termelés során hozzáadott érték aránya. Összességében el lehet mondani, hogy az elmúlt másfél évtizedben Székesfehérvárnak sikerült gazdasági dinamizmusát megőriznie, úgy, hogy eközben egyre nagyobb mértékben részesül a globális tudástranzferből. A tudásalapú gazdaság erősödésének példái:

- Info-kommunikációs technológiák. A hagyományosan erős székesfehérvári informatikai (szoftver-) ipar jelentősége megnőtt, a szektor vállalatai erősödnek, és arra is van példa, hogy multinacionális cég – a szoftveripar, informatika székesfehérvári jelentőségét és a hozzá kapcsolódó oktatást kihasználva – ide telepítse rendszer-távfelügyeleti stratégiai tevékenységét.
- Üzleti szolgáltatások szerepe. A régiós üzleti szolgáltatási kapcsolatrendszerek középpontja Székesfehérvár, a legnagyobb bankoknak itt van a regionális központja, és az általuk nyújtott pénzügyi és tanácsadói szolgáltatások egyre inkább keresettek a helyi gazdasági élet szereplői körében. Kiemelendők még a különböző tanácsadó, vállalkozásokat segítő szervezetek a kis- és középvállalkozásokat segítő Kereskedelmi és Iparkamara, Agrárkamara, Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, valamint a kockázati tőke és finanszírozási konstrukciók területén tevékenykedő Közép-Pannon Regionális Fejlesztési ZRT, valamint a Logisztikai központ. A szállítási költségek volumene és a szolgáltatás színvonala különösen fontos a költségelőnyökre alapozott termelés során. Székesfehérvári kedvező logisztikai pozícióira, vasúti és közúti csomópont jellegére a legkorszerűbb szolgáltatások épülnek, melyek növelik a város súlyát a globális gazdaságban.
- Tudásteremtés: a tudásteremtés az innovációra irányuló, helyben megvalósuló K+F tevékenységet jelenti. Székesfehérvár igen jó pozíciókat foglal el a gazdasági életből kiinduló K+F (főképp alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés) terén. Alaputatások egyelőre nem jellemzőek a városban, de számos példa bizonyítja, hogy egy-egy egyetemi kutatóközpont alaputatásaira épülve folyik kísérleti fejlesztés székesfehérvári gyárban.

Alcoa Kőfém bővítés (70 millió €), Videoton-Sagem 3D tévégyártás, Philips – LCD tévégyártás, IBM távfelügyeleti központ, Parmalat – bővítés

⁸ Lengyel Imre, *Verseny és területi fejlődés*. 2003, JATEPress, Szeged, p. 105

- Tudástranszfer: a tudásalapú gazdasághoz kapcsolódó kihelyezések egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. Több multinacionális vállalatnál dolgoznak kutatók-fejlesztők, sőt arra is van példa, hogy egy nagyvállalat az Amerikai Egyesült Államokból Székesfehérvárra telepítette 80 mérnököt foglalkoztató fejlesztési részlegét. A helyi székhelyű vállalatoknál – főként a dinamikusan fejlődő műanyagiparban – is tapasztalható az a törekvés, hogy saját K+F termékfejlesztő részleg működjön közvetlenül a termelés helyszínénél.

A kistérség többi településének gazdasági potenciálja nagyságrendekkel alulmarad Székesfehérvárétól. Két csoportra oszthatók a települések: egy részük tipikusan agrár-, másik részük inkább ipari jellegű.

Az első csoportban a települések többsége jellegzetesen mezőgazdaságilag fontos területen fekszik, így ezeken a településeken az önkormányzat mellett a mezőgazdasági szektorban működő vállalkozások a fő foglalkoztatók. Emellett néhány kiemelt cég működik a településeken, illetve családi gazdálkodók jelentik még a vállalkozói szektort. Ilyen települések, Úrhida, Csór, Sárszentmihály, Sárkeresztes, Moha, Nádasdladány, Jenő, Füle, Sárkeszi, Vereb, Lovasberény és Pátka is.

Úrhidán ipari tevékenység egyáltalán nincs, ipari park sem került kijelölésre. A település külterülete 332 ha, mely nagyrészt kárpótlási jeggyel visszakerült a gazdák kezére, jellemzően szántó. Csór két részén: a Baglyas-belátóban és az Iszkai szőlőhegyen 50-50 százalékos a szántóföldek és a szőlőművelés aránya. A faluban csirketelep és sertéstelep működik családi vállalkozásban. További két nagyobb munkáltató az Aluforma Kft., ahol 6-8 fő, és egy autófényező üzem, ahol szintén 6-8 fő dolgozik. Sárszentmihályon a Ságmező Kft-t kell megemlíteni, a szolgáltatások területén a Masterplast Kft. és a Hidex Kft. érdemel figyelmet. Több vállalkozó belföldi és nemzetközi fuvarozással foglalkozik. Sárkeresztesen a fő mezőgazdasági foglalkoztató a Sárkeresztesi Mezőgazdasági Rt., amely sertésteleppel és tehénészettel. 20-30 főt foglalkoztat. A település további jelentősebb vállalkozásai a GIGI Kötő-Hurkoló Kft. (multinacionális cégek beszállítója cérnakesztyűk, munkavédelmi kesztyűk gyártása területén) és az Alrevo Kft. (fatelep). Mohán a Mohai Ágnes Kft. ásványvíz palackozását végzi, 6-8 főt foglalkoztat. Illetve közigazgatási területén található a Sárkeresztesi Mezőgazdasági Rt. tehéntelege is. Nádasdladányban a legnagyobb foglalkoztató a Ságmező Kft., Jenőn a fülei Búzakalász MGSZ, mely természetesen Fülén is a legnagyobb foglalkoztató. Sárkeszin szarvasmarhatelep, sertés- és csirketelep található. Háztáji gazdaságban további sertés- és juhtenyésztés folyik. Vereben a Rehabit Komplex Kft. megváltozott munkaképességűeket foglalkoztat, profilja a papír alapú irodaszerek előállítására. Mezőgazdasági szektorban Vereben az Agromark 2000 zRt., valamint az A + A Kft., tevékenykedik. Egy nagyobb vállalkozás, a Gabotech Kft. telephelye van Lovasberény külterületén. A községben egy mezőgazdasági szövetkezet működik, ahol hagyományos növénytermesztéssel foglalkoznak közel 2000 ha-on. A település közigazgatási területén továbbá 1200 ha-nyi erdőterület található, melynek kezelője a Magyar Honvédség. A területen intenzív vadgazdálkodás folyik. Pátkán az Aranykalász Mezőgazdasági Termelőszövetkezet – mely közel 30 főt foglalkoztat – 1400 ha-on gazdálkodik. Emellett említést érdemelnek a mezőgazdasági vállalkozók (például a Park Erdő Kertészeti Kft., melynek tevékenységi körébe parképítés, erdőgazdálkodás, erdőgazdasági szolgáltatás, dísznövénytermesztés és dísznövény-nagykereskedelem tartozik).

A települések másik csoportja jellemzően inkább iparosodott, ezeken a településeken a mezőgazdaság nem számottevő. Ide tartozik Polgárdi, Zámoly, Szabadbattyán és Iszkaszentgyörgy.

Polgárdi iparteleppel rendelkezik, a szolgáltató cégek közül figyelemreméltó a VERTIKÁL Rt., mely a kommunális hulladékgyűjtést végzi Polgárdiban, Kőszárhegyen, Fülén és Jenőben, valamint más nem kistérségi településeken is. További jelentősebb vállalkozás a műanyagfeldolgozásban érintett Hembach Kft, illetve a Jack Filter Hungária Kft., mely társaság ipari szűrők gyártásával foglalkozik. Az építőiparban dolgozik a Hoiffmann RT, a Menika Kft, Baltavári Kft. Jelentős mezőgazdasági vállalkozások is működnek a városban, ilyen például a szarvasmarhatelep, mely országos génbank szerepet is betölt. A mezőgazdaság területén nagyüzemi termelők az Egyetértés MGTSZ és az Enyingi Agrár Rt.

Zámoly közigazgatási területén található a Murva bánya, valamint a Gánti Kőbánya Feldolgozó Üzeme. Ez utóbbi betonelem gyártással foglalkozik. További munkáltató a Mesterhús Kft., melynek profilja a húsfeldolgozás. A mezőgazdaság területén meg kell említeni a Zámolyi Mezőgazdasági Rt-t, mely kb. 2900 ha-on gazdálkodik, és egy sertésteleppel is rendelkezik, a Tamási Kft-t, valamint a Herczog és Fiai Kft-t, amely szarvasmarhák és lovak ridegtartásával foglalkozik. A szolgáltatások területén említést érdemel a Humántrans Kft., profilja a személyszállítás.

Szababattyánban a főbb vállalkozások a Simon Művek, a Fiers Mechanikai Kft. és az ÁTI Depo Rt. Az első két vállalkozás az ipari szektorban működik: előbbi műanyagfröccsöntéssel, utóbbi fémforgácsolással foglalkozik. Az ÁTI Depo raktározási tevékenységet folytat. A három cég együtt mintegy 200 főt foglalkoztat.

Iszkaszentgyörgy dinamikus fejlődős település egyrészt Székesfehérvár közelsége, másrészt a település közigazgatási területén lévő Városkapu Üzletközpont Ipari Park következtében, melynek területe 100 ha. Jelenleg 10 nagyobb cég üzemel az Ipari Parkban. A településen a vállalkozások száma összesen 110. A település két legnagyobb foglalkoztatója az önkormányzat és a Dolomit bánya.

Kőszárhegyen négy nagy foglalkoztató van, ezek az ÁRÉP Bt, a Kemos Kft., a Vierman4.1 és a Gre-Ga Kft. Az alkalmazottak száma 42, 20, 13, illetve 9 fő.

A **kereskedelmi szolgáltatások** tekintetében a kistérség jól ellátott. Az üzletek nagy többsége természetesen Székesfehérváron található. Valamennyi településen található legalább egy élelmiszerjellegű üzlet.

	db		
	Kiskereskedelmi üzlet	Ebből: élelmiszer jellegű üzlet	Vendéglátóhely
Csór	9	4	11
Füle	7	2	3
Iszkaszentgyörgy	23	5	8
Jenő	8	3	4
Kőszárhegy	6	1	5
Lovasberény	21	8	10
Moha	6	3	2
Nádasdladány	10	7	4
Pátka	11	6	4
Polgárdi	59	17	19
Sárkeresztes	10	6	5
Sárkeszi	5	1	2
Sárszentmihály	30	7	9

Szabadbattyán	48	9	22
Székesfehérvár	1983	327	530
Úrhida	7	4	4
Vereb	3	3	4
Zámoly	18	1	6
Kistérség összesen	2264	414	652

3.5.2 Mezőgazdaság

Az Európai Unió közös agrár-politikájának fontos eleme a vidékfejlesztés és annak támogatása. Ez az agrárpolitika a fogyasztók igényeit hangsúlyozza és elsődleges prioritást élvez a kiváló minőségű és egyúttal környezetkímélő élelmiszerek előállítására.

Magyarország és az EU agrártermelési szerkezete sokkal inkább nevezhető kompetitívnek, mint komplementernek. Hazánk komparatív előnyei ugyanis azon árucsoportoknál mutathatók ki (gabonafélék, élőállat, hús, bizonyos zöldség- és gyümölcsfélék), amelyekből az EU nagyfokú önellátottságot mutat és amelyekből - a korábbi tizenötök - szeretnék kelet-közép európai szállításaikat növelni.

Magyarország területének közel 70 %-a alkalmas mezőgazdasági termelésre. Természeti adottságai, a napfényes órák száma, a domborzati viszonyok, a kiváló termőképességű talajok a legtöbb kultúrnövény termelésében jó eredményeket tettek és tesznek lehetővé. A kedvező adottságoknak köszönhetően az itt megtermelt gyümölcsök és zöldségek beltartalmi tulajdonságai szinte felülmúlhatatlanok.

Ilyen kedvező természeti és gazdaságföldrajzi adottságok mellett a mezőgazdaság és az élelmiszeripar az ország egyik meghatározó gazdasági ágazata. Ezért Magyarországon az agrárgazdaság a nemzetgazdaság egészén belül lényegesen nagyobb súlyú a termelést, a foglalkoztatást és az exportot tekintve, mint más hasonló gazdasági fejlettségű országokban.

Az alábbi táblázat jól mutatja, hogy az agrárágazatban működő vállalkozások száma az országos adatokhoz viszonyítva a Közép-Dunántúli Régióban, valamint a régiós összesített adatokhoz viszonyítva Fejér megyében mennyire jelentős.

A magyar mezőgazdasági vállalkozások mintegy 10,9 %-a található a Közép-Dunántúli Régióban, ezen belül Fejér megyében pedig 35,1%-os az arányuk.

A mezőgazdasági, vad-, erdő- és halgazdálkodási regisztrált vállalkozások száma, 2004

Megnevezés	Társas vállalkozás összesen	Ebből			Egyéni vállalkozás	Vállalkozás összesen
		Korlátolt felelősségű társaság	Betéti társaság	Szövetkezet		
Fejér	559	264	175	80	1594	2153
Komárom-Esztergom	370	206	110	29	864	1234
Veszprém	680	237	157	49	2074	2754
Közép-Dunántúli régió	1609	707	442	158	4532	6141
Országosan	14672	6701	4464	1767	41572	56244

Forrás: KSH Területi statisztikai évkönyv 2004

Az **országban** 2003. évben *kalászos gabonát* 1 millió 708 ezer hektárról takarítottak be, egy százalékkal kisebb területről, mint 2002-ben. Az egész ország területét sújtó aszályos időjárás következtében összesen 4 millió 181 ezer tonna kalászos gabona termett, ami az előző évinél 24,7 %-kal kevesebb. A kalászos gabonák termésmennyiségének 70 %-át búzafélék adták. Az 1 millió 112 ezer hektár területről 2919 ezer tonna búzát takarítottak be, az előző évhez képest egynegyeddel kevesebbet. A 2630 kg/ha-os búzatermésátlag 25,3 %-kal kisebb a tavalyinál.

Fejér megyében 2003. évben 102 ezer hektárról takarítottak be *kalászos gabonát*, több mint 2 ezer hektárral kisebb területről, mint tavaly. A kalászos gabonafélék *átlaghozama* jelentősen elmaradt az előző évitől.

A kalászos gabona termésmennyiségének közel négyötödét - 207 ezer tonnát - a *búza* adta. A 78 ezer hektár vetésterületről a tavalyi évhez képest 38,4%-kal kevesebb búzát takarítottak be. A 2650 kg-os hektáronkénti termésátlag 38,1 %-kal maradt el a tavalyitól, és csupán 60 %-a az 1996-2000. évek átlagának. Durumbúzából 263 hektár területen - hektáronként 2700 kg-os hozammal – 710 tonna termett.

Rozsból az előző évhez képest 4,9 %-kal nagyobb területről – 425 hektárról – az előző évinél 43 %-kal kevesebb termést takarítottak be. A termésátlag 1290 kg/ha a 2002. évinél 45,6 %-kal alacsonyabb.

Az *őszi és tavaszi árpa* együttes területe – 18 ezer hektár - az előző évinek kilenczede, a termés mennyisége közel negyven százalékkal csökkent, ezen belül az őszi árpa termésmennyisége 31,5 %-kal esett vissza, míg a tavaszi árpáé alig több mint a 2002. évi termés fele. A *zab* vetésterülete 1513 hektár, átlagtermése 1510 kg/ha volt a tavalyi 2770 kg/ha-ral szemben.

Az **országban** a 2003. augusztus 1-i adatok szerint a szarvasmarha állomány 766 ezer darab volt, ami 3 ezerrel kevesebb, mint a 2003. április 1-jei állomány. Az egy évvel korábbi összeírás óta számuk 12 ezerrel csökkent. A tehénállomány egy év alatt – 2,2 %-kal – 8 ezerrel, a 2003. április 1-jei állapothoz képest pedig 6 ezerrel csökkent, létszámuk 359 ezer. A sertések száma 5138 ezer darab volt, 117 ezerrel maradván az egy évvel korábbi összeírás korábbi állományától, és 42 ezerrel több, mint 2003. április 1-jén. Az anyakocák száma (361 ezer) egy év alatt 21 ezerrel, április 1-je óta 11 ezerrel csökkent.

A tyúkfélék állománya 2003. augusztus 1-jén 45 millió darab volt, amely 1603 ezerrel – 3,7 %-kal – több az egy évvel korábinál. A 2003. április 1-jei összeírás óta az állomány 12 %-kal, 4792 ezerrel növekedett. A tojóállomány 16,3 millió, lényegében azonos 2003. április 1-jei szinttel, az egy évvel korábbi állományhoz képest 5,1 % a növekedés.

A **megye** szarvasmarha-állománya 2003. évben az előző év azonos időszakához képest változatlan, a gazdasági társaságoknál (ahol az állatok 56,4 %-át tartották) 2,4 %-kal emelkedett az állomány. Az egyéni gazdálkodók 2003. év augusztusában 14,7 ezer szarvasmarhát tartottak, ebből 7,5 ezer volt tehén.

A sertésállomány 2002 évről 2003-ra 6,5 %-kal nőtt a megyében. A sertések száma 2003. augusztus 1-jén 255 ezer, az anyakocáké 19 ezer. Az anyakocák állományának csökkenésével (2,5 %) ellentétben 10,8 %-kal nőtt a 20 kg alatti malacok száma egy év alatt. A 2003. április 1-jei állapothoz képest a sertésállomány jelentős (9,1 %) növekedést mutat.

A székesfehérvári kistérségben a mezőgazdasági hasznosítású földterület legnagyobb része szántó. Kimagasló még a konyhakert, a gyümölcsös, gyepek és az erdő részaránya. Úgyszintén jelentős a halastó részaránya.

A szántóföldi növénytermesztés vetésszerkezete az összes gazdaság tekintetében: kalászos gabona a legjelentősebb, ezt követi kukorica. A vetetlen területek aránya ebben a kistérségben a legjelentősebb. A kistérség területének mezőgazdasági alkalmasságát vizsgálva megállapítható, hogy területének közel 10 %-a agráralkalmassága országos átlag alatti. A kistérség északi és déli részén a védett területek a mezőgazdasági tevékenységet korlátozzák.

A kistérség állattenyésztése jelentős nagyságú; az állatokat jellemzően egyéni gazdálkodók és gazdasági szervezetek tartják. Országos jelentőségű a Polgárdiban található szarvasmarha-állomány, mely országos génbankként is működik. A kistérségben a megyéhez viszonyítottan számottevő a baromfiállomány (tyúk). Úgyszintén jelentős nagyságú a méhcsaládok száma. Az 1000 hektár mezőgazdasági területre jutó gép- és eszközellátottság traktorállomány tekintetében nem éri el a megyei átlagot.

A Székesfehérvári Kistérség 18 településén az MVH Fejér Megyei Kirendeltsége 1044 regisztrált gazdálkodót, gazdálkodó szervezetet tart nyilván. Ők azok a gazdálkodók akik egyszerűsített területalapú támogatást vesznek igénybe, 0,3 hektárnál nagyobb szőlő- és gyümölcsstermő területtel illetve 1 hektárnál nagyobb szántó és/vagy gyepterülettel rendelkeznek.

A kistérség területének agráralkalmassága igen változó képet mutat. Iszkaszentgyörgy (20,88 %), Csór (34,31 %), Kőszárhegy (32,33 %) Kincsesbánya (22,85 %) területének mezőgazdasági alkalmassága kisebb, mint az országos átlag 80%-a. Ugyanakkor Füle, Jenő, Polgárdi, Sárkeresztes, Szabadbattyán, Székesfehérvár, Úrhida és Vereb területének mezőgazdasági alkalmassága magasabb, mint az országos átlag. Füle, Jenő, Moha Polgárdi, Sárkeresztes és Úrhida agrártermelési meghatározottságú területe 100 %-os a három kategóriás földhasználati zónarendszer ajánlásait figyelembe véve. (Védelmi, kettős, agrárterm. meghatározottságú terület.) Szabadbattyán (75,07 %), Székesfehérvár (74,48 %), Vereb (85,94 %), szintén agrártermelési meghatározottságú település ezen ismervek alapján. Védelmi meghatározottságú terület fekszik Iszkaszentgyörgy (13,93 %) és Kőszárhegy (13,33%) településeken.

A mezőgazdasági termelés hatékonysága a kitűnő adottságok ellenére mérsékelt mind a régióban, mind a székesfehérvári kistérségben. A tömegtermelésre alkalmas művelt és szántóterület aránya meghaladja az Európai Unió átlagát, jellemző a nagytáblás művelési rendszer. Jellemzően bérlet formájában folyik a gazdálkodás, a kárpótlási folyamat jelentősen átalakította ugyan a tulajdonviszonyokat, a földhasználat, és az ehhez tartozó termelési módszerek megváltoztatásában azonban nem történt döntő áttörés. Csökkent a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma, ezen belül is a szellemi foglalkoztatottak száma csökkent a legnagyobb mértékben.

A szántóföldi növénytermesztést a gabonafélék túlsúlya jellemzi, a legnagyobb területen termesztett kukorica piacérzékenységét és a termesztés gazdaságosságának bizonytalanságát az állattenyésztés visszaesése várhatóan tovább fokozza. A kistérségben a gyümölcs termesztése kiemelkedő, ugyanakkor gond a nagy termésingadozás.

Hiányoznak a hatékonyan működő értékesítési láncok, korszerű marketing eszközök, amelyek következtében a termelők európai versenyképessége csökken. A szőlő termesztésének területi mutatói az országos átlag körüliek, az egy hektárra jutó bortermelés alacsony szintje elsősorban a kárpótlásban megszerzett területek művelésének teljes, vagy részleges felhagyásának, részben a csemegeszőlő termesztés nagyobb arányának, részben feldolgozási, tárolási és piaci értékesítési problémáknak a következménye.

A tej-, tojás-, sertés és marhahús-termelésből a kistérség az országos átlagot meghaladó arányban veszi ki részét. A térség növénytermesztési adottságai kedvezőek az energia- és tömeg-takarmányok olcsó, jó minőségű és nagy tömegű termeléséhez. Korábbi fejlesztések során itt alakultak ki a baromfi-nemesítés és intenzív baromfitartás, valamint szarvasmarha tenyészállat- nevelés és tejtermelés központjai.

A magángazdaságok szerepe növekedett, a gazdálkodó szervezetek száma megsokszorozódott, az egyéni gazdálkodók részaránya az átalakult szövetkezetekkel, illetve a megalakult gazdasági társaságokkal szemben várhatóan növekedni fog. A trendek ismeretében fontos a családi vállalkozásokon alapuló mezőgazdasági termelés erőteljesebb preferálása a többi gazdálkodási formával szemben. Összességében elmondható, hogy a térhasználat és a termelés-szervezés szerkezete egyaránt fejlesztésre vár.

A vidéki települések számos területen megmutatkozó hátránnyal jellemezhetők.

A támogatott „vidékfejlesztés” csatornáin ugyanakkor növekvő befektetői kedv van kibontakozóban, amely kedvezően hat a termelésre is. A vidék gazdasági bázisának megszilárdítása egyúttal a vidéki foglalkoztatás javítását, bővítését is jelenti.

Fontos szerephez kell, hogy jusson a vonzó, egyedi adottságok megtartása és szélesítése révén fejleszthető vidéki belföldi turizmus és idegenforgalom is.

3.5.3 Turizmus

A turisztikai ágazat helyzetének részletes áttekintését és fejlesztési irányainak meghatározását több szempont is indokolja. A települési interjúk összegzése alapján a települések több mint fele közvetlenül is részt szeretne vállalni a turizmusban, erre vonatkozó konkrét elképzelései vannak. Fontos szempont továbbá, hogy a turizmus a terciér szektor fejlődésének egyik legerőteljesebb ösztönzője, az pedig köztudott, hogy a legtöbb mikro-, és kisvállalkozás a szolgáltatások és a kereskedelem területén működik. Hazánkban jelenleg a szolgáltató ágazatokban foglalkoztatottak aránya elmarad az uniós átlagtól - különösen igaz ez a

kistelepülésekre -, amelynek okai elsősorban a kedvezőtlen lakossági jövedelmi viszonyokra vezethető vissza, ezért e területen jelentős további fejlődés várható.

Trendek

A WTO⁹ előrejelzései szerint a következő évtizedben az európai turizusból származó bevételek növekményének túlnyomó része az utazás alternatív formáiból származik majd. Eszerint csökken a klasszikusnak mondható tengerparti utazások aránya, ugyanakkor a turizmus alternatív formáinak piaca a többi piaci szegmensnél gyorsabban növekszik, így ezen utazási forma a következő 20 év folyamán az összes utazás 20 %-át jelentheti.

Az alternatív turizmus formái (amely lehet természet-közeli turizmus, kulturális turizmus, vallási, egészség, sport, élmény stb.) iránti növekvő igény a következő évtizedekben óriási piaci lehetőségeket kínál a turisztikai szolgáltatók számára, amelyet a piaci igényeknek megfelelő termékfejlesztéssel, a fenntarthatóság elvét figyelembe véve lehet megfelelően kiaknázni.

A WTO az 1995-ös bázis évhez viszonyítva évi 4,1%-os növekedéssel számol világviszonylatban mind a turistaérkezések, mind pedig a bevételek vonatkozásában. Előrejelzései szerint a nemzetközi turistaérkezések száma 2010-re eléri az 1 milliárd, 2020-ra pedig az 1,56 milliárd főt. A növekedés Kelet- és Dél-Ázsiában, Dél-Afrikában és a Közel-Keleten lesz a legmagasabb, de Európa megőrzi legmagasabb részesedését a világon regisztrált turista érkezések tekintetében, azonban e részesedés az 1995 évben regisztrált 60%-ról 46 %-ra csökken.

A nemzetközi turizmus világszerte a legfontosabb gazdasági ágazatok közé tartozik. A turizmus a világ elsőszámú munkaadója: világviszonylatban minden tizenötödik, az EU-ban minden tizedik ember ebben az iparágban dolgozik.

A 2004. év folyamán a multiplikátor hatásokat is figyelembe véve, a turizmus hozzájárulása a világ GDP-jéhez 10,4 %-ot tett ki, a foglalkoztatottak aránya elérte a 8,1 %-ot¹⁰.

Az Unióhoz csatlakozással Magyarország a világ legnagyobb turisztikai piacának részese lett, a világturizmus bevételeinek 50%-a az uniós országokban realizálódik. Ezen a piacon ugyanakkor kiélezett verseny folyik a vendégekért.

Magyarországot az elmúlt évtizedekben a nemzetközi turista forgalom alapján a világ tizenöt legnépszerűbb országa között tartották számon. Az ide látogató külföldiek száma éves szinten meghaladja a 30 millió főt, ugyanakkor a kereskedelmi és magán szálláshelyeken hivatalosan regisztrált külföldi vendégek száma mintegy 3,3 millió fő. Ennek oka – a szálláshelyek eltítkolt forgalma mellett -, hogy a látogatók nagy része nem turista, csak tranzitutas vagy vásárolni jön hazánkba. Az egy turistára eső költség vonatkozásában Európa középmezőnyébe tartozunk. Magyarország turizmusára az erős területi koncentrálttság - Budapest és a Balaton képviseli a turizmus teljesítményének ötven százalékát -, továbbá az erős szezonális jelleg jellemző¹¹.

Magyarország számos természeti, kulturális örökség és építészeti értékkel rendelkezik, azonban nemzetközi vonzerővel csak Budapest, a Balaton és egy-két gyógyfürdő bír. Az ország természeti és kulturális világörökség helyszínei önmagukban nem jelentenek versenyképes turisztika terméket, a világörökség részévé minősítés nem jelent automatikusan

⁹ Turisztikai világszervezet – World Tourism Organization

¹⁰ Magyar Turizmus Rt. – Turizmus Magyarországon 2004 CD-ROM

¹¹ Nemzeti Turizmus Fejlesztési Stratégia 2005-2013

vonzerőt is. Országos viszonylatban általánosan is megállapítható, hogy értékeinket nem tudjuk érdekessé, eladhatóvá tenni.

A Magyar Turizmus Rt. Marketing tevékenysége az alábbi területekre irányul: egészségturizmus, a kongresszusi és incentive turizmus, a kulturális turizmus, a bor- és gasztronómiai turizmus, a falusi-, az aktív-, az ifjúsági -és az öko-turizmus.

Magyarország egyik legfontosabb vonzereje az ország sajátos kultúrája (ezeréves kultúra) amelynek kezdete éppen a kistérséghez, Székesfehérvárhoz kötődik.

Az ország legjelentősebb hatókörű attrakciói (a történelmi városok, emlékhelyek, építészeti emlékek, gyógyfürdők, gasztronómia, borkultúra, tradíciók, folklór) mind kapcsolódnak valamilyen módon a kultúrához, a kulturális turizmushoz. A falusi, az aktív, ifjúsági és öko-turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása a települési interjúk során is elhangzott.

A Nemzeti Fejlesztési Terv – Regionális Operatív Program Turizmus prioritásában a kulturális turizmushoz kapcsolódó világörökségi területek, a kastélyok, várak, továbbá a múzeumok látogatóbarát fejlesztése a kiemelt intézkedések között szerepel. A kidolgozás alatt álló Nemzeti Fejlesztési Terv II.-ben is kiemelt szerepet kap a turizmus, amelynek fejlesztésére önálló Nemzeti Turizmus Fejlesztési Stratégia is kidolgozásra került, ebben az egyik kiemelt turisztikai termék az örökségturizmus.

A célkitűzés a látogatóbarát fejlesztés, a hazai történelmi emlékhelyek látogatottsági arányának növelése. Ennek eléréséhez szükséges a bemutatásra kerülő múzeumi műtárgyak, régészeti emlékek korszerű formában, új ismeretátadó módszerekkel történő megjelenítésének bevezetése, élményelemekkel, újszerű kreatív, interaktív bemutatási módszerek bevezetésével kapcsolatos beruházások támogatása. E vonatkozásban elsősorban Székesfehérváron adtak a lehetőségek, de a lovasberényi, nádasdladányi, iszkaszentgyörgyi kastélyok, a szabadbattyáni Seuso-villa vonatkozásában is születhetnek támogatásra érdemes projektek.

A magyarországi kül- és belföldi turizmus vonatkozásában megfigyelhető, hogy a kereskedelmi szálláshelyeken a külföldi vendégek és vendégéjszakák száma kisebb ingadozásokkal stagnál, míg a belföldi vendégek és vendégéjszakák száma évről évre növekszik. A belföldi vendégek száma 2003-ban már az összes vendég 53%-át, míg a belföldi vendégéjszakák száma az összes vendégéjszaka 46 %-át tette ki¹². Ez a trend az elkövetkező években is folytatódni fog, a lakosság diszkrecionális jövedelmi hányadának növekedése a belföldi turizmus keresletét is növeli.

Természetesen a belföldi turizmus nem csak szállást igénylő formában, hanem kiránduló turizmus formájában is realizálódik. A WTO adatai szerint a világ turisztikai keresletének 80-90%-át a belföldi utak teszik ki, vagyis minden 10 turisztikai célú utazásból csak 1-2 irányul külföldre.

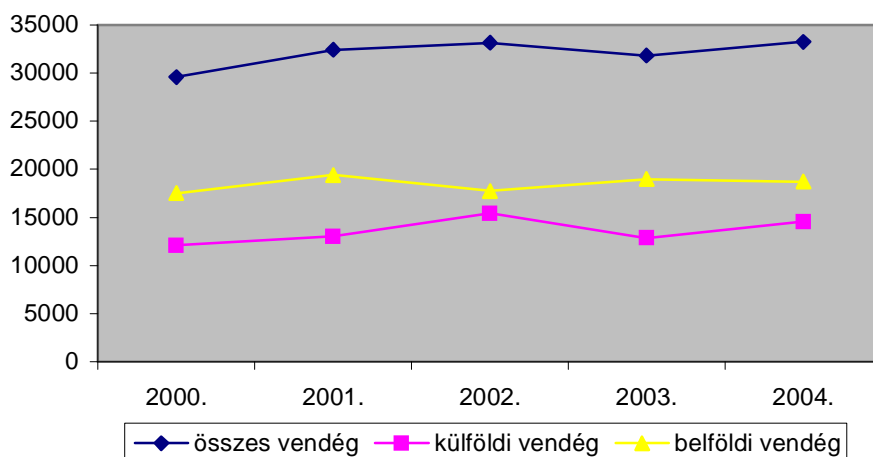
A *székesfehérvári kistérség* turisztikai szempontból is igen kedvező földrajzi fekvésű és ezért a potenciális turisták folyamatosan áthaladnak a kistérségen, „csak” olyan attrakcióra, szolgáltatásra lenne szükség, amely megállásra bírja őket.

Szállásférőhelyek

A KSH 2004. évi adatai alapján a székesfehérvári kistérségben összesen 1 860 kereskedelmi szállásférőhely található, amelyből 1 791 Székesfehérváron van. A fennmaradó 69

¹² Forrás: KSH

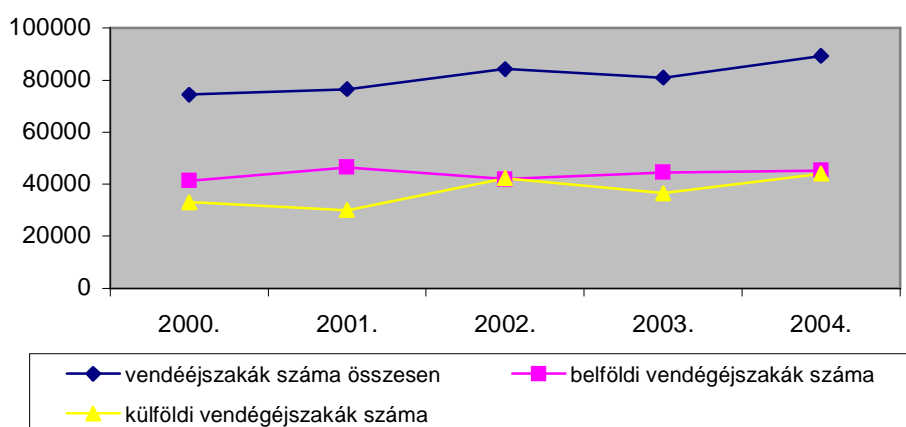
szállásférőhely kisebb hányada panzió, nagyobbik része pedig turistaház. A falusi turizmusnak a kistérségben nincsenek nagyobb időtávú hagyományai, ezért hiányoznak a falusi vendégfogadás minősített feltételei. A kistérség települései közül Lovasberény a Velencei-tavi üdülőkörzetbe tartozik, míg a többi településnek nincsen üdülőterületi besorolása. A tények alapján kijelenthetjük, hogy a szállásigényes turizmus a kistérségben szinte kizárólag Székesfehérvárra korlátozódik jelenleg.

1. ábra: Vendégek száma Székesfehérváron, 2000-2004, forrás: KSH

A grafikonok alapján két alapvető következtetést lehet levonni:

- § a vendégek száma alapvetően az elmúlt öt évben nem változott szignifikánsan, 2000-ben 29 600 fő, 2004-ben 33 255 fő, azonban lassú növekedés megfigyelhető,
- § a belföldi vendégek száma folyamatosan meghaladja a külföldi vendégek számát, tehát az országos trend Székesfehérváron is érvényesül.

2. ábra: Vendégéjszakák száma Székesfehérváron, 2000-2004, forrás: KSH

A grafikonokból kiolvasható következtetések:

- § a vendégéjszakák száma még a 2003. évben tapasztalható visszaesés ellenére is mintegy 20 százalékkal növekedett az elmúlt öt évben, 2000-ben 74 476 éjszaka, 2004-ben 89 250 éjszaka,
- § a belföldi vendégek összességében több vendégéjszakát töltenek el a városban.

Turisztikai kínálat, potenciál

A székesfehérvári kistérség turisztikai vonzereje ma nemzetközi szinten jelentéktelen, országos szinten sem számottevő. A térségközpont Székesfehérvár a megye kulturális, történelmi örökségének központja, erőteljes, országosan is ismert és elismert történelmi imázssal, amelyet régió belüli kapcsolatok (Veszprém, Tata, Komárom, Esztergom), továbbá a Velencei-tavi üdülőkörzet közelsége erősítenek. Az országos ismertség, a történelmi imázs ellenére a város mai vonzerő kínálata nem elegendő nagyobb formátumú turizmus beindításához, pedig Székesfehérvár gazdasági potenciálja, innovációs szerepe, fekvése indokolná a turizmus szektor erőteljesebb jelenlétét. A bevásárló központok megépülése után keletkezett belvárosi vásárlóerő vákuum megszüntetését, a még működő üzletek folyamatos leépülésének megállítását, továbbá a vendéglátó és szolgáltató szektor fejlődését egy nagyságrenddel nagyobb, kevésbé szezonális turizmus szüntethetné meg.

Sem a város, sem a kistérség nem rendelkezik olyan természeti, vagy kulturális örökség vonzerővel, amelyik akár a belföldi akár a külföldi turisták számára konkrét úti célt jelenthetne, amelyért érdemes lenne a kistérségbe vagy Székesfehérvárra látogatni. Önmagában a térségközpont kiemelkedő történelmi szerepe, nem képez eladható turisztikai terméket. Pusztán a romok látványa – nevezzük akár Középkori Romkertnek, vagy Nemzeti Emlékhelynek – nem jelent vonzerőt, sőt esetleg kifejezetten csalódást okoz az idelátogatók számára, ezért a városnak mesterségesen szükséges turisztikai vonzerőt kialakítania, létrehoznia. E vonatkozásban egy látványos Nemzeti Emlékhely kialakítása a történelmi helyszínen, illetve uniós központi, nem a regionális keretet terhelő források segítségével megvalósítható Magyar királyok Panteonja történelmi, tematikus turisztikai mega-projekt jelenthetik a megoldást. A térségközpont turisztikai fejlesztései új munkahelyeket teremtenek a szolgáltató ágazatban, amelyből a környező települések lakossága is profitálhat.

A kulturális, történelmi örökség projektekhez jól illeszkedhetnének a közelben található kastélyok és a Seuso-villa és park, amennyiben sikerül érdeklődésre számot tartó hasznosítási, bemutatói formát találni.

A települési interjúk során a legtöbb településen a kiránduló „bakancsos” illetve a kerékpáros (esetleg vízi) turizmus feltételeinek megteremtését céloznák meg, amelyeket a települési adottságoktól függően egészítenének ki a helyi szolgáltatásokkal, amelyek a hobby, népszokások, rendezvények témakörökhöz kapcsolódnak.

A települések egy része természeti adottságaiból következően alkalmas ilyen jellegű turizmus fejlesztésére, azonban ehhez jelentős kiszolgáló infrastruktúra kiépítése szükséges, amelynek a későbbiekben a fenntartási forrásait is elő kell teremteni. A természetjáró, kerékpáros, vízi útvonalak kiépítése mellett egyéb kiszolgáló létesítmények is hiányoznak, mint turistaszállások, melegkonyhás étkezési lehetőségek, kultúrált pihenőhelyek, higiénés létesítmények. Az igények hiánya miatt a falusi turizmusnak a kistérségben nincsenek hagyományai, ezért egy-két település kivételével hiányoznak a falusi vendégfogadás minősített feltételei, valamint kevés a konkrét programajánlat, programcsomag, amely egy-két vagy többnapos kikapcsolódásra nyújtana ajánlatot különböző érdeklődésű egyéneknek csoportoknak.

Több településen (Pátka, Úrhida, Nádasdladány, Sárkeszi, Zámoly, stb.) megfogalmazódott pihenő- üdülő falu funkció megvalósítása, elsősorban a városi zajtól távolodni igyekvők részére. E vonatkozásban a települési infrastruktúra, településkép és szolgáltatások fejlesztésének szükségességét kell hangsúlyozni.

Polgárdi város amelyik a jövőben társközpointi funkciót is ellátni tervez, önálló turizmus stratégiát dolgozott ki, amelynek alap pillére a 32 hektáros parkerdőben befektetők bevonásával kialakítandó Polgárdi Szabadidő Park, szállodával, fürdővel, kerékpárúttal. Szerepel a tervek között horgászfalu létesítése és zenei rendezvények rendszeressé tétele.

Összességében elmondható, hogy a székesfehérvári kistérség gazdasági életében a turizmus jelenleg nem játszik meghatározó szerepet. Székesfehérváron kívül a turizusból származó bevételek még kiegészítő jövedelmek formájában is csak elvétve jelennek meg. A kistérség adottságai alapján az alábbi fejlesztési irányok lehetségesek:

- § a térségközpont Székesfehérvár országos jelentőségű történelmi ihletésű turisztikai célponttá fejlesztése, amelyhez illeszkedhetnek a kistérség közeli, bemutatható kastélyai, emlékhelyei,
- § az aktív (természetjáró, kerékpáros, vízi,) és hobby (horgász, vadász, lovas) turizmus fejlesztése,
- § pihenő- üdülő települési funkciók ellátása.

3.6 *Életminőség, infrastruktúra, jövedelmi viszonyok*

A kistérségben 54.349 lakás található. A megyében újonnan épített lakások fele ebben a kistérségben épült fel. Az épített lakások több mint harmada 4 vagy többszobás, nagy lakás. A megye egészére ez az arány mintegy 47 százalék. Feltehetően a kistérség kisebb méretűre épített lakásaiban szerepet játszik az, hogy Székesfehérváron nem csak a családi házas építkezés, de a társasházi építkezés is népszerű. 2004-ben a legtöbb új lakás arányaiban Kőszárhegyen, Mohán, Sárkeresztesen és Úrhidán épült, ezek a települések voltak a legkedveltebb célok Székesfehérvár agglomerációjában.

	Lakásállomány az év végén	Épített lakás	Ebből: 4 és több szobás	Megszűnt lakás
Csór	599	9	2	3
Füle	389	3	1	0
Iszkaszentgyörgy	641	10	8	1
Jenő	487	5	2	1
Kőszárhegy	525	16	8	0
Lovasberény	1 086	4	2	2
Moha	164	7	7	0
Nádasdladány	625	5	2	0
Pátka	606	8	7	1
Polgárdi	1 931	11	9	0
Sárkeresztes	525	16	12	0
Sárkeszi	199	3	3	0
Sárszentmihály	983	20	13	1

Szabadbattyán	1 523	11	6	1
Székesfehérvár	42 360	738	250	44
Úrhida	616	19	16	2
Vereb	302	2	1	0
Zámoly	788	13	8	1
Kistérség összesen	54 349	900	357	57

13. táblázat: A lakásállomány változása, KSH, 2004

A kistérségben a vezetékes ivóvíz-ellátás és a villamos áram-szolgáltatás gyakorlatilag teljesen kiépült. Lokális ivóvíz-ellátási problémák jellemzik Iszkaszentgyörgyöt, Kőszárhegyet és Sárkeresztet. Kőszárhegyen térségi vízbázis üzemel, 8 település ivóvíz ellátását biztosítva. Ez a karsztvíz bázis minősítetten sérülékeny, a kőbánya működése azonban igen nagy veszélyt jelent erre az ivóvízbázisra.

Pátka vízbázis kapacitása korlátozott, mivel több kút ammónia-szennyezett, mert a szennyvíz csatornahálózat kiépítése még nem történt meg.

Úrhidán, a település terjeszkedése miatt a villamosenergia-hálózat és a trafók bővítése hamarosan szükségessé válik.

A gázbekötés és a csatornahálózatra való csatlakozás már korántsem ilyen kedvező képet mutat. A gázellátás jellemzően azokon a településeken a legjobban kiépített, ahol a legtöbb új lakás épült, és természetesen Székesfehérváron. A gázellátás esetében legrosszabb mutatók a Székesfehérvártól keletre eső térséget jellemzik.

A közcsontra hálózatra kapcsolt lakások aránya a teljes lakásállományban igen változatos képet mutat még egy ilyen kis területen is. Nincs kiépített csatorna-hálózat Csór, Lovasberény, Pátka és Vereb településeken. 2001-ben még nem volt közcsontra sem Sárkeresztiesen, sem Mohán és még további hat településen (Füle, Iszkaszentgyörgy, Jenő, Nádasdladány, Sárkeszi, Úrhida). Időközben a csatornahálózat kiépült Moha és Sárkereszties településeken is, sőt a lakossági rákötöttség eléri a 80 %-ot.

Pátkán és Vereben jelenleg a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítésének előkészítő programja zajlik. A beruházások várhatóan 2007-ben indulnak. A Zámoly-Gánt közös szennyvíztisztító jelenleg túlterhelt, így bővítésre szorul. A kistérség 80 százalékos csatornázottsági aránya egyébként magasabb a megyei átlagnál (63 százalék).

	%		
	Gázbekötéssel	Vezetékes vízzel	Közcsontra
	rendelkező lakások aránya		
Csór	73,96	100	0
Füle	75,58	100	62,98
Iszkaszentgyörgy	76,29	93,45	45,24
Jenő	76,39	95,69	40,25
Kőszárhegy	76,76	92,76	55,24
Lovasberény	78,18	96,13	0
Moha	93,29	96,95	31,10
Nádasdladány	70,56	79,04	50,88
Pátka	74,26	98,84	0
Polgárdi	71,72	94,56	65,77

Sárkeresztes	88,19	93,33	24,38
Sárkeszi	68,84	97,99	67,34
Sárszentmihály	77,31	100	60,83
Szabadbattyán	76,36	93,89	73,28
Székesfehérvár	96,66	95,67	88,99
Úrhida	84,09	100	69,32
Vereb	79,14	99,34	0
Zámoly	78,05	98,10	89,21
Kistérség összesen	92,22	95,63	79,97

14. táblázat: Infrastrukturális ellátottság, KSH, 2004

Polgárdi gesztorálásával megalakult a 169 települést tömörítő Közép-Dunavidéke Hulladékgazdálkodási Konzorciumi Együtműködés, melynek üzemeltetésére létrehozták a Közép-Dunavidéki Hulladékgazdálkodási Rt. Az Rt. az EU-s előírásoknak megfelelő hulladékgazdálkodási rendszer kialakítására az ISPA program keretében 43 milliárd forint támogatást nyert. A program keretében Inotán egy új hulladék égetőművet alakítanak ki. Az együtműködésnek tagja Moha, Zámoly, Nádasdladány, Sárkeresztes, Csór, Sárkeszi, Úrhida, Pátka, Vereb, Füle, Lovasberény, Iszkaszentgyörgy, Jenő és Szabadbattyán. Valamennyi érintett településen szelektív hulladékudvar kerül kialakításra.

Az internet elérés a kistérségben homogénnek mondható, a települések többségében kiépített a mikrohullámú hálózat, azonban mindenütt felmerült az igény a szélessávú internetre. Néhány település esetében a szolgáltató nem járult hozzá a fejlesztéshez. Polgárdiban az internet-hálózat kiépített, az önkormányzat e-közigazgatás megvalósítását tervezi.

3.7 Társadalmi környezet

3.7.1 Építészeti, kulturális örökség

A kistérség építészeti örökségének döntő többsége a térségközpontban Székesfehérváron található.

A kistérség három településén (Lovasberényben, Iszkaszentgyörgyön és Nádasdladányban) barokk stílusú műemlék kastély található, amelyekhez értékes, védett kastélypark is kapcsolódik. Emellett több településen található műemléki vagy műemléki jellegű védettségű zömében barokk jegyeket viselő templom, épület. A kastélyok közül a felújított Nádasdladányi kastély a Nádasdy Alapítványnak köszönhetően a nagyközönség számára is látogatható, rendezvények helyszínévént aktív részese a turizmusnak, a Lovasberényi Cziráky kastély felújítására és működtetésére létrehozott alapítvány célja a kastély látogathatóvá tétele. Az iszkaszentgyörgyi Pappenheim kastély felújítására hasznosítására befektetőt keresnek, a helyzetet nehezíti, hogy a befektetőnek a jelenleg a kastélyban működő intézményeket is ki kell váltania.

Építészeti örökségek, említésre méltó építmények településenként:

Csór	Rk. templom copf stílusú, Somssich-kastély, Medeczky-kúria, műemlék jellegű épületek.
Füle	XVIII. szd-i barokk stílusú műemlék rk. templom. Műemlék jellegű a plébánia, az óvoda és a református templom.
Iszkaszentgyörgy	Pappenheim kastély, Duzzogó-forrás, barokk református és klasszicista rk. templom.
Nádasdladány	Nádasdy-kastély műemlék épületegyüttes és botanikus park.
Lovasberény	Cziráký kastély, kápolna és park, Hild József tervezte rk. templom, tűztorony, Mária kápolna, református templom.
Pátka	Műemlék jellegű református és rk. templom, egykori Ivánka kúria, Ságfi kereszt, római kori kőgát, Kossuth utcai parasztház (táji építészeti örökség).
Sárkeszi	Református templom 1829-ből.
Sárszentmihály	Műemlék jellegű épületei a középkori református templom és Zichy-Szterényi-kastély.
Szabadbattyán	Kula torony a XIV.-XV. századból műemlék épület, Seuso-villa és park a római korból, valamint a Cifrakert.
Székesfehérvár	Belváros műemlék épületei, egyedi városkép, Szt. István Székesegyház, Szt. Anna kápolna, Középkori Romkert, Fekete Sas Patikamúzeum, a város szobrai, Palotavárosi építészeti emlékek, Bory-vár Múzeum, barokk templomok.
Vereb	Műemlék jellegű rk. templom, kastélypark.
Zámoly	Műemlék jellegű rk. és református templomok, Árpád-kori templom romok, paraszti építészet emlékháza.

3.7.2 Kulturális élet

A földrajzi természeti adottságok az építészeti emlékek mellett egy adott kistérség vonzerejét jelentősen befolyásolják az ott élő hagyományok, időszakos, ismétlődő rendezvények, amennyiben azok kellő attraktivitással rendelkeznek. Az országban egyre több helyen tapasztalható a kistérségi összefogással megvalósított több napos rendezvény sorozatok kulturális, hagyományőrző, gasztronómiai, stb. témákban. (Pl. művészetek völgye a dörögdi medencében, a szatmári települések egy hétnél tartó rendezvénysorozatán a hagyományos sütés-főzés, népi mesterségek bemutatása, versenye, stb.) A kistérségben országos ismertségű élő hagyomány a farsangvégi Húshagyó Kedden zajló, maszkos mohai tikverőzés, egyéb népi hagyományok nem maradtak fenn. Rendezvények vonatkozásában nagyobb vonzerővel rendelkeznek - elsősorban a székesfehérvári agglomerációban - a térségközpont évente ismétlődő rendezvényei, amelyek a nemzetközi fesztiválok külföldi résztvevőin keresztül is erősítik a vendégforgalmat. A Fehérvári Vigasságok, Királyi Napok, Nemzetközi Fúvószenei és Néptáncfesztivál, Börgöndi Repülőnap ismertek a megyehatáron túl is, azonban számottevő vonzerővel, elsősorban helyi és megyei lakosság körében bírnak. A nádasdladányi Nádasdy-kastély zenei rendezvényei ugyancsak ismertek a megyehatáron kívül is. A településeken évente megrendezésre kerülő hagyományőrző és egyéb jellegű bálók, szüreti felvonulások hatóköre nem terjed túl a települések határain.

A legfontosabb rendezvények a következők:

- § Sárkeszi - farsangi bál, locsolóbál, májfa kitáncolás, búcsúi bál.
- § Sárkeresztes – bállok, falunap, szüreti felvonulás
- § Zámoly – irodalmi estek, farsangi bál
- § Nádasdladány – farsangi bál, nyugdíjas farsang, farsangi focikupa, falunap, búcsú
- § Vereb – falunap, idősek napja, szüreti bál, fenyőünnep
- § Lovasberény – alkotótábor
- § Iszkaszentgyörgy – Szent György napok, nyárvégi multság, szüreti felvonulás, idősek napja
- § Sárszentmihály – falunap, Teréz napi búcsú, szüreti felvonulás, falu karácsony.
- § Szabadbattyán – szüreti felvonulás,- bál, Falunap- augusztus 20-án, Falukarácsony, Szent Imre búcsú

Testvérvárosi kapcsolatokat ápol Polgárdi több külföldi településsel is (a németországi Grafrath, a szlovákiai Vágfarkasd, a romániai Mezőpetri és a hollandiai Werselo). Testvérvárosi kapcsolata van továbbá Úrhidának egy kis németországi településsel, de a kapcsolat az évek multával fellazult.

Zámolyi Általános Iskolának több évre visszatekintő együttműködése van a bajorországi Wallervinggel, amelynek keretében diákcserék, kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék valósultak meg.

A települések mindegyikén jelen vannak civil szervezetek. Egyes települések esetében ez a nyugdíjas klubot és a polgárőrséget jelenti, más településeken azonban jelentős kulturális civil szervezeti élet is működik.

A településeken működő *civil szervezetek* felsorolását a koncepció 3. melléklete tartalmazza.

A települések több különleges kapcsolatot is ápolnak más településekkel, ilyenek például:

- § Sárkeszi tagja a Keszi településeknek, amelyek minden évben megrendezik a Keszi települések találkozóját (Sárkeszi idén házigazdája az eseménynek)
- § Nádasdladány tagja a Nádas települések hálózatának, a települések itt is évente találkozót szerveznek (idén itt is Nádasdladány a házigazda)

4 HELYZETÉRTÉKELÉS

4.1 SWOT- elemzés

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>§ Kedvező földrajzi fekvés, több nemzetközi közút és vasútvonal érinti a kistérséget, a térségközpont Budapest-Velencei-tó-Balaton tengelyen található.</p>	<p>§ A foglalkoztatásban erősen érvényesül a térségközpont dominanciája, a helyi foglalkoztatási lehetőségek általában hiányoznak.</p>
<p>§ A kistérségben értékes, nemzetközi védettségű természeti és táji környezet található. A Sárrét Tájvédelmi Körzet a Natura 2000 Hálózat tagja. Vizes élőhelyek, gazdag madárvilág.</p>	<p>§ A kistelepüléseken hiányos és nem megfelelő színvonalú a kereskedelmi és a szolgáltató szektor, ezért a lakosság az utazási költségek miatt többlet terheket visel.</p>
<p>§ Pozitív népesedési tendenciák, a kistérség településeire nem jellemző az elnéptelenedés, elvándorlás.</p>	<p>§ A szőlő-, gyümölcs- és zöldségtermelés területi részaránya alacsony, annak ellenére, hogy az adottságok kedvezőek.</p>
<p>§ A térségközpont gazdag történelmi múlttal, erős, országosan ismert imázs-zsal rendelkezik.</p>	<p>§ A felszíni vízfolyások egy része szennyezett, így ezek nem alkalmasak öntözésre</p>
<p>§ A térségközpont az ország egyik legdinamikusabban fejlődő ipari városa. Kiemelkedő gazdasági mutatók (GDP, export, beruházások volumene)</p>	<p>§ Erdőtelepítés hiánya az elhagyott, erodált talajokon</p>
<p>§ A térségközpontban és a kistérség településein is nagy a vállalkozói aktivitás.</p>	<p>§ Együttműködések hiánya az agrárgazdaságban a fejlődést hátráltatja</p>
<p>§ Innovatív vállalkozói környezet, tőkeerős, fejlett technológiákat alkalmazó hazai és nemzetközi vállalatok jelenléte.</p>	<p>§ A települések többségében hiányos az alap- és kiegészítő infrastruktúra.</p>
<p>§ Az országosnál kedvezőbb termőhelyi adottságok, főként szántóföldi növénytermesztésre. A kistérség agrár-alkalmassági értékszáma az országos átlagot meghaladja.</p>	<p>§ A közúti tömegközlekedés gyakorisága és minősége nem felel meg a települések elvárásainak.</p>
<p>§ Kedvező foglalkoztatási helyzet a térség egészét tekintve. A kistérségben a foglalkoztatás stabilan az országos átlag felett van.</p>	<p>§ Hiányoznak a letelepedésre, üdülésre, pihenésre csábító, vonzó településképek, arculatok.</p>
	<p>§ Nincs a kistérségben országos (nemzetközi) hatókörű turisztikai célpont, vonzerő, ezért az átutazó, kiránduló</p>

<p>§ Szakképzett, magas munkakultúrával és tapasztalattal rendelkező munkaerő a kistérség településein.</p> <p>§ Széleskörű felsőoktatási, szakképzési bázis, ahol a képzési struktúra a kistérségi igényekhez igazítható, a színvonalas oktatásra nagy hangsúlyt fektetnek a települések.</p> <p>§ Jól kiépített úthálózat a kistérség településeiről a térségközpont irányába, amelyik elősegíti a munkaerő mobilizálását, illetve az agglomerációba történő kiköltözést.</p> <p>§ Létrejöttek (intézmény-fenntartási) együttműködések, amelyek racionálisabb forráselosztást, hatékonyabb gazdálkodást és magasabb színvonalú szolgáltatást, képzést tesznek lehetővé.</p> <p>§ A kistérségi települések összefogása, együttműködésük erősödése a környezetvédelem területén</p>	<p>turizmus a jellemző.</p> <p>§ A térségközpont kivételével a településeken nincsenek hagyományai a vendégfogadásnak, hiányzik a megcélzott aktív turizmus alapinfrastruktúrája (kerékpár-, vízi-utak, természetjáró pihenőhelyek, stb.) és a kiszolgáló létesítmények (szálláshelyek, vendéglátóhelyek, stb.) továbbá a turisztikai programok, szolgáltatások.</p> <p>§ Nem homogén kistérség, a kistérség települései és a térségközpont közötti különbségek megosztják a kistérséget.</p>
--	--

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>§ A gazdasági környezet, Székesfehérvár növekedési pólussá történt kijelölése a későbbiekben is kedvező feltételeket teremt a kistérség egésze számára.</p> <p>§ A térségközpont ipari bázisa jó alapot teremt a gazdasági integrációk és vállalkozói együttműködések számára, ennek hatása a kistérség településeire is kiterjeszthető</p> <p>§ Az uniós források 2007-től a korábbinál nagyobb volumenben áramlanak az országba, ezáltal a gazdaságfejlesztés kedvezőbb feltételekkel valósulhat meg, több, szélesebb körű pályázati lehetőségek nyílnak.</p> <p>§ Az uniós támogatási rendszer preferálja az ökológiai- és bio gazdálkodási formákat, erdőtelepítést és vadgazdálkodást, amelyeket célszerű lenne a kistérségben is kihasználni.</p> <p>§ Sárvíz – Nádor - Gaja vízrendezése központi nagyprojekt keretében új turisztikai lehetőségeket teremthet.</p> <p>§ Agrár innovációs komplex program megvalósítása</p> <p>§ A szomszédos, erőteljesen turisztikai fejlesztésekre orientált kistérségekkel (abai, velencei-tavi) történő együttműködés a turizmus területén, közös projektek kidolgozása, erősíti a piaci esélyeket, szélesíti a megcélozható piaci szegmenst.</p>	<p>§ Az életszínvonal felzárkóztatási program következtében emelkedő keresetek – amennyiben ez nem párosul munkáltatói járulékcsökkentéssel - a térségi multinacionális foglalkoztatók keletebbre vonulhatnak, ami foglalkoztatási problémákat okozhat.</p> <p>§ A települési önkormányzatok forráshiánya - megfelelő kormányzati intézkedések nélkül- akadályozhatja az uniós források elnyerésére irányuló önkormányzati pályázatokat és fejlesztéseket</p> <p>§ Mezőgazdasági fejlesztéseket nehezítik az EU rendtartási szabályok bevezetése</p> <p>§ A szigorodó környezetvédelmi előírások, fokozottabb forrásbevonást igényelnek a kistelepülésektől is.</p> <p>§ Sérülékeny vízbázisok- csatornázás hiánya és a kőbánya működése miatt (Kőszárhegyen és még további 7 településen)</p> <p>§ Európai uniós – tagságunkból adódóan: a kkv-k versenyhelyezete gyengült, a közbeszerzési eljárások szigorodtak, a nemzetközi tendereken nem tudnak indulni a kistérség vállalkozásai, a magasan kvalifikált munkaerő elvándorolhat - mindezek következtében a fejlesztési, megélhetési problémák halmozódhatnak.</p> <p>§ Projekt-előkészítés elhúzódása miatt a pályázati esélyek, fejlesztési lehetőségek csökkennek.</p>

4.2 A Területfejlesztés eszköz-és intézményrendszere

4.2.1 A területfejlesztés feltételrendszere

Fejlesztési tervek készítésénél a helyzetelemzés és a reális helyzetértékelés után nagyon fontos, a megvalósítás reális feltételrendszerének meghatározása.

A kistérségi és regionális szerepek változása

Az Európai Unióhoz történt csatlakozás az Unió fejlesztéspolitikáján keresztül jelentős változásokat indukál Magyarország regionális politikájában. Az uniós irányelveknek megfelelően **erősödnek a régiók és a kistérségek szerepkörei**, ezzel párhuzamosan pedig csökkeni látszik a megye szerepe. A kistérségek megerősödésének okai többértékűek, de alapvetően két meghatározó ténynek tudható be. Egy részük alulról jövő kezdeményezés, míg másik része a kormányzati szándék leképeződése. Az alulról jött kezdeményezések legfőbb oka, hogy a nagyszámú alacsony lélekszámú, gazdaságilag kis teljesítőképességű önkormányzatok egyedül nem tudják biztosítani a törvényben előírt feladataikat, ezért társulást hoztak létre. A kormányzati akarat megvalósulásának jó példája a területfejlesztési törvény hatásaként megszorodó kistérségi társulások sokasága, illetve a statisztikai kistérségek létrejötte és azok katalizátor szerepe a társulások megalakulásában.

Az EU-csatlakozás kiemelt hangsúlyt ad a kistérségi együttműködésnek, az intézményrendszer korszerűsítésének, a források közösségi követelményekkel is szinkronban álló hasznosításának, és ezt célozzák a kormányzati törekvések is.

A megyék szerepének megváltozásával egyidejűleg megnő a távolság – mind térben és időben, mind pedig az erőviszonyokat tekintve -, a települések és a régió között, ami tovább gerjeszti a kistérség szerepének felértékelődését. A kistérségek feladatai szintén két irányból keletkezhetnek: megyétől leadva, illetve a településektől átvéve.

A kistérség gazdasági és társadalmi fejlődését, az európai integráció hatását, térségi folyamatát nemcsak a korábbi ipari, gazdasági szerkezetből és tevékenységekből fakadó természeti károk, történelmi károk kezelésével kapcsolatos és szükséges források hiánya akadályozzák, hanem a betelepült vállalkozások tevékenységei, a piaci, profit-orientált gazdaság térnyerésével és működésével kapcsolatos újabb ártalmak is.

A civil szervezetek, a lakossági kezdeményezések, a térségi együttműködés, környezettudatos nevelés, a szemlélet váltás jelentős javulást hozhatnak a további károsítási, szennyezési folyamatok megállításában.

Intézményi feltételek:

A kialakítható intézményi struktúra szempontjából talán legfontosabb, hogy a statisztikai körzeti, az államigazgatás feladat-ellátási körzethatárok, a területfejlesztés és vidékfejlesztési, falugazdász körzethatárok, a különféle centrális alárendeltségű szervek kirendeltségeinek, a körzetközponti államigazgatási, valamint az igazságszolgáltatási, rend- és tűzvédelmi szerveknek a (kis)térségi illetékességi területhatárai nagyságrendileg különböző módon, többszörösen is átfedik egymást.

A Székesfehérvári Kistérségi Társulás 2004. évi megalakulása, megfelelő jogi keretet biztosít arra, hogy a tervezett fejlesztések megvalósulhassanak.

A többcélú társulás alapító okirata részletesen tartalmazza a létrehozás célját, feladatait és működési alapelveit.

A társulási együttműködésből adódó megnövekedő feladatok, a pályázati kiírások folyamatos követése, a pályázatkészítés koordinálása és projekt-menedzsmenti feladatok ellátására célszerű egy néhány fős önálló munkaszervezet létrehozása.

A következő években várható, hogy a kistérség feladatellátó, feladat-átvállaló szerepe kikristályosodik, az intézményrendszer megszilárdul. Várható, hogy néhány év működési tapasztalatai alapján fog pontosodni, hogy mely feladatok ellátásában kell összefogni és mely feladatok ellátása maradjon célszerűségi okokból az önkormányzatoknál. Ma nehezen belátható az is, hogy mely feladatokkal bővíthet a kistérség feladatellátó, szervező funkciója a régióstruktúra esetleges változása következtében. A bizonytalanságokat felvállalva, a ma ismert feltételrendszer ismeretében a kistérségi társulás közös feladatellátása az alábbi tevékenységekkel bővíthet, ill. tartalmilag gazdagodhat:

- Területfejlesztési programok, részprogramok előkészítése, kidolgozása, végrehajtása.
- Környezetvédelmi feladatok.
- E-közigazgatás, informatikai rendszerek.
- Alapfokú óvodai, általános iskolai ellátás.
- Idegenforgalom.
- Esélyegyenlőség érvényre juttatása
- Kistérségi kohézió erősítése.

Gazdasági feltételek:

A kistérség fejlődésének alapvető feltétele a gazdaságban rejlő lehetőségek, azok kihasználásának képessége, a versenyképesség. A kérdés az, hogy sikerül-e az infrastrukturális, közlekedési hálózat fejlesztéseivel, a környezeti és tájképi károsodások felszámolásával, továbbá a zöldmezős fejlesztések racionális keretek között tartásával a kistérségben a lakható környezetet megőrizni, javítani a fenntartható fejlődést ökológiai, gazdasági szempontból biztosítani.

Társadalmi feltételek:

A különböző társadalmi csoportok életkörülményeinek javításához az ellátó rendszer színvonalának emeléséhez olyan átfogó szociálpolitikai rendszer működésére van szükség, amely hosszútávon a kívánt célt eléri. Ezen a területen az önkormányzatok nem nélkülözhetik a nemzeti költségvetés támogatását.

A társadalmi fejlődés egyik fontos feltétele a környezetvédelem társadalmi bázisának gyarapítása, a környezet megóvását előtérbe helyező gondolkodásmód elterjedése, a környezetvédelmi érdekek érvényesülése.

A megfelelő tájékoztatás, a civil kezdeményezések és széleskörű társadalmi összefogás megteremtik a feltételeit a gazdasági folyamatok javulásának.

Pénzügyi feltételek:

Hazánk európai integrációjával olyan lehetőségek állnak rendelkezésünkre, amelyek hosszú távra meghatározzák és kedvezően befolyásolják a hazai fejlődési folyamatokat. Egységes európai fejlesztési irányokat, politikákat határoznak meg Brüsszelben - immár hazánk közreműködésével és részvételével - és ezen fejlesztési politikák megvalósításához megfelelő pénzügyi forrásokat rendelnek hozzá. A tagországok követve a fejlesztési célokat, az európai forrásokhoz hozzárendelik saját nemzeti, költségvetési forrásaikat és a helyi forrásokat.

Ebből a hármass forrás-egységből tevődik össze a *Nemzeti Fejlesztési Terv* feladatainak realizálását szolgáló pénzügyi eszközök rendszere, amelynek eléréséhez sikeres tervek, programok, projektek, pályázatok szükségesek.

Az Európai Unió 2007-2013. évekre szóló költségvetési folyamatába illeszkedve készül el Magyarország II. Nemzeti Fejlesztési Terve, amely – az I. Nemzeti Fejlesztési Terv (2004-2006.) folytatásaként - biztosítja azoknak a hosszú távú fejlesztési elképzeléseknek a pénzügyi forrásait, amelyek kistérségi, regionális és országos szinten megfogalmazódnak.

Az NFT I. 2004-2006. közötti 3 éves időszakban 1350 mrd Ft felhasználásával számol (amely a 2 éves végrehajtási terminus miatt 2008. végéig realizálódik) és amelyhez hozzá kell számítani egyéb EU-s és a tisztán nemzeti forrásokat is.

Minőségi változásoknak nézünk elébe, melyek közül az egyik legfontosabb tényező a közösségi támogatások mértékének megnövekedése. Ez a folyamat már az I. Nemzeti Fejlesztési Tervből készült Közösségi Támogatási Keretterv alapján megindult; de a 2007-től kezdődő költségvetési, fejlesztési ciklusban megfelelő középtávú fejlesztési stratégia esetén évente a mai szintet mintegy 3,5-szeresen meghaladó pénzügyi támogatás vehető igénybe, ami kedvező folyamatot jelent a külföldi működő tőke beáramlásának is.

A Nemzeti Fejlesztési Terv forrásain túlmenően **más hazai források**, ágazati célleírányzatok, címzett támogatások, kamattámogatások – pályázati elérési lehetőséggel – mintegy kiegészítik a horizontális célokat.

A fentiekén túlmenően léteznek **egyéb alapok**, különböző hazai és külföldi szervezetek, alapítványok pénzügyi-, eszköz-támogatási forrásai, lehetőségei.

A társadalmi mobilitás, oktatás, kultúra, tudomány és még számos más területeken sok program, **közvetlen európai uniós támogatás** szolgálja a tagországok fejlődését.

A **területfejlesztés hazai intézmény- és eszközrendszerét** az Országos Területfejlesztési Koncepció részletesen tartalmazza. Az eszközrendszer közvetett és közvetlen eszközökkel kívánja a fejlesztéspolitika célkitűzéseit elérni. A kormányzat eszközrendszere, forrásai nem bővíthetők korlátlan mértékben, ezért különösen nagy jelentősége van a meglévő források, összehangolt felhasználásának és a területfejlesztési feladatok végrehajtásának, nyomon követésének.

A területfejlesztés **közvetlen** eszközei 2003-ban új elemekkel bővültek. Ezek az eszközök a gazdasági céloknak megfelelően változnak, de a mindenkori költségvetési forrásokra támaszkodnak. Ilyenek a területfejlesztési célleírányzat, Kistérségi Támogatási Alap, vállalkozási övezetek támogatása, területi kiegyenlítő támogatások, céljellegű decentralizált előírányzat terület-és településfelzárkóztatási célleírányzat.

A területfejlesztés **közvetett** eszközeihez tartoznak a térségi adókedvezmények rendszere az adótörvényben foglaltak szerint, az ágazati politikák keretében nyújtott speciális térségi támogatások (többlet-normatívák a hátrányos településeken), ágazati célleírányzatok területi preferenciái, többlettámogatások biztosítása a hátrányos helyzetű kistérségekben.

A kistérségek, kistérségi társulások nagyobb eséllyel indulhatnak ezeken a pályázatokon, mint az egyes települések, mert a támogatott projektek társadalmi, gazdasági hatásai szélesebb körben hasznosulnak, a társadalmi összefogás mentén a megvalósítás és az erőforrások felhasználása hatékonyabb.

4.2.2 A területfejlesztés hatékonysága

Az elmúlt évben számos forrás, pályázati lehetőség segítette a régió és a kistérségek gazdasági fejlődését.

Pályázati lehetőségek:

- § Terület- és Régiófejlesztési Célelőirányzat :
- § Játsszótérek fejlesztése
- § Települési önkormányzatok – belterületi közútjainak felújítása
- § Települési hulladék kezelés és közszolgáltatások fejlesztése
- § TRFC
- § TRFC egyedi pályázatok
- § TRFC szakmai fejlesztési programok
- § Baross Gábor program
- § Innocsekk pályázat
- § 2004-2005-ben ROP-os pályázatok
- § Egyéb pályázatok

A Székesfehérvári Kistérség az elmúlt évben eredményesen vett részt a különböző pályázatokon, amelynek rövid áttekintését a következő táblázatok mutatják.

Azonosító-szám	Pályázó neve	Pályázat címe	Megye	Kistérség	Beruházás nagysága (eFt)	Megítélt támogatás (eFt)	ebből 2005 évben	ebből 2006 évben	ebből 2007 évben
Székesfehérvári									
KD-SZAKM-A-009-2005	Európai Információs Pont és Turisztikai Kht.	Fejér Megyei Kistérségek turisztikai fejlesztése	Fejér	Székesfehérvár	6 037	3 924	3 924	0	0
KD-SZAKM-A-022-2005	Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság	Szezonális bűnmegelőzési központ "mini kriminálexpo"	Fejér	Székesfehérvár	2 320	1 500	1 500	0	0
KD-SZAKM-A-040-2005	„H-ELEN 55” Bt.	Alba Regia Nemzeti Filmfesztivál megrendezése	Fejér	Székesfehérvár	24 100	6 000	6 000	0	0
KD-SZAKM-A-051-2005	Műemlékek Állami Gondoksága	Ad Libitum Kastélykoncertek	Fejér	Székesfehérvár	5 540	1 450	1 450	0	0
KD-Szakm-A-088-2005	Albatrosz Repülő Egyesület	Regionális repülőnapok 2005. Repülő - és családi hétvége szervezése Börgönd repülőterén	Fejér	Székesfehérvár	14 836	9 600	2 010	790	6 800
KD-Szakm-A-093-2005	Kodolányi János Főiskola Vörösmarty Rádió	Kiadványkészítés a turisztika jegyében	Fejér	Székesfehérvár	9 200	5 980	682	1 592	3 706

KD-Szakm-A-095-2005	OPUS-66 Kft.	Velencei-tó-Vértes Kiemelt Fejlesztési Térség innovatív térségi marketing eszközeinek készítése	Fejér	Székesfehérvár	8 000	5 200	200	2 600	2 400
KD-Szakm-A-096-2005	Székesfehérvár Megyei Jogú Város	Székesfehérvár MJV idegenforgalmi rendezvényei – többek között a Királyi Napok Nemzetközi Néptánc-fesztivál – marketingeszközeinek és turisztikai infrastruktúrájának fejlesztése	Fejér	Székesfehérvár	8 903	5 787	697	351	4 739
KD-Szakm-A-097-2005	Székesfehérvár Megyei Jogú Város	Turisztikai információs táblarendszer kiépítése Székesfehérváron	Fejér	Székesfehérvár	27 550	17 228	375	11 436	5 417

Forrás: KDRFÜ statisztika- 2006.

Pályázat száma	Pályázó neve	Támogatás (eFt)	Szerződés 2005	Szerződés 2006	Szerződött támogatás
KD-B-ÚT-79-2005	Jenő Község Önkormányzata	18 913	18 745 937	0	18 745 937
KD-B-ÚT-83-2005	Kőszárhegy Község Önkormányzata	9 939	9 936 035	0	9 936 035
KD-B-ÚT-89-2005	Moha Község Önkormányzata	1 386	1 386 000	0	1 386 000
KD-B-ÚT-90-2005	Nádasdladány Község Önkormányzata	9 021	8 994 844	0	8 994 844
KD-B-ÚT-98-2005	Sárszentmihály Község Önkormányzata	18 940	18 934 316	0	18 934 316
KD-B-ÚT-100-2005	Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzata	7 605	7 336 607	0	7 336 607
KD-B-ÚT-101-2005	Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata	93 530	57 059 000	36 471 000	93 530 000
KD-B-ÚT-102-2005	Úrhida Község Önkormányzata	2 632	2 632 000	0	2 632 000
KD-B-ÚT-103-2005	Zámoly Község Önkormányzata	7 170	7 170 000	0	7 170 000
KD-B-ÚT-178-2005	Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzata	3 840	3 840 000	0	3 840 000
KD-B-ÚT-179-2005	Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzata	2 884	2 884 000	0	2 884 000
KD-B-ÚT-180-2005	Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzata	3 106	3 105 863	0	3 105 863
KD-B-ÚT-186-2005	Pákozdi Község Önkormányzata	897	897 000	0	897 000
KD-B-ÚT-197-2005	Polgárdi Város Önkormányzata	3 520,0	3 520 000	0	3 520 000
KD-B-ÚT-198-2005	Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzata	26 188,5	24 381 081	0	24 381 081
KD-B-ÚT-221-2005	Jenő Község Önkormányzata	17 500,0	5 250 000	9 945 850	15 195 850

Forrás: KDRFÜ statisztika- 2006.

4.3 Összegzés

A helyzetelemzés és a SWOT elemzés alapján a következőkben a kistérség helyzetét értékelve, az alábbi területekre szükséges figyelmet fordítani:

A kistérség egyes településein, bizonyos területeken hiányosságok mutatkoznak és a lakossági igényeknek nem felelnek meg a jelenlegi lehetőségek. Ezeknek a bővítése és fejlesztése elengedhetetlen a kistérség egészének fejlődéséhez,

- § alpinfrasztruktúra teljes kiépítése, az úthálózat, a településeket összekötő utak minőségének javítása, szélessávú adatátviteli rendszerek fejlesztése,
- § a helyi szolgáltató szektor fejlesztésének támogatása.

Ugyanakkor a meglévő gazdasági potenciálból és a természetföldrajzi adottságokból olyan, ma még kiaknázatlan lehetőségek állnak rendelkezésre, amelyek hosszú távon a kistérség gazdaságának megerősödéséhez is hozzájárulnak,

- § természeti környezetben rejlő lehetőségek: turisztikai hasznosítása, szabadidős programok, pihenési, rekreációs programok
- § szorosabb együttműködés a kistérség települései között: további közös pályázatok, fejlesztések
- § a kistérség településeinek marketingje: önállóan és közös kapcsolódási pontokkal a kistérségi központhoz
- § a munkaerő-bázis kedvezőtlen jelenségeinek kiküszöbölése: a kistérségi települések együttműködésével
- § a helyi munkaerő képzettségének, szakképzettségének növelése
- § helyi munkalehetőségek bővítésére irányuló önkormányzati kezdeményezések növelése, helyi befektetés-ösztönzés

5 JÖVŐKÉP, FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

5.1 A koncepcióalkotás elvi háttere; a stratégiaalkotás folyamata

Ahhoz, hogy a koncepcióalkotás, illetve az annak részletezését és megvalósítását szolgáló stratégia és operatív programok közötti határvonalat meg lehessen vonni, célszerű a stratégiai tervezés és a stratégiai menedzsment átfogó áttekintéséből kiindulni:

Az önkormányzatoknál csakúgy, mint bármely szervezet vezetésében egyidejűleg három vezetési funkció van jelen:

- az *operatív menedzsment* feladata az éppen aktuális közvetlen célok, illetve feladatok eredményes teljesítésének biztosítása (pl. ügyfélfogadás, rutinszerű ügyintézési feladatok);
- a *projektmenedzsment* a stratégiai célok, részcélok megvalósításával összefüggő egyedi és komplex feladatok (projektek) realizálását biztosítja (pl. beruházások, pályázatok, városi rendezvények);
- a külső körülmények változási tendenciáiból és a szervezet adottságaiból kiindulva meg kell határozni a szervezet változási pályáját, azt a jövőbeni állapotot, amit a szervezet fennmaradása és eredményes működése érdekében el kell érni; ez a *stratégiai menedzsment* feladata.

A *stratégia* általános funkciója tehát az, hogy a térség hosszú távú fejlődési pályáját jelölje ki oly módon, hogy azt folyamatosan hozzáigazítja a külső környezet várható változásaihoz, a belső adottságokhoz, miközben a szervezettel kapcsolatban álló külső és belső érdekcsoportok (lakosság, vállalkozások, képviselők, alkalmazottak, pártok, intézmények, kormányzati szervek stb.) elvárásait is ki kell elégítenie. Ehhez az általános érvényű megállapításhoz azonban – részben az önkormányzati sajátosságokból adódóan – két pontosítás kívánkozik:

- A stratégiai tervezést gyakran a hosszú távú (5-10 éves) tervezés szinonimájaként használják. Ez azonban egy állandó, statikus „világképet” feltételez, márpedig a stratégia éppen a mindenkori környezeti változásokhoz való alkalmazkodás alapvető eszköze. Napjainkban a környezet, a hazai politikai, társadalmi, gazdasági élet olyan gyors és mélyreható változásokon megy keresztül (ami megjelenik a térség életében is), amelyek miatt a stratégiai tervek időtávja lényegesen lerövidül. A stratégiai tervezés tehát nem egyszerűen a hosszú távú tervezés új elnevezése, hanem olyan új módszer, ami a rugalmasság, a változó környezethez való alkalmazkodás érdekében újfajta szemléletet igényel a kistérség önkormányzataitól is. Ebből következően a stratégiai menedzsment olyan folyamatosan végzendő komplex folyamat, amely a jövőben megvalósítandó tényleges stratégián alapszik.

- A másik sajátosság abból adódik, hogy a stratégia tervezés és menedzsment metodológiája tipikusan a vállalatokra, gazdasági szervezetekre van kidolgozva. Emiatt a nem profitorientált szervezetekre, közintézményekre, önkormányzatokra, köztük a térségi társulásokra is, az általánosan elterjedt és alkalmazott módszerek adaptációja, megfelelő korrekciója szükséges. Ezen belül két terület külön is kiemelésre érdemel: a stratégiai célok és azok mérhetősége, illetve az érdekeltek kérdése.
- Egy gazdasági szervezet fő célja egyértelműen a profit, ami végeredményben leegyszerűsíti a stratégia menedzselését, a célok és eredmények mérhetőségét, a másokkal való összehasonlíthatóságot. Ebből adódóan a vezetés minden szintjén a döntéshozatal is egyszerűbb, mint a nem profitorientált szervezeteknél. Ezzel szemben a térség esetében nyilvánvalóan nem lehet pusztán a gazdálkodási eredményekre alapozni; nehezebben ragadható meg és fogalmazható meg a „végső cél”, mivel az sokkal kiterjedtebb, sokféle területre és célcsoportra vonatkozhat. Ez pedig a hatékonyság, és általában a célok mérhetőségét is nehezebbé teszi, abban sokkal több lesz a szubjektív elem. Márpedig a *célok mérhetősége* a stratégia megvalósulásának ellenőrzéséhez elengedhetetlen –, ez pedig felértékeli a stratégiához kapcsolódó *monitoring rendszer* problémáját.
- Nem dönthető el egyértelműen továbbá az sem, hogy valójában ki is gyakorolja az ellenőrzést és irányítást a stratégia megvalósításában, kinek az érdekét szolgálja (nincs olyan egyértelműen definiált „tulajdonos”, mint a vállalkozások esetében), különösen ha a térségi intézményrendszert nézzük; hiszen ilyen funkciói lehetnek a testületnek, a hivatalnak, a tisztségviselőknak, az egyes intézmények vezetésének, de a különböző lakossági csoportoknak is. (Arról nem is beszélve, hogy a területfejlesztés intézményrendszerének jelenlegi formáit még aligha tarthatjuk kiforrottnak és véglegesnek).

Az előbbi következményeként a stratégiának *koherens értékrendet, világos célrendszert* kell felállítania, ami iránymutatást nyújt a mindennapi feladatok végrehajtásában valamennyi érintett szereplőnek.

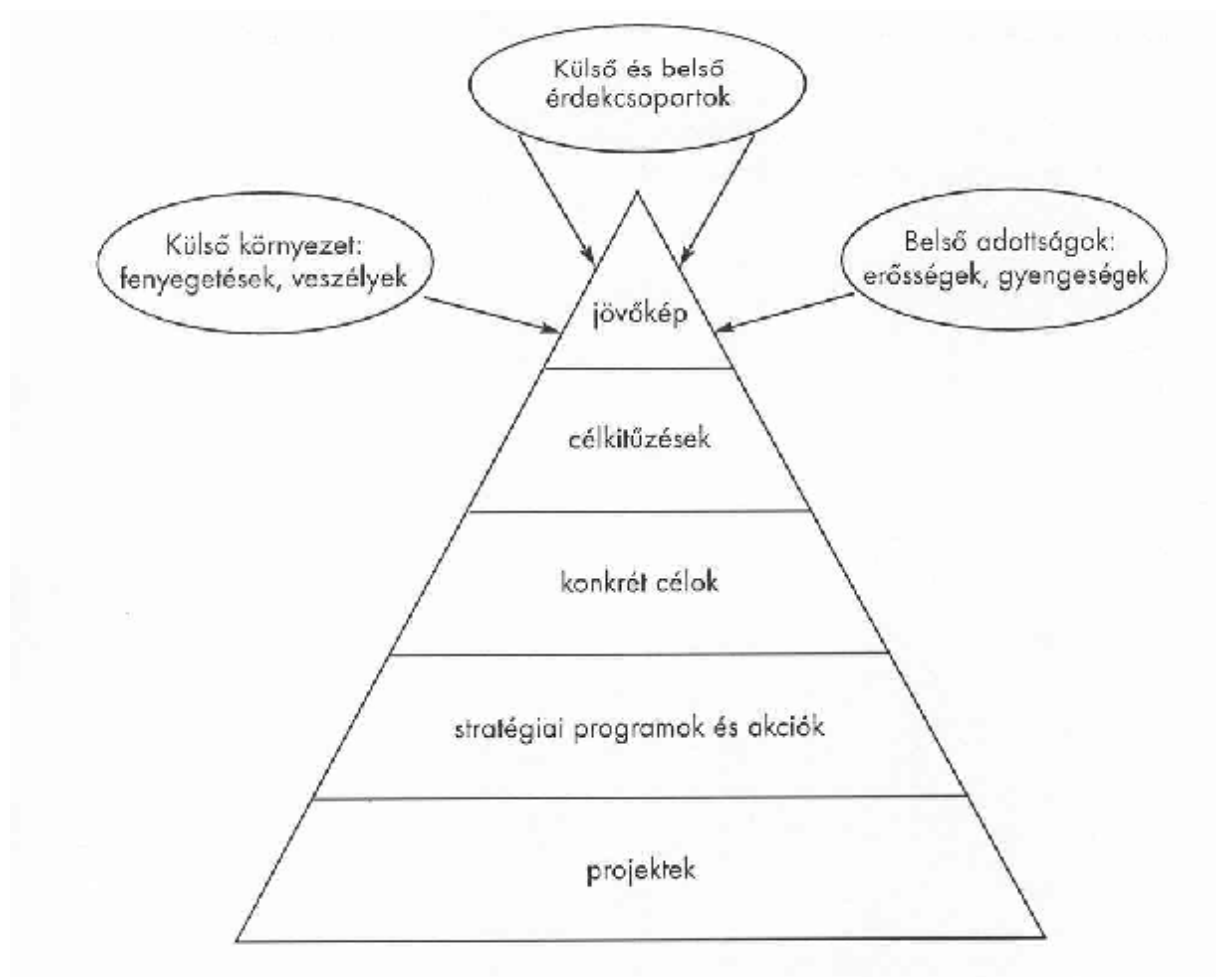
A fentieknek megfelelően a stratégia többszintű, hierarchikus rendszerként jellemezhető, az alábbiak szerint:

- A térségi stratégiai célrendszer kialakításának alapja az a *helyzetértékelés*, aminek legjelentősebb elemei a külső és belső környezet elemző értékelése (kiemelten a tendenciák feltárása), illetve az érdekcsoportok elemzése.
- A külső és a belső tényezők egybevetése, azok kombinációi alapján jelölhető ki a lehetséges *stratégiai alternatívák* amelyek közül választva megfogalmazható a térség *jövőképe és küldetése*. Ez a térség hosszú távú működésére koncentrál; a legáltalánosabb megfogalmazását adja a térség jövőbeni tevékenységének, céljának;
- Az *átfogó és specifikus célok* ennek a kívánt jövőbeni állapotnak az eléréséhez szükséges részcélokat jelölik ki
- A célok megvalósulása érdekében meg kell fogalmazni a *prioritásokat* – az egyes településekre, és településrészekre, szervezettípusokra, ágazatokra vagy horizontális területekre (pl. vállalkozásfejlesztés, kultúra), egy-egy tevékenységi területre vonatkozóan – ami az erőforrások e részterületek közti elosztásának az alapja;

- A prioritások keretében olyan konkrét *stratégiai programok és akciók*, számszerűsíthető eredményekkel mérhető cselekvési programok kerülnek végrehajtásra, amelyek egyrészt célok megvalósítását eredményezik, másrészt végrehajtásuk egyedi, komplex, célirányos feladatokon, azaz *projekteken* keresztül történik. Ezek a projektek sok esetben pályázati keretek között valósulnak meg; megvalósulásukat jelentős mértékben elősegíthetik a hazai, s különösen az uniós pályázati források, támogatások. Utóbbinak természetesen alapfeltétele, hogy a térségi stratégia és a Nemzeti Fejlesztési Terv célrendszere között legyenek kapcsolódások, átfedések.

A célrendszer kialakítása természetesen összhangban kell álljon a helyzetértékelés eredményeivel, aminek két legjelentősebb eleme a külső és belső környezet vizsgálata, illetve a fentebb említett érdekcsoportok elemzése. A stratégiának ezt a többszintű, hierarchikus rendszerét szemlélteti az alábbi ábra:

A stratégia hierarchikus rendszere

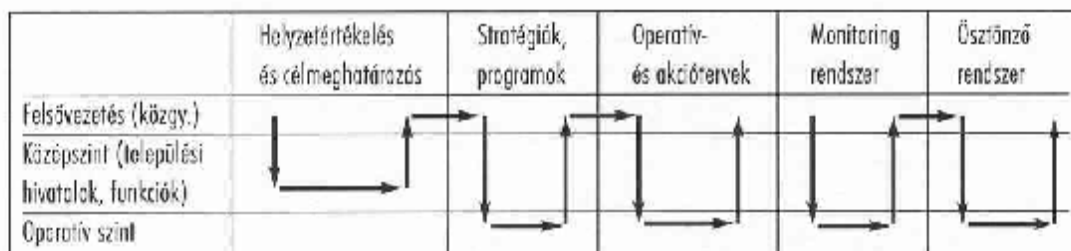

A fentiekkel összhangban egy térségi stratégia kialakításának lépéseit, a tervezési tevékenységet három csomópontját köré célszerű szervezni:

- *Stratégiai elemzések:* e tevékenység célja, hogy feltárja azokat a kulcsfontosságú tényezőket, amelyek alapvetően meghatározzák a kistérség jelenlegi és jövőbeni feltételeit, stratégiai pozícióit.
- *A stratégia megfogalmazása:* az elemzésekre alapozva lehet megfogalmazni azokat a követendő stratégiai irányokat, alternatívákat („forgatókönyveket”), amelyek körülhatárolják a kistérség lehetséges magatartásformáit. E tevékenység magában foglalja a megfogalmazott stratégiai alternatívák értékelését is, vagyis azt, hogy a lehetséges stratégiák megfelelnek-e az elvárt jövőképnek, illetve a rendelkezésre álló (vagy megszerezhető) erőforrások oldaláról biztosított-e a megvalósíthatóságuk. E fázis legfontosabb eredménye, hogy meghatározásra kerül az *elvárt jövőbeni állapot*.
- *A megvalósítás feltételrendszerének kialakítása:* az előzőek szerint megválasztott és megalapozott stratégia célrendszerének kibontása, a célok megvalósíthatóságának előzetes (ex-ante) értékelése, illetve ezek cselekvési programokká, akciókká (projektekké) formálása; annak meghatározása, hogy a kívánt jövőbeni állapot elérése milyen *döntéseket* és milyen *eszközrendszert* (módszereket, erőforrásokat) igényel. Az így meghatározott akciók és projektek, illetve a stratégia egészének végrehajtása szükségessé teszi, hogy az önkormányzat biztosítsa az ezekhez szükséges erőforrásokat (technika, személyzet, pénz stb.) és a teljesíthetőség egyéb feltételeit (pl. szervezeti feltételek). E feltételek két kiemelt eleme a megfelelő érdekeltségi rendszer, illetve a megvalósítás figyelemmel kísérése és értékelése, azaz a stratégia monitoring rendszere.

A harmadik fázis már tulajdonképpen átvezet a stratégia megvalósításának kérdéseire. Emiatt is hangsúlyozni kell, hogy a fenti hármastagolás a tevékenységeknek csupán a logikailag elkülöníthető csomópontjait jelenti. A tervezés egésze ugyanis egy *többszintű* (a szervezet egésze mellett annak egyes részlegeire, pl. a települési hivatalokra, azok szervezeti egységeire is vonatkozó), *ciklikus* (időben nem lezárható) folyamat, amelyben egyes fázisok egymással párhuzamosan mennek végbe. Jelen munka eredményeként e folyamatos munka megalapozására vállalkozunk.

A stratégia tervezési szintjei és fázisai

5.2 A kistérség jövőképe

A térség környezeti, gazdasági, humánerőforrás és infrastrukturális adottságait figyelembe véve, valamint tekintettel a térségen belüli települések együttműködési szándékára, több lehetséges koncepcionális irány is felrajzolható a kistérség jövőjét illetően.

A SWOT analízis megállapításai a koncepcióalkotás alapját jelentik. Az erősségekre és a lehetőségekre építő fejlesztési irány egy offenzív stratégiát vázol fel, a gyengeségekre és a veszélyekre koncentráló egy védekező stratégiát jelent, míg a másik két kombináció (erősség-veszély, gyengeség-lehetőség) változásorientált és diverzifikációt igénylő stratégiákat vetít előre. A különböző lehetőségeket értékelve a kistérség helyzetére alapozva az offenzív fejlesztési forgatókönyvet tartjuk reálisnak. A kistérség egy dinamikusan fejlődő erőcentrummal (Székesfehérvár) a versenyképességének a javítását az országos és az európai versenyben való helytállását helyezi a jövőképeinek a középpontjába.

A fejlesztési irány jövőképe:

A székesfehérvári kistérség olyan dinamikusan fejlődő, gazdaságilag prosperáló kistérség, amely – Székesfehérvár vezetésével – országos és nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő gazdasági bázissal bír. A kistérséget minőségi munkaereje, innovatív vállalkozásai és kiemelkedő turisztikai attrakciói fémjelzik.

A fejlesztési iránynál a kistérség a külső lehetőségekre és a belső erősségekre fókuszál, hangsúlyt fektet a gazdaság megújítására a munkahelyek megtartására a kistérségen belüli életminőségbeli különbségek csökkentésére, a kistérségen belüli problémákat is kezelve. A kistérség települései közös stratégia mentén valósítják meg elképzeléseiket, mely együttműködés során Székesfehérvár és a kistérség települései egyenjogúsága érvényesül.

A kistérség jövőképét alapvetően meghatározza a térségközpont Székesfehérvár helyzete és jövője. A kistérség Székesfehérvárra, mint gazdasági, oktatási és szolgáltató bázisra számíthat, kihasználva az ebben rejlő előnyöket és biztosítva a minőségi élet feltételeit a befektetők és a munkavállalók számára.

A fenti jövőkép illeszkedik a Nemzeti Stratégiai Referencia Keret (NSRK) és a Közép-Dunántúli Régió fejlesztési irányaihoz, fókuszálva a gazdasági versenyképesség és az életminőség javítására, Székesfehérvár régióközponti szerepének erősítésére.

6 FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

A kistérség jövőképe alapján megfogalmazhatók azok a stratégiai célok, amelyek mentén fel lehet építeni a fejlesztési koncepciót és koherens egységként kezelhető a következő fejlesztési időszak tervdokumentációja.

A helyzetértékelés és az erre épülő jövőkép alapján a 2006-2013 közötti időszakra az alábbi általános célok fogalmazhatók meg:

- A térség adottságaihoz illeszkedő környezetbarát és versenyképes gazdasági tér kialakítása, az EU lisszaboni stratégiájával összhangban.
- A kistérségben élők életkörülményeinek és életminőségének javítása.
- A gazdaság igényeihez igazodó humán erőforrások biztosítása, a szakképzés fejlesztése.
- A K+F tevékenységek ösztönzése, innovációs miliő erősítése.
- A helyi közösségek fejlesztése, működési feltételeinek javítása.

Az általános célok mellett a kistérség helyzete (két város, eltérő adottságú települések, földrajzi elhelyezkedés) miatt szükséges speciális célokat is megfogalmazni, amelyek a földrajzi elhelyezkedésből és a társadalmi, gazdasági innovációs igényekből vezethetők le.

A speciális célok az alábbiak:

- A kistérségen belüli identitástudat, térségi gazdálkodás erősítése.
- A KKV szektor versenyképességének erősítése.
- A természeti értékek és az épített környezet védelme vonzó településképek kialakítása.
- Székesfehérvár és a kistérség települései közötti kapcsolatrendszerek továbbfejlesztése, munkamegosztás és koordináció.
- A Székesfehérvár – Veszprém Versenyképességi Pólus Program térbeni kiterjesztése.
- Környezetbarát (levegőtisztaság, zajártalom) csökkentése.
- Egészséges életmód szemlélet kialakítása, preventív egészségmegőrzés, rekreációs programok.

6.1 A jövőkép a stratégia és a speciális célok a prioritás tengelyek összefoglalását mutatja az alábbi táblázat

JÖVŐKÉP	Versenyképes, innovatív és vonzó életteret biztosító kistérség		
STRATÉGIAI CÉLOK	<i>Innovatív gazdaság erősítése</i>	<i>Minőségi humánerőforrás fejlesztés</i>	<i>Vonzó települési környezet megteremtése</i>
SPECIÁLIS CÉLOK	A kistérség gazdasági, társadalmi innovációjának erősítése	A kistérség kedvező földrajzi helyzetéből adódó komparatív előnyök kihasználása	Székesfehérvár és a kistérség települései közötti kapcsolatrendszer fejlesztése
PRIORITÁS TENGELEK	<i>A kistérség gazdaságának fejlesztése: szolgáltatás, turizmus</i>	<i>A gazdaság és a szakképzés összehangolása a kistérségben</i>	<i>Települési életkörülmények javítása, lakókörnyezet, infrastruktúra fejlesztése</i>

6.2 Területfejlesztési koncepció prioritásai

A stratégiai célkitűzések elérését támogatják az alábbi prioritásrendszer, amely kijelöli a koncepció fő irányait és a stratégiában és az operatív tervben intézkedések és projektek formájában tovább szükséges részletezni.

6.2.1 A kistérség gazdaságának fejlesztése

A **versenyképesség javítása** érdekében a kistérség fejlesztését Székesfehérvár vonatkozásában a versenyképességi pólus program megvalósításával lehet elérni. A kistérség fejlődése döntően függ a megyeszékhely gazdaságának megújításától, a nagyobb hozzáadott értéket előállító befektetések és a K+F ráfordítások mennyiségétől. A versenyképesség növekedése hatásaiban a teljes kistérségre kiterjed, sőt számos esetben meg is haladja azt.

A kistérségen belüli közlekedés fejlesztése direkt módon hozzájárulhat a versenyképesség javulásához, az áruk és a munkaerő áramlásának gyorsasága versenyképességi kategória. A régió és a kistérség gazdasági adottságaiból kiindulva koncentrálni kell a versenyképes iparágakra, ki kell alakítani azokat az innovációs klasztereket, amelyek a kutatóhely, felsőoktatási intézmények és a vállalkozások hármására épül, ezeket térben is szükséges koncentrálni a hatékonyabb működés érdekében.

A gazdaság fejlődésének egyik alapeleme az új beruházások megvalósítása. Ezen beruházások egyik legfontosabb hozadéka a munkahelyteremtés. Emellett az egészséges gazdaság szerkezet kialakulását is elősegítik a gazdaság folyamatos megújulásával. A potenciálisan elérni kívánt célcsoportot kell jól meghatározni területileg és ágazatilag is. A szegmentáció eredménye lehet a beszállító vállalkozások köre a járműipar, valamint az informatikai ágazat.

A térség földrajzi elhelyezkedése miatt perspektivikus terület a logisztika is.

A **KKV fejlesztések** szempontjából külön kell vizsgálni a Székesfehérváron és a kistérség többi településén lévő vállalkozások helyzetét. Jellemzően az ipari parkokban koncentrálódnak a külföldi befektetések döntő része és köré települnek a közvetlen beszállítók és szolgáltatók.

Az ún. Klaszter-szerű fejlesztési modellben a kistérségek ipari területei lehetőséget teremtenek a beszállító vállalkozások letelepítésének, illetve a szolgáltató szektorban létrejövő vállalkozások működési feltételének javításra. A külső befektetésekhez kapcsolódóan a szolgáltatások piaca bővül, amely összhangban van a nemzetközi tendenciákkal.

A kistérségen belüli és a régió növekvő piacán a következő időszakban a helyi KKV szektornak jelentős szerepet kell szánni, hiszen az hosszabb távon tudja stabilizálni a foglalkoztatotti szintet és „egészségesebb” szerkezetet eredményez.

Kiemelt figyelmet kell fordítani ezen kívül az innovatív saját terméket és exportképes terméket előállítani tudó vállalkozásokra, illetve a szolgáltatásra mint az egyik legnagyobb munkavállalói kört alkalmazó ágazatra. A vállalkozások közötti kapcsolatépítés az együttműködések erősítése lehet a KKV fejlesztésén belül a másik fő irány. A kistérségben a helyi termékek fejlesztése és a turizmust kiszolgáló kézműipar és az építőipar területén lehet önálló külföldi befektetőktől független klaszter jellegű együttműködések kezdeményezni.

A KKV fejlesztéshez szükséges információs háttér a tanácsadási rendszert integrálni lehet a kialakuló kistérségi munkaszervezetbe, amely a területfejlesztési feladatok részeként a vállalkozásfejlesztéssel is foglalkozik, együttműködve a vállalkozásfejlesztési intézményekkel.

Az **idegenforgalom kiszolgálása** is fontos vállalkozásfejlesztési akciók területén. A kistérségbe érkező turisták komfortérzetének javítása az általuk igényelt szolgáltatások kiépítésével, megfelelő közbiztonsággal, komplex tájékoztató rendszerek működtetésével, rendezett, tiszta környezettel, barátságos kiszolgálással érhető el.

A vendég-barát környezet kialakítása, a fogadási feltételek megteremtése mellett átgondolt, megtervezett, rendszerszemléletű termékfejlesztésre van szükség, amelyet az érintettek és érdekeltek széleskörű partnerségére szükséges építeni. A turisták utazási döntéseit több tényező motiválja, amelyek között a turisztikai termékek, attrakciók talán a legfontosabbak. A turisztikai vonzerők önmagukban még nem jelentenek turisztikai terméket.

A termékfejlesztés legfontosabb célja, hogy arculatot adjon a kistérségnek, kiemelten fejlesztve azokat a termékeket, amelyek a promóció során előtérbe kerülnek és amelyek végső soron meghatározzák azokat a piaci szegmenseket, amelyekre a térség turizmusát alapozzuk.

A kistérség külső közúti elérhetősége fokozatosan javul, így megvan annak az elvi lehetősége, hogy megfelelő programcsomagok kialakításával emelkedjen a térségbe látogatók száma. A kistérség rendelkezik több olyan vonzerővel, amelyekre egy turisztikai intézkedés épülhet. Az épített látnivalóknak részben felújításra szorulnak, a természeti látnivalók pedig jobb védettségre. A vonzerőhöz kapcsolódóan a kereskedelem, vendéglátás és a szolgáltatás területén lehet vállalkozásfejlesztési akciókat indítani, javítani a turisták kiszolgálását, növelve ezzel az elégedettségüket a kistérségbe történő látogatások alkalmával.

Az idegenforgalom területén a látnivalók „felfűzése” és egy 4-7 napos látnivalót eredményező programcsomag kialakítása lehet a kívánatos, amelynek már a vállalkozásokra is jelentős hatása van.

6.2.2 A gazdaság és a szakképzés összehangolása a kistérségben

A kistérség szakképzési rendszerének viszonylatában meghatározó Székesfehérvár szerepe, hiszen a közép és felsőfokú oktatási intézmények itt találhatók.

A székesfehérvári kistérség magyarországi viszonylatban tudástermelő tudásalkalmazó szerepet tölt be. Ezért az alábbi célok megfogalmazása is ennek tükrében valósítható meg.

Fontos, hogy a még jelenlévő szellemi bázist vissza lehessen téríteni a magas hozzáadott értéket generáló, tudás intenzív iparágakba.

A munkaerőpiacra történő belépésének segítése új munkahelyek teremtésével illetve meglévő igényekre beállított oktatással, képzéssel valósítható meg.

A humán erőforrások a tudástőke biztosításának legfőbb szempontjai:

- Segíteni kívánja a munkaerőpiacra való belépés lehetőségeit
- Fejleszti oktatási, képzési rendszerét (igényeknek megfelelően)
- Munkáltatókat von be az élethosszig tanulás jegyében a képzési rendszer reformjába
- Az Európai Képesítési Keretrendszer alkalmazása növelheti a nemzetközi gazdasági versenypozíciókat
- Megerősíti a civil társadalmat
- A társadalmi és kulturális tőke erősítése
- Fejleszti az egészséges élet feltételeit

Székesfehérváron a Nyugat-Magyarországi Egyetem Geo-informatikai főiskolai Kar, a Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar, a Kodolányi János Főiskola a felsőoktatás reprezentánsai. Az említett intézmények infrastrukturális és szakirányainak fejlesztése lehet a felsőoktatás megújításának az iránya. Az egyik legfőbb problémát az jelenti, hogy a régió felsőoktatási intézményeinek együttműködési hajlandósága az elmúlt időszakban alacsony volt, a képzési struktúrákban csak nehezen lehetett megtalálni a gazdasággal való direkt kapcsolatot.

Az alapképzéseken túl kell foglalkozni a felnőttképzéssel és az átképzéssel is, hiszen a tudástőke gyors értékvesztése mára elengedhetetlenné tette az élethosszig tartó tanulást.

A tanulási módszertanoknak és rendszereknek követni kell a megváltozott körülményeket is, ezért kerültek előtérbe a piac igényeihez illeszkedő szakképzések, valamint az ezt elősegítő módszerek közül távoktatás és e-learning programok.

Kiemelten fontos a vállalkozásbarát szakképzési ösztönzők bevezetése, a regionális gazdasági szektorok elvárásainak megfelelő szakképzési rendszerek kidolgozása, az intézményi integrációk, hálózatok kialakulásának elősegítésével. Fejleszteni szükséges a regionális munkaerő-piaci intézményrendszert a munkaerőpiac monitoring rendszerének megteremtésével.

A meglévő intézményrendszer hálózatának kiépítése, korszerűsítése és az együttműködés feltételeinek megteremtése elengedhetetlen feltétele a hatékony, a gazdaságot optimálisan kiszolgáló képes szakképzés kialakításának.

A gazdasági struktúra átalakulása, valamint az oktatási rendszerek lassú reakciója több lépésben (rendszer váltás, multinacionális cégek kivonulása) is képzett, de nem aktuális piaci igényekre válaszolni képes szakembereket rekesztett ki a munkaerőpiacról. Ezért szükséges, hogy az aktív réteg visszavezetése megtörténjen és az ehhez elengedhetetlen átképzések megvalósuljanak és összességében nőjön az aktivitási index.

Főleg a kisebb vagy tudás-intenzív vállalkozások esetében elengedhetetlen a naprakész tudásismeret. Ezért lényeges olyan programokat beindítani, ahol a gazdasági élet három nagy szereplője (oktatás, köz- és magánszféra) egymás irányába szervez oktatásokat és tapasztalatcserét, ami biztosítani képes a hosszú távú versenyelőnyt.

A képzések lebonyolításába be kell vonni a szakképzési rendszerek megújuló szervezeteit (pl.: TISZK) és a korszerű eszközparkkal és módszerekkel rendelkező Regionális Képző Központot is.

A kistérség gazdasági fejlődését nehezíti, hogy munkaerő-piaci tendenciák nem láthatóak előre a térségi foglalkoztatásban. A helyi munkaügyi központok erejét és lehetőségeit a munkaerőpiac turbulenciája és komplexitása valamint a központok korlátozott anyagi forrásai miatt meghaladja, hogy a térségi vállalatok tervezett munkaerő-kibocsátásáról és szakemberigényéről információkat gyűjtsenek és ezeket specifikus képzési programokká alakítsák.

A **munkaerő-piaci kereslet és kínálat** folyamatos közelítésére van szükség a térségben, ennek eszköze lehet a munkaerő-piaci monitoring. Térségi szinten hasznos volna egy olyan koordináló szervezet létrehozása, amely a térségi foglalkoztatókkal folytatott rendszeres információcsere útján előzetes információkat gyűjthetne a várható munkaerő-kibocsátásokról és igényekről. A munkavállalók számára a monitoring rendszer biztonságot nyújthat a várható elbocsátások esetén előzetes tájékoztatást szolgáltatva a várható elhelyezkedési lehetőségekről, a szükséges képzésekről.

A térség számára a munkaerő-piaci monitoring iroda létrehozása azzal az előnnyel is járna, hogy a helyi önkormányzatok fel tudnak készülni a szociális ellátó rendszer nagyobb fokú igénybevételére, áthidalhatják az igény szint ingadozásából eredő nehézségeket a kapacitás kihasználásban. A monitoring adatok számítógépes adatbázisokban történő publikálása segíti a térségi szereplők felkészülését a várható munkaerő-piaci eseményekre. A befektetők számára pozitív képet nyújt a térség felkészültségéről, ezáltal növeli az esélyét a kedvező befektetői döntéseknek, így a külső működő tőke bevonását segíti a térségben.

A munkaerő-piaci monitoring célcsoportjai nemcsak a dolgozók, és munkanélküliek, hanem az átképzésre szoruló emberek, a képzéssel és tanácsadással foglalkozó vállalkozások is. A

munkavállalók folyamatos képzése, felkészítése vonatkozik a munkahelyi egészség-megőrzésre és felnőttképzésre egyaránt.

A kistérség gazdasági szerkezetében bekövetkező változásokkal a középfokú oktatásnak és a szakoktatásnak is lépést kell tartani. Figyelembe kell venniük a térségbe betelepült és betelepülni szándékozó beruházók szakma specifikus igényeit. A térségi iskolaszervezet és a képzési szerkezet összhangban kell, hogy legyen a gazdasági változások fő irányával.

Az új kihívások kiemelten igénylik a vállalkozási ismeretek, üzletfejlesztés, kereskedelmi-vendéglátóipari, marketing, falusi turizmussal kapcsolatos ismeretek oktatását, valamint az idegennyelv/-ek/ elsajátítását.

A kistérség- Székesfehérváron kívüli- településein az **alapfokú oktatás kistérségi szemléletű fejlesztése** során a demográfiai tendenciák figyelembe vételével kerülnek kidolgozásra az intézményszervezési programok

6.2.3 Települési életkörülmények javítása, lakókörnyezet, infrastruktúra fejlesztése

A kistérségben nagyon fontos kialakítani azt a fajta **belső munkamegosztást**, amelyben a térségközpont biztosítja döntően a munkahelyeket, a szolgáltatásokat, a kistérség többi települése pedig a megfelelő minőségű életteret a munkavállalók és a befektetők a turisták számára. Ez egyrészt az infrastrukturális hátrányok leküzdését jelenti, másrészt a vonzó településképek megteremtését, hiszen ez különböztetheti meg a többi kistérségtől a Székesfehérvári kistérséget. Ebbe a tevékenységbe természetesen be kell vonni a lakosságot a helyi közösségeket is.

A **kistérségi kohézió** a programok megvalósítása során versenyelőnyt jelent, esetenként pedig feltétel a térségben élők lojalitása a program iránt. Ennek alapja a kistérségi gondolkodás és szemlélet. A kistérségi és regionális tudat kialakulását a térség prominens vezetőinek megnyilatkozásai során tudatosítani szükséges a térségben élő emberekben. A kistérségi szemlélet kialakítása törekvést jelent az ott élők lokálpatriotizmusának erősítésére és a térség régióban betöltött szerepének tudatosítására és elismertetésére.

A kistérségi kapcsolatépítések során megkülönböztethető a külső- és belső kapcsolatépítés.

A külső kapcsolatok építése a horizontális ágazati szervekkel, a területfejlesztés megyei, regionális és országos szintjeivel, valamint a nemzetközi területfejlesztési szervezetekkel való kapcsolatépítést jelenti.

A kistérségen belüli kapcsolatok fejlesztése az egyes együttműködési szintek között a kistérségi fejlesztői munka alapját adja a térségi szereplők számára.

A többcélú társuláson belül az egyes települési szintű érdekek összehangolása akkor lehetséges, ha a döntéshozók birtokában azonos eszközrendszer van.

Infrastruktúra fejlesztésben, a versenyképességnél már kiemeltük a közútfejlesztést ez egyrészt javítja a kistérségen belüli kapcsolatokat és az életminőséget is. Fontos további

életminőségi kategória a teljes infrastruktúra kiépülése, amely a kistérségben még a szennyvízhálózat területén értelmezhető, mint fejlesztési feladat.

A **térségi informatikai** szolgáltatások korszerűsítése elősegítik a városok intenzívebb fejlődését, növeli a rurális települések megtartó erejét a kistérségen belül. A lakosság számára kis ráfordítással, hatékonyan megszerezhető, gyakorlatban hasznos információ, az elektronikus is eredménnyel intézhető hivatali ügymenetek növelik a térségben élők komfortérzetét, csökkentik a településselhagyók számát.

A kistérségi döntéstámogató adatbázisok létrehozásával a térség irányítóinak munkája válik hatékonyabbá, visszakövethetőbbé. A térségi informatikai adatbázisok egységesítése rövidtávon megoldható technikai feladat. Sokkal nehezebb azonban a rendszeres adatfeltöltések és aktualizálások egységes színvonalú végrehajtása, erre egységesen képzett szakembergárdával kell felkészülni.

A térségi e-közigazgatás fejlesztése során érdemes egységes hardver és szoftverkialakításra törekedni, a települési önkormányzatok rendszereinek kompatibilitása érdekében. Ez már részben a megnyert pályázatokból biztosítható a naprakész információk biztosítása a jövő feladata.

Az intelligens informatikai rendszerek térségi alkalmazása segítheti a térség turisztikai marketing tevékenységét és integrálhatja a térségen belül a civil szférát. Az e-közigazgatás kialakításához nélkülözhetetlen, hogy a technikai háttér és a képzett hivatali személyzet rendelkezésre állásán kívül, az ügyfelek is birtokában legyenek az igénybe vételhez szükséges ismereteknek és eszközöknek. A közösségi internet elérési helyek kialakítása megtörtént a térség településeinek döntő többségén.

A **civil szféra erősítését** megkönnyíti a civil szervezetek gazdag hagyománya és aktív tevékenysége a térségben. A nem állami szintű kezdeményezésen alapuló szervezetek is hasznos erőforrást, elkötelezett munkát jelentenek a térség fejlesztésében. A civil szektor fejlesztéséhez elegendő, ha a benne tevékenykedők adminisztratív-tanácsadói háttérrel kapnak munkájukhoz. Ezért a civil szféra számára térségi szintű kihasználtsággal javasolt egy részarányosan igénybe vehető adminisztratív kapacitás biztosítása, civil iroda, illetve civilház formájában. Székesfehérváron ennek már jelentős hagyományai vannak, a jövőben a kiterjesztését kell hatékonyabban biztosítani a kistérség többi településeinek.

Az egészségmegőrzés, prevenció, rekreáció a kistérség „élhetősége” szempontjából alapvető, hogy az ott élő lakosok egyrészt mennyire vannak tudatában annak, hogy a „hosszú élet titka” a megfelelő életmód, az egészség megőrzése, a prevenció szükségessége és a rekreációs lehetőségek kihasználása. Az intézkedés egyik fő feladata, hogy megteremtse ezt a fajta „tudatosságot” a lakosokban, amely – mint ahogy azt országos szintű felmérések is mutatják – nincs okvetlenül meg a magyar lakosságban. A fejlesztési terület egyik fő eleme, hogy ismeretterjesztő, gondolkodásmód és magatartásformáló feladatokat lásson el, amelyek hosszú távú folyamatok.

A **térségi marketing** térségi adottságok részletes felmérése és az erre alapozott fejlesztési koncepció kidolgozása megtörtént. A térségi marketing feladata a megfelelő marketing mix összeállítása és a marketingkommunikáció lebonyolítása. Az ehhez szükséges eszközrendszert a térségmarketing számára biztosítani kell, legalább addig a mértékig, hogy a szükséges központi támogatások pályázhatóak legyenek.

Az eszközrendszer kialakításában a térségi önkormányzatok összehangolt döntéseire, (rendezvényidőpontok egyeztetése, programok összehangolása) és kölcsönös anyagi szerepvállalására van szükség, a fokozatosság elve alapján. A rendszeresen végzett, összehangolt marketingtevékenység szinergikus hatása a térség mindegyik településének fejlődésére kihat.

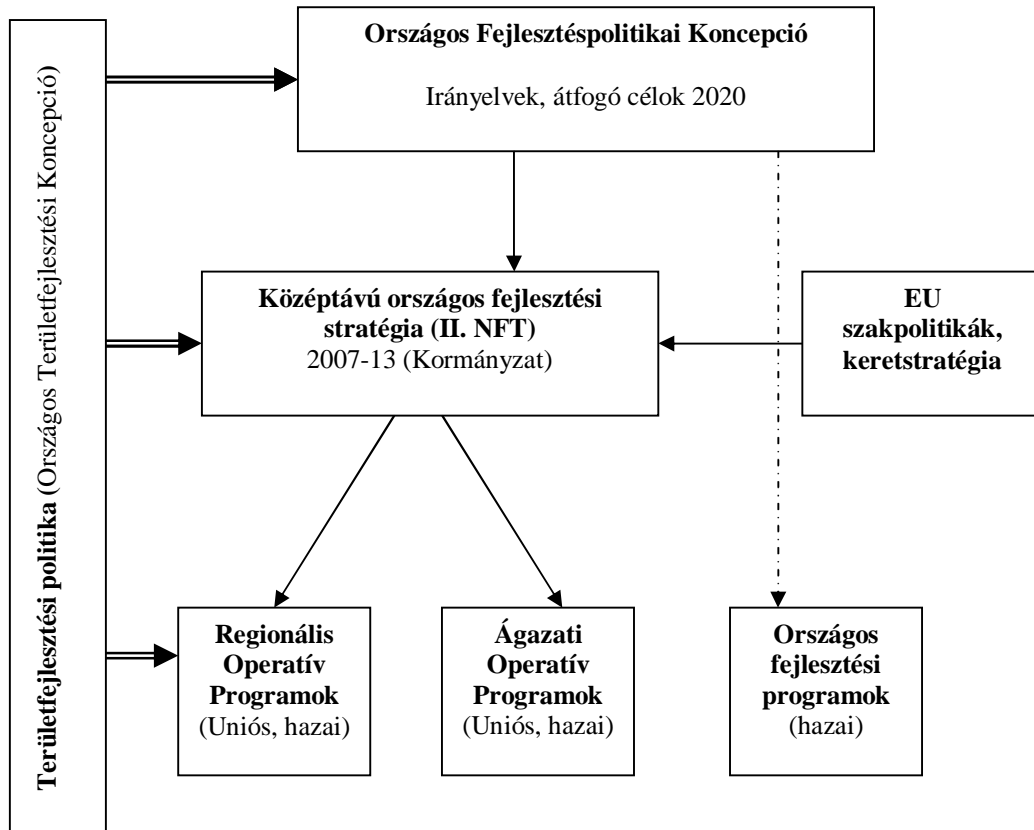
A fejlesztési terület keretében a helyi szereplők, civil szervezetek, önkormányzatok, vidéki vállalkozások együttműködési lehetőségeinek ösztönzése történik. A lehetséges partnerségi kapcsolatok feltárása fórumokon, közös rendezvényeken, valamint tanulmányutakon történik. A partnerség elmélyítése és strukturálása közös képzések keretében zajlik.

A közös akciók keretében kapnak lehetőséget a térség szereplői közös projektek megalkotására is (projekt generálási fázis). Ez a tevékenység jelentheti a koncepció és a stratégiák megújítását a helyi közösségek bekapcsolódását a koncepcióalkotásba és a megvalósításba.

7 MELLÉKLETEK

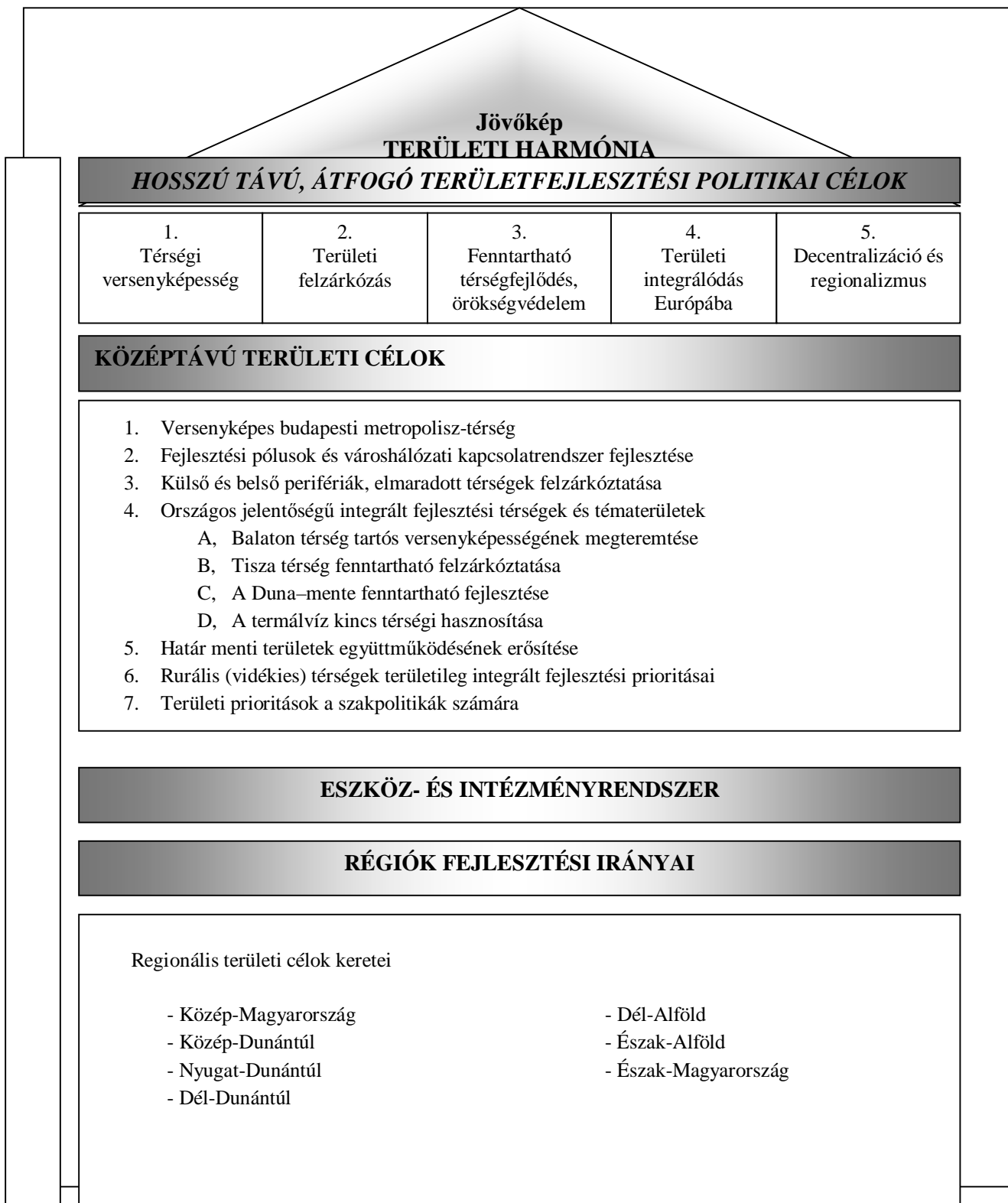
1. sz. melléklet

Fejlesztéspolitikai tervezési rendszer

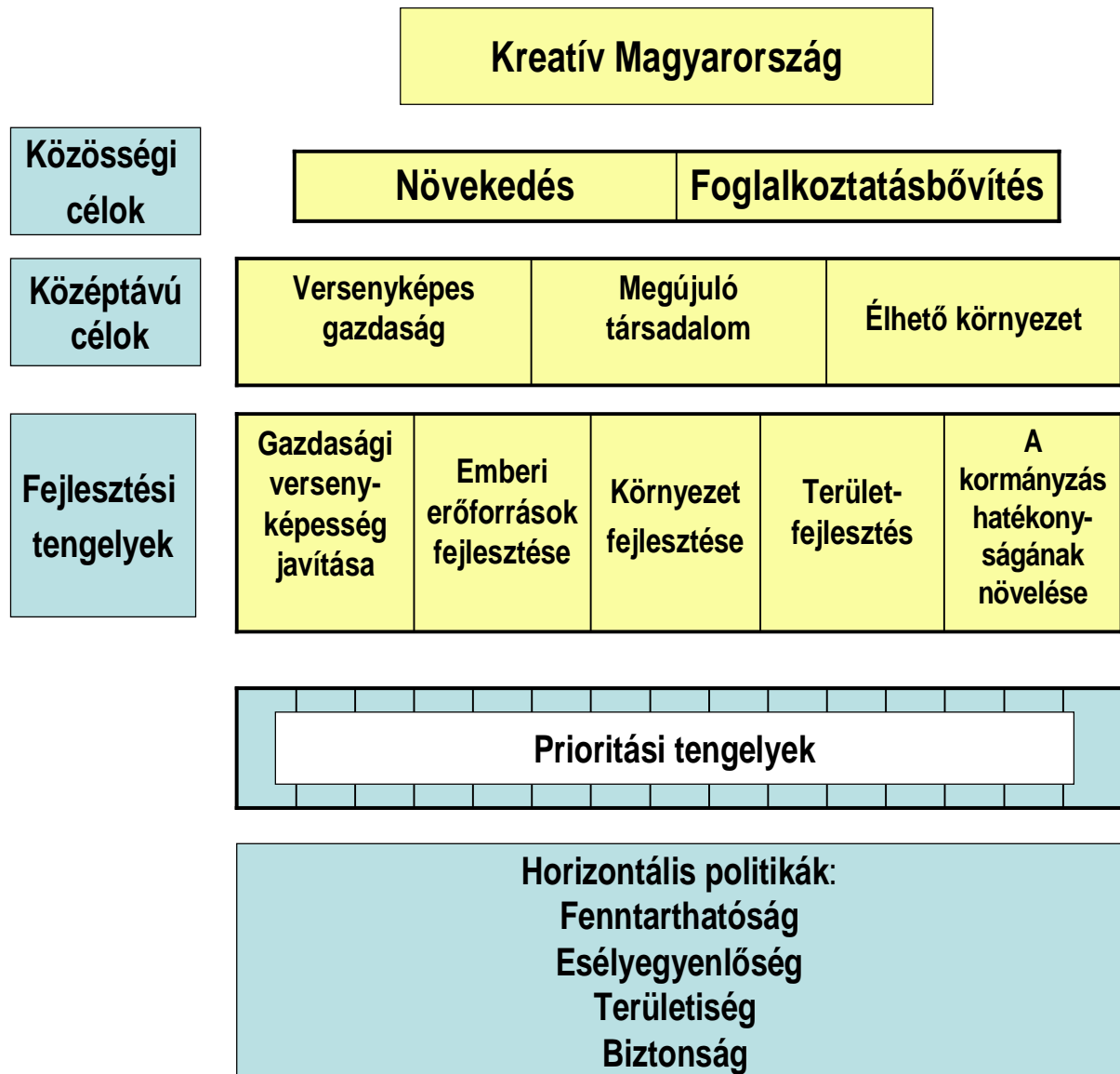

2. sz. melléklet:

Az új OTK célrendszere

A Nemzeti Stratégiai Referenciakeret összefüggésrendszere

4.sz. melléklet:

Civil szervezetek, közalapítványok a székesfehérvári kistérségben

Csór

- § 2 nyugdíjas klub
- § Rokkantak Egyesülete

Füle

- § Barátfüle Egyesület
- § Fülei Fiatalok Klubja
- § Füle Futball Klub
- § Füle Községért Közalapítvány, melyet az önkormányzat alapított.

Jenő

- § Polgárórség
- § Községi Sportkör
- § Asszonykórus
- § Nyugdíjas Klub

Kőszárhegy

- § Együtt Kőszárhegyért
- § Polgárórség
- § Lakossági Fórum
- § Vadrózsa Nyugdíjas Klub
- § Kőszárhegy FC
- § Kőszárhegyért Alapítvány
- § Kiwi Mazsorett Csoport
- § Motocross Egyesület

Lovasberény

- § Sportegyesület – Roneko-kupa, kispályás bajnokság
- § Falukör
- § Polgárórség
- § Horgászegyesület
- § Nyugdíjas Klub
- § Vöröskereszt
- § Kamara kórus
- § Lovasberény Borbarátok Egyesülete
- § Cziráky Kastély Műemléki Alapítvány
- § Lovasberényi Alkotótábor (LAT)

Iszkaszentgyörgy

- § Sportegyesület
- § Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- § Iszkaszentgyörgyi Természetvédő Egyesület
- § Katolikus Karitas Szervezet
- § Református Nőszövetség
- § Nyugdíjas Klub

Moha

Mohán egy civil szervezet működik a Moha Fejlődéséért Közalapítvány.

Nádasdladány

- § Nádasdy Alapítvány
- § Nyugdíjas Klub
- § Ifjúsági Klub
- § Sportegyesület

Pátka

- § Polgárőrség
- § Pátka Kultúráért Közalapítvány
- § Tűzoltók
- § Lovas Egyesület
- § Nyugdíjas Klub
- § Vegyeskar
- § Pátka Gyermekéért Egyesület
- § Néptánc egyesület
- § Csemetekert
- § Katolikus Egyház
- § Református Egyház
- § Horgász Egyesület
- § Vadász Egyesület
- § Sportkör

Polgárdi

- § Polgárdiért Közalapítvány
- § Polgárdi Ipartestület
- § Népi Hímzőszakkör
- § Horgász Egyesület
- § Polgárdi Város Sportegyesület
- § Clara Voce Énekkar
- § Nyugdíjas Klub
- § Lövészklub
- § Fekete Sas Motoros klub
- § D-18 Galamb Egyesület
- § Polgárdi Önvédelmi Csoport
- § Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Sárkeresztes

- § Polgárőr Szövetség
- § Sportkör
- § Bársony István Alapítvány
- § Sárkeresztért Egyesület

Sárkeszi

- § Nyugdíjas Klub

- § Ifjúsági Klub
- § Ifjúsági- és Sport Egyesület (kispályás szabadtéri futball)
- § Polgárőrség
- § Sárkeszi Fejlődéséért Közalapítvány

Sárszentmihály

- § Nyugdíjas klub
- § Természetbarát kör
- § Polgárőrség

Szabadbattyán

- § Jövők a Falu Alapítvány
- § Gazdakör
- § Nyugdíjas Klub
- § Sport Egyesület

Székesfehérvár

- § A civilszervezetek listája a <http://civil.szekesfehervar.hu> web oldalon elérhető

Úrhida

- § Úrhidáért Kulturális és Szabadidős Egyesület
- § Nyugdíjas Klub
- § Barátság Klub
- § Polgárőrség

Vereb

- § Zöldvölgy Közalapítvány
- § Vereb Kisiskolásokért Alapítvány
- § Vereb Sportklub

Zámoly

- § Háló Zámoly Fejlődéséért Egyesület
- § Zámolyi Gyermekbarátok Szervezete
- § Polgárőr Egyesület
- § Zámolyi Lövészklub
- § Zámolyi Labdarúgó Sportegyesület
- § Őszidő Nyugdíjas Klub
- § Csanády Imre Baráti Kör
- § Diák Önkormányzat

5. sz. melléklet

DEMOGRÁFIA - 2001.					
Kistérség települései	Lakónépesség év végén	Élve- születés	Halálozás	Természe- tes szaporodás ill. fogyás	Belföldi vándorlási különbözet
Székesfehérvár	104059	900	996	-96	-658
Polgárdi	6582	61	85	-24	116
Csór	1644	15	21	-6	0
Füle	873	7	10	-3	13
Iszkaszentgyörgy	1784	20	19	1	53
Jenő	1300	12	19	-7	30
Kőszárhegy	1319	9	12	-3	101
Lovasberény	2681	23	45	-22	19
Moha	413	4	8	-4	13
Nádasdladány	1849	20	20	0	-4
Pátka	1653	14	25	-11	5
Sárkeresztes	1452	4	14	-10	-2
Sárkeszi	567	3	7	-4	25
Sárszentmihály	2832	20	20	0	1
Szabadbattyán	4504	38	39	-1	59
Úrhida	1586	14	16	-2	54
Vereb	785	8	12	-4	10
Zámoly	2200	20	38	-18	36

DEMOGRÁFIA - 2004.

Kistérség települései	Lakónépesség év végén	Élve- születés	Halálozás	Természe- tes szaporodás ill. fogyás	Belföldi vándorlási különbözet
Székesfehérvár	101465	926	1019	-93	-315
Polgárdi	6630	71	90	-19	-51
Csór	1734	16	19	-3	34
Füle	876	4	11	-7	0
Iszkaszentgyörgy	1904	18	16	2	0
Jenő	1313	16	13	3	-8
Kőszárhegy	1526	18	12	6	44
Lovasberény	2760	32	34	-2	36
Moha	450	6	5	1	21
Nádasdladány	1885	18	20	-2	13
Pátka	1667	15	20	-5	28
Sárkeresztes	1540	11	12	-1	29
Sárkeszi	600	6	4	2	26
Sárszentmihály	2938	20	29	-9	12
Szabadbattyán	4540	37	54	-17	0
Úrhida	1817	22	15	7	56
Vereb	811	9	8	1	5
Zámoly	2244	13	18	-5	36

VÁLLALKOZÁSOK - 2001

Kistérség települései	Regisztrált vállalkozások összesen	jogi személyiségű	jogi személyiség nélküli	egyéni vállalkozás
Székesfehérvár	12060	2283	9777	7124
Polgárdi	315	37	278	228
Csór	80	9	71	55
Füle	33	7	26	21
Iszkaszentgyörgy	114	19	92	68
Jenő	58	2	56	46
Kőszárhegy	78	11	67	56
Lovasberény	177	24	148	109
Moha	28	3	25	16
Nádasdladány	75	6	68	50
Pátka	63	7	55	50
Sárkeresztes	127	12	111	76
Sárkeszi	24	1	23	18
Sárszentmihály	208	28	178	135
Szabadbattyán	359	43	311	229
Úrhida	104	14	90	64
Vereb	21	2	18	13
Zámoly	99	7	89	77

VÁLLALKOZÁSOK - 2004

Kistérség települései	Regisztrált vállalkozások összesen	jogi személyiségű	jogi személyiség nélküli	egyéni vállalkozás
Székesfehérvár	17650	3101	14549	10918
Polgárdi	441	55	386	323
Csór	123	19	104	83
Füle	51	11	40	32
Iszkaszentgyörgy	163	25	138	102
Jenő	74	6	68	53
Kőszárhegy	129	24	105	87
Lovasberény	345	35	310	260
Moha	41	7	34	24
Nádasdladány	110	10	100	80
Pátka	117	13	104	88
Sárkeresztes	185	30	155	111
Sárkeszi	37	6	31	26
Sárszentmihály	269	37	232	177
Szabadbattyán	467	65	402	301
Úrhida	177	18	159	108
Vereb	38	3	35	28
Zámoly	170	21	149	125

LAKÁSÁLLOMÁNY 2001. és 2004. években

Kistérség települései	Lakásállomány az év végén		Épített lakás		Megszűnt lakás	
	2001	2004	2001	2004	2001	2004
Székesfehérvár	41444	42360	448	738	66	44
Polgárdi	1900	1931	9	11	2	0
Csór	573	599	10	9	1	3
Füle	376	389	3	3	0	0
Iszkaszentgyörgy	615	641	8	10	4	1
Jenő	478	487	1	5	1	1
Kőszárhegy	467	525	14	16	1	0
Lovasberény	1077	1086	1	4	2	2
Moha	154	164	2	7	0	0
Nádasdladány	616	625	2	5	0	0
Pátka	597	606	2	8	2	1
Sárkeresztes	480	252	7	16	0	0
Sárkeszi	193	199	2	3	1	0
Sárszentmihály	935	983	3	20	0	1
Szabadbattyán	1481	1523	3	11	3	1
Úrhida	557	616	10	19	1	2
Vereb	298	302	5	2	0	0
Zámoly	766	788	2	13	0	1

KÖZMŰELLÁTÁS – 2001.

Kistérség települései	Háztartási villamos energia fogyasztók	Vezetékes háztartási gáz fogyasztók	Közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakás	Szennyvíz - csatorna hálózatba bekapcsolt lakás
Székesfehérvár	46921	39701	39823	35262
Polgárdi	2236	1241	1718	1072
Csór	888	405	552	0
Füle	518	270	367	0
Iszkaszentgyörgy	887	432	575	0
Jenő	494	337	425	0
Kőszárhegy	561	336	419	232
Lovasberény	1512	782	1034	0
Moha	212	122	146	0
Nádasdladány	643	403	460	0
Pátka	1011	398	596	0
Sárkeresztes	522	407	451	0
Sárkeszi	202	120	185	0
Sárszentmihály	1114	662	887	309
Szabadbattyán	2022	1061	1363	1018
Úrhida	666	381	479	0
Vereb	338	220	314	0
Zámoly	840	548	774	683

KÖZMŰELLÁTÁS – 2004.

Kistérség települései	Háztartási villamos energia fogyasztók	Vezetékes háztartási gáz fogyasztók	Közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakás	Szennyvíz - csatorna hálózatba bekapcsolt lakás
Székesfehérvár	47468	40946	40527	37697
Polgárdi	2324	1385	1826	1270
Csór	928	443	599	0
Füle	539	294	389	245
Iszkaszentgyörgy	943	489	599	290
Jenő	526	372	466	196
Kőszárhegy	632	403	487	290
Lovasberény	1589	849	1044	0
Moha	321	153	159	51
Nádasdladány	650	441	494	318
Pátka	1061	450	599	0
Sárkeresztes	603	463	490	128
Sárkeszi	204	137	195	134
Sárszentmihály	1177	760	983	598
Szabadbattyán	2086	1163	1430	1116
Úrhida	781	518	616	427
Vereb	343	239	300	0
Zámoly	882	615	773	703

OKTATÁS – 2001.

Kistérség települései	Óvoda		Általános iskola		
	Férőhely	Óvodás gyermek	Osztály- terem	Tanuló	Pedagógus
Székesfehérvár	3535	3367	420	10197	911
Polgárdi	217	224	18	653	43
Csór	50	57	4	120	17
Füle	42	22	6	62	10
Iszkaszentgyörgy	75	57	9	181	18
Jenő	45	37	9	146	14
Kőszárhegy	50	43	0	0	0
Lovasberény	100	96	13	227	22
Moha	25	13	0	0	0
Nádasdladány	75	86	8	193	15
Pátka	45	45	11	137	13
Sárkeresztes	75	52	4	48	6
Sárkeszi	0	0	0	0	0
Sárszentmihály	50	58	13	228	22
Szabadbattyán	171	171	23	414	26
Úrhida	0	0	8	107	12
Vereb	50	27	8	86	11
Zámoly	75	79	8	186	19

OKTATÁS – 2004.

Kistérség települései	Óvoda			Általános iskola		
	Férőhely	Óvodás gyermek	Óvoda- pedagógus	Osztály- terem	Tanuló	Pedagógus
Székesfehérvár	3576	3335	328	400	9434	864
Polgárdi	215	200	17	23	587	41
Csór	50	46	3	4	117	17
Füle	24	24	2	6	56	7
Iszkaszentgyörgy	75	59	6	9	144	17
Jenő	45	42	2	8	124	11
Kőszárhegy	60	44	3	0	0	0
Lovasberény	100	80	9	10	228	21
Moha	0	0	0	0	0	0
Nádasdladány	75	75	6	7	170	14
Pátka	75	58	6	11	122	14
Sárkeresztes	55	55	6	4	46	7
Sárkeszi	0	0	0	0	0	0
Sárszentmihály	50	44	4	13	160	18
Szabadbattyán	150	113	13	21	403	29
Úrhida	50	47	4	8	94	11
Vereb	50	31	2	6	56	11
Zámoly	75	67	6	9	162	17

SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS 2001. és 2004. években

Kistérség települései	Köz-gyógy ellátási igazolvánnyal rendelkezők	Rendszeres szociális segélyben részesült		Házi orvos és házi gyermek-orvos	
		2001	2004	2001	2004
	2004				
Székesfehérvár	3614	166	173	64	66
Polgárdi	492	25	20	4	4
Csór	88	2	5	2	1
Füle	39	0	1	0	0
Iszkaszentgyörgy	58	4	15	1	1
Jenő	53	0	2	0	0
Kőszárhegy	47	1	8	0	0
Lovasberény	100	4	8	2	2
Moha	14	0	3	0	0
Nádasdladány	75	2	4	1	1
Pátka	88	1	10	1	1
Sárkeresztes	15	0	0	1	1
Sárkeszi	15	0	6	0	0
Sárszentmihály	60	8	30	2	2
Szabadbattyán	164	8	7	3	3
Úrhida	82	4	3	0	0
Vereb	57	1	0	0	0
Zámoly	93	5	6	1	1

KERESKEDELEM, VENDÉGLÁTÁS 2001. és 2004.

Kistérség települései	Kiskereskedelmi üzlet		Ebből: élelmiszer jellegű üzlet és áruház		Vendéglátóhely	
	2001	2004	2001	2004	2001	2004
Székesfehérvár	1896	1983	362	327	487	530
Polgárdi	62	59	20	17	23	19
Csór	10	9	4	4	10	11
Füle	9	7	2	2	3	3
Iszkaszentgyörgy	14	23	4	5	7	8
Jenő	10	8	4	3	4	4
Kőszárhegy	8	6	2	1	6	5
Lovasberény	27	21	11	8	9	10
Moha	6	6	3	3	2	2
Nádasdladány	13	10	7	7	4	4
Pátka	12	11	7	6	4	4
Sárkeresztes	11	10	6	6	7	5
Sárkeszi	4	5	1	1	2	2
Sárszentmihály	32	30	11	7	10	9
Szabadbattyán	49	48	13	9	19	22
Úrhida	9	7	3	4	3	4
Vereb	5	3	3	3	4	4
Zámoly	18	18	2	1	5	6

SZEMÉLYGÉPKOCSIK SZÁMA

Kistérség települései	2001	2004
Székesfehérvár	33567	36504
Polgárdi	1257	1441
Csór	340	434
Füle	220	256
Iszkaszentgyörgy	421	529
Jenő	229	267
Kőszárhegy	290	427
Lovasberény	654	754
Moha	96	117
Nádasdladány	320	396
Pátka	328	417
Sárkeresztes	402	492
Sárkeszi	124	164
Sárszentmihály	670	762
Szabadbattyán	1248	1353
Úrhida	385	518
Vereb	137	184
Zámoly	422	511

Földterület művelési ágak szerint, 2004. május 31.

(hektár)

	Szántó	Kert	Gyümölcsös	Szőlő	Gyep	Mezőgazdasági terület	Erdő	Nádas	Halastó	Termőterület	Műv. Alól kivont terület	Összes földterület
Fejér	253665	7134	2475	3725	33793	300792	34840	5937	1409	342978	122471	465449
Komárom-Esztergom	104138	2424	797	1880	19623	128862	56035	574	1035	186506	36706	223212
Veszprém	145655	2934	1436	6090	58656	214771	128560	1065	224	344620	70613	415233
Közép-Dunántúl	503458	12492	4708	11695	112072	644425	219435	7576	2668	874104	229790	1103894
Országos	4510300	96782	102627	94518	1059595	5863822	1775051	61457	33633	7733963	1569437	9303400

Forrás: KSH Területi statisztikai évkönyv 2004.

Fontosabb növények termelése, 2004.

(Termésátlag, kg/hektár)

	Búza	Rozs	Árpa	Kukorica	Cukorrépa	Napraforgó	Burgonya	Silókukorica és csalamádé
Fejér	5100	3720	4560	7440	61140	2840	25400	32050
Komárom-Esztergom	4960	3400	4060	6740	56410	2380	31710	28000
Veszprém	4150	3020	3660	5550	39950	2400	17950	23660
Közép-Dunántúl	4840	3270	4150	6940	57570	2720	23950	27160
Országos	5120	2750	4270	7000	56720	2470	22760	28840

Forrás: KSH Területi statisztikai évkönyv 2004.

Zöldség-, gyümölcsé, szőlő- és bortermelés, 2004.

	Zöldség	Gyümölcs	Szőlőtermés		Bortermelés, hl
	Betakarított összes termés, tonna		Összesen tonna	Termésátlag, kg/hektár	
Fejér	33857	25791	10355	6640	70336
Komárom-Esztergom	11787	7436	8940	5040	59813
Veszprém	13937	16577	45187	7300	322606
Közép-Dunántúl	59581	49804	64482	6770	452755
Országos	2033336	1037823	788610	8460	5271828

Forrás: KSH Területi statisztikai évkönyv 2004.

Szarvasmarha-állomány, 2004. december 31.

(ezer db)

	Összesen	Ebből		100 ha mezőgazdasági területre jutó állomány, db	Összes állományból tehén
		Gazdasági szervezeteknél	Egyéni vállalkozóknál		
Fejér	50	35	15	17	25
Komárom-Esztergom	15	10	5	12	6
Veszprém	32	24	8	15	15
Közép-Dunántúl	97	70	27	15	47
Országos	723	475	249	12	345

Forrás: KSH Területi statisztikai évkönyv 2004.

Sertésállomány, 2004. december 31.

(ezer db)

	Összesen	Ebből		100 ha mezőgazdasági területre jutó állomány, db	Összes állományból anyakoca
		Gazdasági szervezeteknél	Egyéni vállalkozóknál		
Fejér	157	75	82	52	11
Komárom-Esztergom	166	146	20	129	9
Veszprém	146	107	39	68	11
Közép-Dunántúl	470	329	141	73	31
Országos	4059	2369	1690	69	296

Forrás: KSH Területi statisztikai évkönyv 2004.

Juhállomány, 2004. december 31.

(ezer db)

	Összesen	Ebből		100 ha mezőgazdasági területre jutó állomány, db	Összes állományból anyajuh
		Gazdasági szervezeteknél	Egyéni vállalkozóknál		
Fejér	50	7	43	17	37
Komárom-Esztergom	20	13	7	16	15
Veszprém	57	22	35	27	43
Közép-Dunántúl	128	42	86	20	96
Országos	1397	182	1215	24	1088

Forrás: KSH Területi statisztikai évkönyv 2004.

Tyúkállomány, 2004. december 31.

(ezer db)

	Összesen	Ebből		100 ha mezőgazdasági területre jutó állomány, db	Összes állományból tojó
		Gazdasági szervezeteknél	Egyéni vállalkozóknál		
Fejér	1366	780	586	454	756
Komárom-Esztergom	3879	3572	308	3011	1816
Veszprém	914	536	378	426	493
Közép-Dunántúl	6159	4887	1272	956	3066
Országos	32814	16136	16678	560	15445

Forrás: KSH Területi statisztikai évkönyv 2004.

A kistérség településeinek fejlesztési elképzelései - projektek

A kistérség települései számos fejlesztési elképzeléssel rendelkeznek. Az elképzelések egy része több település közös ötlete, vagy terve, nagy részük azonban egyéni megoldást kíván.

- § A közös tervek között szerepel a Pátkát Zámollyal *összekötő út* megépítése, melyre jogerős építési engedély került kiadásra. Az összekötő út kedvezően befolyásolná Zámoly kistérségen belüli helyzetét, javítaná annak kapcsolatát a környező településekkel. Vereb és Vál összekötő út megépítése a megyei tervekben is szerepel.
- § Több település is fantáziát lát egy olyan *kerékpárút* megépítésében is, mely a Velencei-tótól a Császárvíz mentén egészen Csákvárig vezethetne, így a turisták megismerhetnék a Natura 2000 Hálózatba tartozó Sárrét Tájvédelmi Körzet természeti szépségeit. Ehhez az elképzeléshez csatlakozna Szabadbattyán, Pátka, Kőszárhegy és Zámoly is. Mohán is a turizmus fellendülését látnák egy Székesfehérvárral összekötő kerékpárút megépítését a mezőgazdasági dűlőutakon. Vereb is csatlakozna a kerékpárút kiépítéséhez, akár Székesfehérvár irányába, akár a Velencei-tó északi partja irányába.
- § Két település az adatgyűjtés során meghatározta a kistérségben elfoglalni kívánt helyét, és pozicionálta magát Székesfehérvárhoz is. Moha és Pátka a megyeszékhely üdülőövezetévé, pihenőfalujává szeretne válni a nagyvárosnak. Az *idegenforgalom* növelése érdekében, Polgárdiban a volt kastély körüli parkerdő és a volt laktanyai területek kitűnő lehetőséget nyújtanak uszoda, művelődési ház és konferenciák rendezésének helyet adó létesítmények megépítésére. A Batthyány kastély újjáépítése is a turisztikai attrakciókhoz tartozna. Vereb kastélyparkjának rekonstrukcióját és a tájház felújítását tervezi. Kőszárhegyen pihenőpark, szabadidőpark létesítését tervezik a településközpont teljes rehabilitációjával egyetemben.
- § Az egyénileg megvalósítani kívánt elképzelések között slágernek tekinthető a *szélerenergia* hasznosítása, *alternatív energia források keresése*. Ezzel kapcsolatosan az ötlet megvalósításába kezdett Csór, Pátka, Sárszentmihály, Szabadbattyán és Zámoly települések. Szélerőmű park kiépítését tervezik Vereben is. Szabadbattyánban magánbefektető tervezi a beruházást a felső-somlyói szélesatornában, a projekt az előkészítés fázisában van. Csóron az önkormányzat befektetővel közösen tervezi szélerőművek létesítését. Zámolyon 25 darab szélerőműre kötött szerződést az önkormányzat és az Alternatív Energia Társaság Kft. Jelenleg szélmerések folynak, és az előzetes környezeti tanulmány beadásra került a Környezetvédelmi Felügyelőséghez. A beruházás befejezése 2008 őszére várható. Szélerőművek felállítását tervezi egy magánbefektető Sárszentmihályon is, a beruházás megvalósítása esetén a befektető a község közvilágításához szükséges árammennyiséget ingyen biztosítaná. Kőszárhegyen a közintézmények energia ellátását geotermikus –és napenergia hasznosításával kívánják megoldani.
- § További alternatív energia előállítására irányuló projekt is van a térségben: Pátkán felvetődött a gondolata egy biogáz erőmű létrehozásának is (energianád szaporítás). Új energiaforrások felkutatása területén kiemelkedő jelentőségű továbbá, hogy a Moha 97 Erdőgazdálkodási Bt. kísérleti jelleggel energiafákat nevel.
- § Különleges ötletként merült fel Lovasberényben egy „Mini Hungary” felépítése, melyet 10 ha nagyságú területen valósítanának meg. Keresik a befektetőket az ötlet megvalósításához.

- § Polgárdiban tervezik a Polgárdi Tudásipari Park megvalósítását, mely három ütemből tevődik össze (projekttársaság létrehozása, kísérleti oktatási program indítása, az Európai Unió K+F 6. keretprogramjában való részvétel).
- § Polgárdi rendelkezik gazdasági programmal is, mely a vállalkozások megerősítésére és inkubátorház létesítésére tesz javaslatokat. Sárkeresztesen is felmerült ipari park létrehozásának gondolata.
- § Pátkán kereskedelmi és logisztikai központ kialakítását tervezik 25 hektáron önerőből.
- § Sárszentmihályon az élelmiszer bolt mögötti területen kerülne kialakításra a piactér nyolc kis üzlethelyiséggel
- § A kistérség lakosságvonzó erejét jelzi, hogy több település tervezi vagy már meg is kezdte *új lakóterületek kialakítását*. Szabadbattyánban két új lakóparkról van szó: a Seiso lakópark és az Euréka lakópark. Egyik lakópark területe 70 hektár a másik lakópark 180 hektár nagyságú területen valósul meg, melyből kétharmad részt lakóövezetnek, egyharmad részt pedig gazdasági, kereskedelmi övezetnek minősített az önkormányzat. Az Euréka lakóparkban kapna helyet – többek között- egy igen színvonalas sportcentrum is.
Pátkán egy amerikai befektető csoport beruházása keretében 45 telek parcellázása történt meg, és a közműterképek elkészítése után a csatornázással párhuzamosan a fejlesztést elindítják.
Kidolgozás alatt van továbbá a víztározó jóléti hasznosításának programja, ehhez kapcsolódóan az önkormányzat 60 telek kialakítását tervezi a víztározó partján. Sárkeszi 2 hektár nagyságú területet szeretne közművesíteni, majd parcellázni értékesítés céljából. A közművesítés kivitelezéséhez pályázatot kellene benyújtaniuk, de egyenlőre a saját erő nem áll rendelkezésükre. Sárkeresztesen a mezőgazdasági Rt. falu közepéről történő kiköltöztetése a falukép teljes megváltozását eredményezhetné, itt szeretnék kialakítani az új faluközpontot, ahol lehetőség nyílna egy multifunkcionális művelődési központ, egy új községháza, szolgáltató egységek és lakótelkek kialakítására.
- § Szintén több település szorgalmazza *sportcentrum* kialakítását, így például Szabadbattyán, Pátka, Polgárdi és Sárszentmihály. A sportpályát újítanák fel Csóron is.
- § Természetesen a települések esetében még mindig nagy problémát okoz egyes alapvető *infrastrukturális beruházások* megvalósítása, ezek jellemzően útburkolási, járdaépítési beruházások, középületek akadálymentesítése. Több területen probléma a csapadékvíz-elvezetés, a Sárvíz-Malom-csatorna és a Séd-patak esetében szükséges lenne a vízvezető árkok rendbetétele. Olyan infrastrukturális beruházások a kistérség szinte valamennyi településén a tervezett projektek között szerepelnek, mint a közterületek, parkok, járdák, települési úthálózat fejlesztése. Polgárdiban a szennyvíztelep korrekciója és a volt szovjet laktanya közművesítése folyik. Szennyvízcsatornázás, belterületi utak felújítása szerepel Vereb terveiben is.
- § A közlekedés területén is van néhány projekt ötlet: Sárkeresztesen egy új bekötőút építése a 81. sz. útról, Sárszentmihályon pedig körforgalom építése. A megyei koncepcióban szerepel a Bicske-Székesfehérvár 811 .sz. út kiváltása, mely munka során Zámolynál elkerülő út fog épülni.
- § A *hulladékgazdálkodás* területén Polgárdi élenjáróan rendelkezik környezetvédelmi programmal és a Közép-dunántúli Regionális Hulladékgazdálkodási Konzorcium gesztora is.
- § Az *infrastrukturális ellátottsághoz kapcsolódóan* további elképzelések az alábbiak:
 - Ø Pátkán az iskola bővítése egy 300 m² nagyságú informatikai teremmel és könyvtárral

- Ø Zámolyon iskolabővítés (a gyermekek étkeztetése az iskolában nem megoldott, valamint szükséges lenne egy számítógépes terem, egy betegszoba és egy iskolai könyvtár kialakítása is)
- Ø Lovasberényben a művelődési ház és a könyvtár közös épületbe költöztetése
- Ø Sárszentmihályon az általános iskola bővítése (tetőtér beépítése, új termek és informatikai terem kialakítása), valamint új, korszerű óvoda építése az önkormányzat mögötti erdős, fás területen (az óvodához kapcsolódóan működtetni szeretnének egy 300 adagos melegkonyhát, ami ellátná az óvodát, az iskolát, és a szociális étkeztetést)
- Ø A mikrohullámú internet kapcsolattal rendelkező településeken a szélessávú internet-hálózat kiépítése
- Ø Parképítés Pátkán és Sárszentmihályon
- Ø Polgárdiban kihelyezett középiskolai, és főiskolai oktatást terveznek részben a meglévő laktanya épületeinek felújításával és új épületek megépítésével

§ Székesfehérvár megaprojekt, 2007-2013 c.

programban a város meghatározta beruházási céljait. A dokumentum Székesfehérvár 2015-ig szóló településfejlesztési koncepciójára és gazdasági programjára alapoz. A beruházások tervezett költsége 144,4 milliárd forint, ami döntő részben EU-s forrás. A projektcsomag négy részből áll.

A technológiák városa

A Közép-dunántúli régió innováció-orientált stratégiájához kapcsolódóan – Székesfehérvár helyét mint gazdasági erőcentrumot határozza meg. A projekthez a Technopolis és a Campus alprojektek kapcsolódnak.

A jólét, a minőségi élet városa

A parkok, sport és egészség gondolatköréhez kapcsolódóan a Bregyó közti sportcentrum és a Sóstó környékének fejlesztését tartalmazza. Ide került továbbá egy rendezvényközpont építésének gondolata, valamint a közutak és a középületek akadálymentesítése.

A kapcsolat városaként

Székesfehérvár regionális közlekedési csomóponttá válna, létrejönne az Alba Airport és a Regionális Községi Közlekedési Központ. Ez utóbbi projekt Székesfehérváron a vasútállomás térségében kíván létrehozni egy közlekedési csomópontot (parkolóhással, kerékpártárolókkal, kölcsönzőkkel, turisztikai cégekkel) oly módon, hogy ide kerül áthelyezésre a helyi és a helyközi autóbuszok pályaudvara. Így módon könnyebbé válik a városba bejárók, az ingázók és a helyi munkaerő mobilizációja. A projekt célja, hogy a helyi közforgalmú közlekedést jobban összehangolja a vasúti, helyközi és távolsági autóbuszokkal, és csökkentse az egyéni gépjárműhasználatot.

A települések közötti közműveket fejlesztenék (Székesfehérvár, Pátka, Seregélyes, Pákozd, Börgönd és Csala települések közös szennyvíz-csatornázási projektje), és a vásárváros megépülése is a tervek között szerepel.

Székesfehérvár a királyok városa is,

ezért a negyedik projektcsomag az idegenforgalom fejlesztését tűzte ki célul. Szeretné a város befejezni a Hiemer ház felújítását, kidolgozzák a Magyar Királyok Panteonja projektet, a Belváros pedig mind építészeti, mind pedig közlekedési szempontból megújulna.

A Székesfehérvár-Veszprém Fejlesztési Pólus stratégiai térképe

JÖVŐKÉP

Székesfehérvár-Veszprém fejlesztési pólus a Közép-dunántúli régió versenyképességének katalizátora, a járműipar, az informatika, a környezetipar és a logisztika fejlesztésén keresztül modernizálja a gazdaságot, közelítve az Európai unió fejlett régióihoz, ezáltal vonzó életkörülményeket és befektetési környezetet biztosít.

Stratégiai célok

Innovatív nemzetközileg versenyképes gazdaság létrehozása

Tudástőke biztosítása a versenyképes gazdaság igényeihez

Vonzó élettér és befektetési környezet, hatékony belső és külső kapcsolatokkal rendelkező magterület

PRIORITÁSOK

Kutatás-Fejlesztés

Innováció és vállalkozásfejlesztés

Kapcsolódó gazdaságfejlesztés

Kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés

Kapcsolat fejlesztés

Intézkedések

- Tudásparkok létrehozása
- Egyetemi K+F és transzferei (Spin-off és Start -up cégek)
- Gazdasági integrációk támogatása
- Ipari klaszterek létrehozása
- Innovációs központok kialakítása
- Tudás intenzív ágazatok letelepítésének ösztönzése
- Technológiai inkubátorházak

- Oktatási képzés gazdaságorientált fejlesztése
- TISZK(ek) és szakképzési centrumok
- Műszaki tudásközpontok létrehozása
- Távoktatási rendszerek meghonosítása (e-learning)
- Felsőoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése
- Felnőttképzési programok

- Regionális szerepkörökből adódó közigazgatási, intézményi fejlesztések
- Kommunikációs infrastruktúra fejlesztések
- A pólus elérhetőségét, megközelítését segítő infrastruktúrák fejlesztése
- Környezetvédelmi fejlesztések
- Szolgáltatási és regionális kereskedelmi központ

**Veszprém-Székesfehérvár
Versenyképességi Pólus**

**Innovatív nemzetközileg
versenyképes gazdaság
létrehozása**

**Tudástőke biztosítása a
versenyképes gazdaság
igényeihez**

**Vonzó élettér és befektetési
környezet, hatékony belső és
külső kapcsolatokkal
rendelkező magterület**

**High-tech
nagyvállalatok**

**Versenyképes
mikro-, kis-és
közepes
vállalkozások**

**Színvonalas
Szolgáltatások**

**Jelentős K+F és
innovációs
tevékenység,
innovációs
kultúra**

**Korszerű képzési,
oktatási rendszer**

**Fejlett
közszolgáltatások**

**Fejlett közlekedés,
infrastruktúra**

informatika,
mechatronika,
műanyagipar
logisztika –
klaszterek működése

Fejlett, integrált
gazdasági kapcsolatok,
klaszterek, beszállítói
kapcsolatok,
együttműködések,
„üzleti angyalok”

Fejlett pénzügyi
szolgáltatások:
kockázati tőke,
vállalkozói
hitellehetőségek, üzleti
tanácsadás,
pályázatkészítés, piaci
szolgáltatások

**Fejlett pénzügyi
szolgáltatások:
kockázati
tőke, vállalkozói
hitellehetőségek,
üzleti tanácsadás,
pályázatkészítés,
piaci
szolgáltatások**

Felsőoktatási
Campusok,
TISZKek, gazdaság-
orientált szakképzés,
felnőttképzés, műszaki
képzés, Tudásközpont

Regionális
Közlekedési Központ,
fejlett műszaki
infrastruktúra,
elérhetőséget javító
útfejlesztések,
turisztikai attrakciók

Régióközpont
funkciók
Fejlett egészségügyi és
szociális
ellátórendszer, e-
közigazgatás, egységes
munkaerő-piaci
rendszer

STRATEGIAI	CÉL	<ul style="list-style-type: none"> • Metrológiai központ • Mechatronikai tudásközpont egy innovációs centrumban • Autóipari klaszter • Technológiai inkubátorház 	<ul style="list-style-type: none"> • Metrológiai központ • K+F tevékenység fejlesztése (egyetemi szintű oktatás) • Innovációs-technológiai park • Informatikai Egyetemi Kar • Innovációs-technológiai park 	<ul style="list-style-type: none"> • Vasúti teherpályaudvar áthelyezése • Reptérfejlesztés • Logisztikai központ: raktárkapacitás növelése 	<ul style="list-style-type: none"> • Szakképzés fejlesztése • Innovációs központ: K+F szolgáltatások biztosítása • Környezetvédelmi szabadalmak hasznosítása • Megújuló energia
KERESLET		kapcsolódó felsőoktatás bővítése CNC-technikusképzés vesztésmentes term.rendsz. erősáramú képzés, vezérléstech,	egyetemi szintű felsőoktatás innovációs park K+F tevékenység	Egyetemi szintű felsőoktatás logisztikai park, raktárhelyiség , közlekedésfejlesztés, átrakodó kapacitás	CNC technikusokképzés csomagolásvizsgáló labor. környezetvédelmi labor, hulladék újrahasznosítási központ
KÖZV. INT.		KDRFÜ. Szfvári Reg. Vállalk. Fejl. Alapítvány, Közép-Pannon zrt., Inkubátorház, SZIT, Fm és VM Keres. Iparkamara, Reg. Innov. Ügynökség, K+F Kft. , Veszprém Rt.,			
K+F INNOV.		Visteon DF: anyagipari kutatások Videoton Metál Fék –és Kösörűgyár	Videoton EMC (Videoton-Kandó) Inkubátorház Vidikom, Seacon Europe Albacomp Cisco Reg. Akadémia (Kandó)	Regionális Logisztikai Tudásközpont (Kandó) Moderátor Kft. Inkubátorház NATO	Karsai Holding Környezetipari és Energetikai Tudásközpontok Veszprémi Egyetem
OKTATÁS	„HR”	Általános: innovációs menedzser, gazdálkodás és menedzsment, kontrolling, minőségbiztosítás, projektmenedzser			
	FELSŐ	<p>MSC:- VE Mérnöki Kar BSc képzés anyagmérnök gépészmérnök mechatronikai m. Egyetemi képzés anyagmérnök Doktori Iskola anyagtudományok- és technológiák Felsőfokú akkreditált képzés: Mérnök asszisztens VE</p>	<p>MSC:- Kandó, DF Alap: Informatikus VR, Kandó GEO VE Mérnöki Kar Egyetemi képzés informatikus vegyész(Vp) Műszaki Informatikai Kar Főiskolai képzés villamosmérnök (Vp) BSc képzés mérnök informatikus (Vp) gazdaságinformatikus (Vp) villamosmérnök (Vp) Egyetemi képzés műszaki informatikai (Vp) Doktori Iskola informatika tud.-ok Felsőfokú akkreditált képzés: Informatikai asszisztens VE</p>	<p>MSC:- Alap: informa.-logisztikus Kandó, DF, VE Felsőfokú akkreditált képzés: logisztikai mérnökasszisztens VE (Sz)</p>	<p>MSC: vegyészmérnök Alap: vegyész- anyagmérnök DF VE Mérnöki Kar BSc képzés környezetmérnök (Vp) Egyetemi képzés környezetmérnök (Vp) környezettudományi (Vp) Doktori Iskola környezettudomány</p>

OKTATÁS	FELNŐTT	SZRMKK: fémipari alapképzések, CNC, AutoCAD Jendrassik-Venezs SZKI autóelektronikai műszerész gépipari számítástechnikai technikus Ipari SZKI gépipari számítástechnikai technikus		SZRMK: elektromos gépjavító informatikus programozó Jendrassik-Venezs SZKI gépipari számítástechnikai technikus Táncsics Építőipari SZKI ipari elektronikai technikus Ipari SZKI gépipari számítástechnikai technikus gazdasági informatikus		Logisztikai szakasszisztens SZMRKK, Péter Rózsa		SZRMKK: CNC Ipari SZKI környezetvédelmi vegyipari technikus	
	KÖZÉP	Gépipari TISZK: Széchenyi, Váci Mihály, Árpád szakiskolák Jendrassik-Venezs SZKI közlekedés (gépjárműtechnika) gépészet Ipari SZKI gépész		TISZK, Széchenyi technikusképzés DF-val közösen Táncsics Építőipari SZKI elektronika-elektrotechnika Ipari SZKI informatika		Logisztikai menedzser Széchenyi		Váci Mihály Szakiskola: gyártástechnikus, anyagtechnikus, CNC Ipari SZKI környezetvédelem	
GAZDASÁG	KLASZTERMAG	Járműipar és Mechatronika		Informatika		Logisztika		Környezetipar és Műanyagipar	
		Denso Loranger Continental Teves Valeo Balluff Jost Hungária Maxon Motor Bakony Művek Precision Controls Visteon	Emerson Videoton Szimfék Alcoa Seacon Sews Rába Esab Benteler	Videoton Filtronic Sanmina SCI Albacomp Philips Axis Laurel	Unicomp Seawing Ajakai Elektronikai Kft. Kürt Rt.	Videoton IP VT Transman Geodisz Kombisztar Logishtar LSZK Kft. Alba Zöhling Balaton Volán Alba Volán Artransz	Karsai Holding General Plastics VT Plastics Alcoa CSI Pannonplast Loranger Erie Plastics Bericap Eurofoam Székom	Depónia Veszprém Közüzemi Rt. Hárskúti Megújuló Energia Központ ÚJBIOHAJ Konzorcium MUHULKON Konzorcium	

8 IRODALOMJEGYZÉK

1. Inforegio – Kohéziós politika 2007-től, Európai Bizottság Regionális Politikai Főigazgatóság, Brüsszel, 2004
2. Az EU pályázatok rendszere és projektmenedzsmentje, Strukturális és Kohéziós Alapok Képző Központ, Budapest, 2004
3. Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió, 2005. október
4. Országos Területfejlesztési Konceptió, Országos Területfejlesztési Hivatal, 2005. október
5. Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete, 1.05 változat, 2006. január 16.
6. Székesfehérvár megaprojekt 2007-2013, munkaanyag, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata, Székesfehérvári Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, 2005. február
7. Statisztikai évkönyv, 2004, Fejér megye, KSH, Veszprém, 2005
8. Székesfehérvár – Veszprém Fejlesztési Pólus Program (Székesfehérvár) – Stratégia-tervezet, Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Székesfehérvár, 2006
9. Tanulmány Fejér megye kisvállalkozás-fejlesztési lehetőségeiről, Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt., 2003
10. EC-Regional Policy előadások (2006.március 07.)
11. KDRFÜ- statisztikák
12. Internetes oldalak: gkm.gov.hu